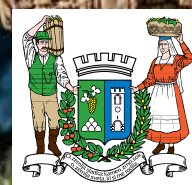


Srečno 2025

Zdravja, sreče in veselja polnih dni
v novem letu
Briški časnik vam želi!

BRIŠKI
Časnik



Občina Brda

Vrednote, ki nas povezujejo

Med prazniki naj bi se povezovali, umirjali in napolnili z veseljem, vendar se prepogosto znajdemo v vrtincu hite-nja, nakupovanja in načrtovanja. Trgovine nas že v začetku novembra zasujejo z božično okrasitvijo in kramo, kar nam razblini čar pričakovanja, tisti občutek, ko smo kot otroci odštevali dneve do praznikov in uživali v drobnih pripravljajalnih ritualih.

Včasih – namesto da bi se umirili in se posvetili sebi, svojim bližnjim in naravi – drvimo z enega konca na drugega. Lovimo zadnje minute, listamo po neskončnih seznamih opravil in na koncu pozabimo, zakaj sploh praznujemo. Celo ko imamo možnost ustaviti se, našo pozornost ukradejo ekrani – svetleči zasloni, ki nas oddaljujejo od prave povezanosti. Postajajo zanimivejši od narave, iskrenega pogovora in trenutka, ko smo preprosto skupaj. Na spletnem predavanju o zasvojenosti z ekrani so ugotavljali, da nam ekrani kradejo otroke in dragocen čas, ki naj bi ga preživeli skupaj. Neopazno so se prikradli v naša družinska življenja in nam prinesli številne konflikte.

V novembru in decembru obeležujemo pomembne svetovne dneve: mednarodni dan strpnosti (16. november), svetovni dan prostovoljstva (5. december) in mednarodni dan človeške solidarnosti (20. december). Ti dnevi nas spominjajo na bistvo človečnosti – na pomen sočutja, povezovanja in pripravljenosti pomagati drug drugemu. V duhu prostovoljstva in solidarnosti pišemo o novoletni večerji, kjer so se družili prostovoljni šoferji Prostoferji, ki svoj prosti čas nesebično delijo s pomoči oziroma prevozi potrebnimi občani. V Vili Vipolže pa so novembra pobožali srca krvodajalcev. Ob dejstvu, da v Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri, smo upravičeno ponosni na briške



krvodajalce. Decembra so v Vili Vipolže, Mladinskem centru Brda in TIC zbirali pecivo za starejše. Zahvaljujemo se vsem pridnim rokam, ki so spekle slastne dobrote in starostnikom pričarali še več topline ob prihajajočih praznikih. Obiskali smo dr. Natašo Fikfak, ki nam je v pogovoru razkrila, da se dober zdravnik delu preda s srcem, kar nas je še dodatno spomnilo, kako pomembna je človeška toplota.

V uredništvu Briškega časnika že 29 let pišemo briško zgodovino in delimo zanimive zgodbe. Tokrat smo leto zaključili z ogledom Kostanjevice nad Novo Gorico, brbončice pa smo razvajali v solkanski Oštariji Žogica.

V okviru Gradnikovih večerov smo obeležili tri pomembne obletnice Gradnikovih rojakov – 110. obletnico rojstva skladatelja Rada Simonitija, 50-letnico pesniške zbirke *Ptička briegarca* in 70-letnico smrti Srečka Kumarja. Na Gradnikovi domačiji v Medani pa je v preteklih tednih družba Harfa v vetru pričela z realizacijo projekta obnove. Projekt predvideva ureditev mednarodnega centra in muzeja poezije ter turističnih nastanitev.

December je čudovit čas za obisk evropskih prestolnic. Polni lepih predprazničnih vtisov iz Bruslja se je vrnila

dvajseterica Brik in Bricev. Poleg arhitekturnih in gastronomskih lepot belgijske prestolnice je njihovo potovanje obogatil tudi obisk Evropskega parlamenta, kjer sta jih pozdravila edini primorski evropski poslanec Matjaž Nemeč in generalni direktor Generalnega direktorata za prevajanje pri Evropskem parlamentu, Bric iz vasi Šlovrenc, Valter Mavrič. Oba sta slikovito predstavila življenje v Bruslju, delo v Evropskem parlamentu, predvsem pa poudarila, da se z veseljem vračata v domače kraje na Primorskem. Več bomo zapisali v pomladni številki Briškega časnika.

Konec novembra je naš župan Franc Mužič postal pradedek. V svoji bogati karieri je postal prvi aktivni župan, ki je pradedek. Želimo mu veliko veselja in lepih trenutkov z novo pravnujkinjo.

Najlepši trenutki so pogosto tisti najmanj načrtovani – skupno kuhanje, smeh ob mizi ali tišina v družbi nekoga, ki ga imamo radi. Vsak od nas ima priložnost, da praznike oblikuje po svoje.

Ni nujno, da sledimo družbenim standardom ali komercialnim pritiskom. Pomembno je, da se vprašamo, kaj nas resnično osrečuje ter kdo in kaj nas navdihuje z občutkom miru in topline. Mogoče si med prazniki lahko poiščemo te odgovore in smo hvaležni za drobne stvari, ki jih včasih spregledamo.

Ob koncu leta se vam zahvaljujemo za čas, ki ste ga posvetili zgodbam Briškega časnika.

Želim vam veliko miru, ljubezni in veselja. Preživite lepe božične praznike in se ponosno spomnite na dan samostojnosti. Leto 2025 naj bo polno sreče, zdravja in osebni uspehov na vseh področjih vašega življenja.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica



Ustanovitelj in založnik:
OBCINA BRDA

UREDNIŠTVO:

Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukijati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Monika Prinčič, Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšček, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIJA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglasnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 38,
031 220528

Računalniški prelom in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz 13.
točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOSO foto

Županov nagovor

Spoštovane občanke, spoštovani občani, draga mladina!

Obrnilo se je kolesje leta, spet nam na vrata trkajo decembrska slavja in novo leto 2025. To pa je tudi čas, ko se zazremo v pretekle mesece in preletimo premagane ovire in dosežke. Leto 2024 je bilo leto, ki nas je soočilo z mnogimi izzivi, a nas hkrati spodbudilo, da smo skupaj delali na napredku naše občine. Nenaklonjenost vremena naši glavni panogi – kmetijstvu, plazovi, finančna negotovost, pa nenadni odhod zdravnice v Kojskem, zamiki investicij. To so nekateri izmed izzivov, ki so krojili to leto, ki se izteka. Ni bilo enostavno, vendar smo kljub temu naredili pomembne korake naprej. Leto 2024 je bilo tudi leto, ko smo sprejemali odgovorne odločitve zamikov investicij, saj smo se zavedali, da želja ne odtehta razpoložljivih sredstev. Ne glede na to, s skupnim prizadevanjem in odgovornostjo smo ustvarili temelje za svetlejšo prihodnost.

V tem letu smo začeli z obnovo Goriške ceste, kjer je obenem v temelje cestišča postavljeno novo komunalno in komunikacijsko omrežje, na tem odseku bo zgrajen tudi nov pločnik, ki bo omogočil varno pot tako občanom kot pohodnikom. Pričeli smo tudi pripravljati ključne strateške dokumente, kot sta Lokalni energetski načrt in Celostna prometna strategija, pa tudi sprememba in dopolnitev 6 in 7 OPN Občine Brda ter uspešno izvedli drugi poziv participativnega proračuna. Uvedli smo novosti v smeri boljših storitev za občane, kot je platforma e-Bric in digitalno glasovanje naj pobude v sklopu poziva Participativnega proračuna 2025. V teh zadnjih decembrskih dneh postavljamo nove sončne elektrarne na javnih stavbah, kar nas vodi k večji energetski neodvisnosti. V letu 2024 smo pričeli z gradnjo novih parkirišč in javnega toaletnega prostora v Šmartnem, kar bo pripomoglo k večji dostopnosti in udobju naših občanov in obiskoval-

cev v Šmartnem. Veliko skrbi nam je povzročal plaz ob vznožju kraja Dobrovo, katerega sanacija je stekla ravno konec novembra. Prvotne ocene njegove sanacije so nam resnično povzročile krepke glavobole, a smo zadovoljni, da bomo zanjo odšteli veliko manj od prvotno predvidenega. Z vodstvom osnovne šole smo tudi prevetrili investicijske prioritete v šoli in že lahko napovem montažo klimatskih naprav v vseh učilnicah, prav tako pa so pogovori stekli glede prenove zunanjšega šolskega igrišča, ki bo sledila montaži klim.

Usmerimo še pogled v prihodnost. Zaključuje se cikel programskega obdobja 2014–2020, v prihodnjem letu bodo zato naše energije usmerjene v snovanje novih projektov. Na tem mestu lahko napovem velik projekt Mrzlek 3 vreden 3 milijone evrov – prenovo vodovodnega omrežja v severozahodnem delu občine, ki je bil zgrajen v 70. letih prejšnjega stoletja s pomočjo delovnih brigad. Zagotovljena imamo 2 milijona evrov sofinanciranja iz naslova Dogovora za razvoj regij, dela pa se bodo pričela v letu 2026. Ob zaključku tega tretjega poglavja projekta Mrzlek bomo nazdravili celoviti prenovi briškega vodovodnega omrežja. Veliko se nadejamo tudi od Mušičevega leta, katerega prvi odmev bo zadonel prav na prenovljenem Gradu Dobrovo. 9. februarja, le dan po uradni otvoritvi Evropske prestolnice kulture GO!2025, bomo gostili glavno otvoritev tega posebnega leta, posvečenega našemu briškemu rojaku. To bo pomemben trenutek za nas, ki bo odprl številne možnosti za širšo prepoznavnost naše občine in kulturne dediščine.

Naša dejanja, majhna ali velika, so nevidne niti, ki tkejo mrežo, po kateri se širi ime naše skupnosti, naših Brd. S tem, kako skrbimo za svoje okolje, kako ga predstavljamo drugim, postavljamo temelje trajne



in ponosne dediščine, ki bo živela še dolgo potem, ko bomo odšli. Zato se v imenu Občine Brda zahvaljujem vsakemu izmed vas, cenjene občanke in občani, ki ste v preteklem letu, pa tudi v preteklosti, s svojim delom in skrbnostjo gradili ime Brd kot uspešne skupnosti in teritorija. Tudi v bodoče si želim, da bomo v svet zrcalili podobo Brd kot gostoljubne in ambiciozne skupnosti.

Nazadnje mi dovolite, da nekaj besed namenim tudi uredništvu Briškega časnika. Z zapisovanjem utrinkov iz našega okolja ne zgolj dokumentiramo, temveč ohranjamo povezavo med generacijami ter zagotavljamo, da se lokalna identiteta ne izgubi v času. Briški časnik z zanesljivostjo in predanostjo svoji nalogi že skoraj tri desetletja prinaša glas lokalne skupnosti, ki v njem najde odmev svojih zgodb. Čestitke uredništvu!

Naj bodo prazniki, ki so pred nami, spoštovane občanke in občani, odmev vrednot toplote, prijateljstva in medsebojnega spoštovanja. Vzemimo si čas zase, za svoje najbližje, za to, da se ponosno ozremo na dosežke tega leta. Zakorakajmo v novo leto z odločnim korakom, veliko mero sočutja za sočloveka in ščepcem igrive ambicioznosti. Naj optimizem obdaja vse naše korake v letu 2025.

Čestitke ob državnem prazniku samostojnosti in enotnosti!

župan Franc Mužič

Člani uredniškega odbora na ogledu Kostanjevice

»Vsak obiskovalec odide drugačen, kot je prišel«

Na tisti griček nad obema Goricama, na katerem so nekoč rasli kostanji, nas je, člane uredniškega odbora Briškega časnika, letos povabila urednica Lucija. Da bi si ogledali cerkev, ki je bila nekoč kapelica, in vse njene zaklade. Od grobnice zadnjih članov francoske kraljeve rodbine Burbonov in Škrabčeve knjižnice do zbirke vrtnic burbonk, ki so kljub prednovoletnemu času nekatere še cvele. »S Kostanjevice ali Kapele, kot tudi pravijo kraju domačini, vsak obiskovalec odide drugačen, kot je prišel,« pozdravi briško časnikarsko družino Mirjam Breclj, knjižničarka Škrabčeve knjižnice in vodja ogledov frančiškanskega samostana, in v svoji nalezljivi prijaznosti razkrije prenekatero zanimivost. Da je dal cerkev, okrašeno s štukaturami iz 17. stoletja, in k njej prizidan samostan pred štirimi stoletji zgraditi grof Matija Thurn; da so sprva za duhovno središče nad sto let skrbeli karmeličani, od leta 1811 pa ga varujejo in upravljajo frančiškani. Da je bila cerkev med prvo svetovno vojno porušena, a so jo v tridesetih letih prejšnjega stoletja obnovili in ji povrnili nekdanjo lepoto. Da je splet zgodovinskih okoliščin namenil Kostanjevici edinstveno poslanstvo. Pod prezbiterijem njene cerkve počiva zadnji francoski kralj Karel X., edini francoski kralj, ki je pokopan zunaj meja Francije. Ob julijski revoluciji leta 1830 so ga izgnali iz domovine, šest let kasneje je prišel s svojim spremstvom v Gorico kot gost grofa Coroninija, a mu je bilo tam usojenih le še sedemnajst dni življenja, preden je umrl za kolero. Poleg njega počiva na Kostanjevici, kjer je želel biti pokopan, v sarkofagih iz kraškega marmorja še pet članov plemenite družine, neme priče minljivosti slave in oblasti.

Potem v knjižnici zremo, da so v izjemno bogato samostansko knjižnično zbirko, ki hrani nad 16.500 knjig (med njimi številne knjižne bisere in nad trideset prvotiskov, inkunabul), prve knjige



Fotografija: Andrej Colja

prinesli frančiškani, ko so se iz samostana na Sveti Gori preselili na Kostanjevico. Posebna dragocenost knjižnice, prenovljene skupaj s samostanom pred skoraj tridesetimi leti, je slovnica *Zimske urice* Adama Bohoriča iz leta 1584 z avtorjevim lastnoročnim posvetilom. Dih jemajoče, od stropa do tal naložene knjižne police v knjižnici, imenovani po frančiškanskem patru Stanislavu Škrabcu, največjem slovenskem jezikoslovcu 19. stoletja, ki je štiri desetletja preživel na Kostanjevici, zbuja v obiskovalcu čudenje, hkrati pa tudi ponos ob novici, da je bila Kostanjevica v letošnjem septembru tudi zaradi ene najbogatejših knjižnih zbirk v Sloveniji razglašena za kulturni spomenik državnega pomena in tako predstavlja zaščiten kulturno dediščino slovenskega naroda.

Stopili smo še v rožni vrt, v katerem je bila pred dvema desetletjema posajena zbirka starih vrtnic, burbonk. Ime nosijo po otoku Île de Bourbon (danes Réunion), ki je bil v času njihovega nastanka v lasti francoske kraljevske dinastije Burbonov. S povratnimi križanji so vrtnarji vzgojili preko 1500 različnih vrst burbonk, ki so se v glavnem izgubile, večina od okrog 80 ohranjenih vrst pa je zbrana na samostanskem vrtu in zbirka se vsako leto povečuje. S tem številom se rožni vrt na Kostanjevici uvršča med največje zbirke v Evropi in na svetu. Med kosta-

njeviškimi burbonkami je vsako leto v mesecu maju organiziran Festival vrtnic in poznavalci vedo, da takrat te lepote najbolj bujno cvetijo in dehtijo.

Ko smo odhajali drugačni, kot smo prišli, so nas na steni samostanskega hodnika spremljale slike iz likovne zbirke, imenovane Zmaga svetlobe. Od prvotnih 33 del, ki jih je pred petimi leti primorski slikar Klavdij Tutta daroval samostanu, je lani zbirko obogatilo še dvajset likovnih del izbranih ustvarjalcev iz Slovenije in sosednjih držav. »Avtorji so, vsak na svoj način, upodobili tematico križa na slikarskih platnih,« zapiše v katalogu likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. »Udejanja se spoznanje, da je križ predvsem simbol življenja, svetlobe in upanja. V motivih se srečujeta človek in Kristus, materialni in duhovni svet, sedanost in večnost.« »Hvaležni smo ustvarjalcem, ki našim stoletnim zidovom vlivajo pridih večnosti,« dodaja pater Niko Žvokelj.

Še bežen pogled proti delu samostana, kjer gostuje Skupnost Srečanje, šola življenja. Za tiste, ki so izgubili upanje, da bi si opomogli in se ponovno dvignili.

In ko so se v jasnem dnevu nagledale oči starega mesta pod Kapelo, smo iz oaze miru in zelenja odšli k Soči na kosilo, s katerim člane uredniškega odbora vsako leto počasti briški župan.

Iva Sivec

Na območju briške občine je četrtna stavbnih zemljišč nepozidanih

Na dnevnem redu oktobrske redne seje so svetniki obravnavali odloke o porabi proračunske rezerve za leto 2024, rebalansu 2 proračuna Občine Brda za leto 2024 ter o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča na območju občine Brda. Svetniki so se seznanili s postopkom priprave občinske celostne prometne strategije, sprejemu novega sklepa o imenovanju komisij v pristojnosti župana ter prisluhnili planu dela Komisije za čezmejno sodelovanje Občine Brda. Javnemu zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport Brda je bilo podano soglasje dodatni zadolžitvi za kritje stroškov treh projektov v znesku 90.000 evrov do prejema subvencije s strani financerjev projektov – pristojnih ministrstev. Občinski svet je podal soglasje tudi k imenovanju Iris Podobnik za direktorico Javnega sklada malega gospodarstva Goriške za štiriletno mandatno obdobje, imenovali pa so tudi Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Občini Brda in predstavnika Občine Brda v Svet zavoda Zdravstveni dom – Zobozdravstveno varstvo Nova Gorica.

Odprava posledic intervencij na cestni infrastrukturi zaradi poplav in obilnega deževja

Septembra so, kot je znano, Brda prizadele ujme. Plazovi so povzročili kar nekaj škode tako na cestah kot tudi na kmetijskih površinah. Sanacija je hitro stekla. Občina je takoj pričela s popisom škode, prav tako je Uprava RS za zaščito in reševanje razglasila naravno nesrečo in pričela s popisom škode na kmetijskih zemljiščih, stavbah in cestah. S sprejetim odlokom o porabi proračunske rezerve za leto 2024 bodo financirani izdatki za odpravo finančnih posledic intervencij, nastalih z vplivom poplav in prekomernega deževja na cestni infrastrukturi.

Oktober tradicionalna druga uskladitev občinskega proračuna

Glede na veljavni prvi letošnji re-balans proračuna se prihodki zmanjšujejo za 9,4 %, odhodki pa za 0,9 %. Občina se bo v letu 2024 zadolžila v višini 1.024.170 evrov. Kratkoročno posojilo je v vrednosti 224.170 evrov. Ta sredstva bodo namenjena projektom, sofinanciranim iz Evropske unije: Nove muzejske zbirke na Gradu Dobrovo v višini 128.270 evrov ter za projekt Postavitev sončnih elektrarn na javne stavbe v višini 95.900 evrov. Gre za premostitveni kredit, ki bo vrnjen ob prejemu evropskih sredstev. Dolgoročno pa se bo občina zadolžila v višini 800.000 evrov, in sicer za investicije predvidene v proračunu: za ureditev parkirišča in javnih sanitarij v naselju Smartno ter za cestno infrastrukturo.

ZTKMŠ Brda potrdili premostitveno posojilo

Zaradi nejasnega razumevanja s strani širše javnosti posebej izpostavljamo tudi tematiko dodatnega zadolževanja ZTKMŠ Brda. Kot je znano, je zavod preteklo leto zabeležil presežek odhodkov nad prihodki, za pokritje katerega je v letošnjem decembru pripravil sanacijski načrt. Ravno tako je župan v skladu s pogovori s podžupani in svetniškimi skupinami naročil revizijo poslovanja zavoda. Pri dodatnem zadolževanju zavoda v višini 90.000 evrov gre za kratkoročni kredit do prejema subvencije s strani financerjev projektov – pristojnih ministrstev. Predvideni datumi prejema subvencij za projekte STO, Bridge in Kolesarska pot Brda–Kras–Vipavska dolina so 31. december 2024 in 31. marec 2025.

Nov odlok je skladen z vsemi zakonskimi določili

Z novim odlokom o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča na območju občine Brda, ki je bil sprejet na 16. redni seji, je občina upoštevala ustrezno pravno podlago za sprejem novega odloka in izvajanje NUSZ,

uskladila je definicije z 218. členom zakona o graditvi objektov (ZGO-1) in določila uraden vir podatkov za določitev višine NUSZ (GURS – REN). Poenotila je tudi bazo podatkov na osnovi registra nepremičnin, ki ga vzdržuje GURS. Točkovačnemu sistemu je dodala tudi točke za komunalno opremo, poleg tega pa je pri točkovanju za stanovanja na prvem območju znižala število točk, na drugem pa ohranila. S tem je občina minimalno zvišala skupno obremenitev zaradi dodatnih točk za komunalno opremo in zmanjšala razliko do točkovanja stanovanjskih površin na drugem območju. Pri točkovanju je občina spremenila točkovanje za bencinske servise tako, da je znižala osnovne točke in s tem zmanjšala razmerje med najnižjo in najvišjo višino točk. Na področju nezazidanih stavbnih zemljišč gre izpostaviti, da je faktor povečan z 0,2 na 0,5 z namenom, da se spodbudi prodaja nezazidanih stavbnih zemljišč in pospeši spreminjanje le-teh v kmetijska ali gozdna na območjih, kjer je to z urbanističnega vidika sprejemljivo za razvoj občine. Vrednost točke se sedaj lahko usklajuje s sklepom župana, če se le-ta poviša enako, kot je rast življenjskih stroškov (vir SURS), če pa odstopa od tega, pa mora spremembo višine točke sprejeti občinski svet. Občina je nenazadnje uskladila tudi oprostitev glede na zakonske možnosti. Nov odlok je tako skladen z vsemi zakonskimi določili. Velja pa še omeniti, da se pri spremembah Občinskega prostorskega načrta Občine Brda vedno pojavljajo težave, saj je na območju briške občine kar četrtna nepozidanih stavbnih zemljišč in dodatno zaproša za nova stavbna zemljišča.

Občina Brda

Več o posameznih točkah si lahko preberete v gradivu in zapisniku seje na spletni strani Občine Brda.

Brda skozi oči mednarodnih novinarjev in piscev v letu 2024

Destinacija, vredna občudovanja in obiskovanja

Leto 2024 je bilo za Brda izjemno uspešno, saj so nas obiskali številni ugledni mednarodni novinarji, snemalne ekipe ter predstavniki medijev in turističnih agencij. Ti obiski

V sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo (STO) in njenimi predstavništvi v tujini ter Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, je bilo skozi vse leto organiziranih več odmevnih obiskov, ki so Brda postavila na svetovni zemljevid. Vsak obisk je bil zasnovan tako, da je novinarjem omogočil poglobljen vpogled v značilnosti naše regije, obogaten s sezonskimi doživetji, srečanja z našimi vinarji, ogledi vinskih kleti ter degustacijo vin in okušanjem lokalnih kulinarčnih posebnosti do strokovno vodeni ogledov slikovitih krajin, polnih zgodovine in kulture.

Skozi oči teh novinarjev in snemalnih ekip so se Brda predstavila kot edinstvena destinacija, kjer se prepletata pristna tradicija in sodoben način življenja. V nadaljevanju predstavljamo najpomembnejše obiske leta 2024 in njihov pomen za našo regijo.

Februarja smo v Brdih gostili predstavnike devetih evropskih butičnih turističnih agencij s področja MICE dejavnosti (poslovna srečanja, kongresi in dogodki). Obiskovalci so raziskovali potencial Brd kot destinacije za organizacijo manjših, ekskluzivnih dogodkov, poslovnih srečanj in butičnih doživetij. V okviru obiska so preizkusili lokalno gostoljubnost, kulinarčno ponudbo ter si ogledali prostore in lokacije, primerne za izvedbo poslovnih dogodkov.



Turistične agencije s področja MICE dejavnosti

so odigrali ključno vlogo pri promociji naše regije, njenih naravnih lepot, kulturne dediščine, vrhunske kulinarike in trajnostnega turizma na globalnem prizorišču.

Marec je zaznamoval obisk desetih uglednih novinarjev iz osmih držav, med njimi Belgije, Italije, Francije, Združenega kraljestva, ZDA, Finske in Nizozemske. Predstavniki prestižnih medijev, kot so *Vanityfair.it*,



Tuji novinarji

GEO.fr, *Beaux Arts Magazine*, *NationalWorld*, *BBC*, *The Yorkshire Post* in *Corriere della Sera*, so raziskovali našo regijo skozi prizmo kulturnega utripa in tradicije. V dveh dneh so si ogledali zgodovinske in arhitekturne znamenitosti regije ter občudovali njeno bogato kulturno dediščino, spoznali Art Circle festival, naše obrtnike ter briško enogastromonomijo s posebnim poudarkom tudi na okušanju oljčnega olja.



Obisk novinarjev in spoznavanje tradicije in dediščine

Brda skozi oči mednarodnih novinarjev in piscev v letu 2024

Snemanje za *Mela verde*



V začetku maja je Brda obiskala snemalna ekipa priljubljene italijanske TV oddaje *Melaverde* s simpatično voditeljico Ellen Hidding. Oddaja je bila predvajana na italijanskem programu Canale 5 v nedeljo, 9. junija, ravno v času našega Festivala briške češnje po briških vaseh. V oddaji smo govorili o Brdih, čezmejnem teritoriju, češnjah, tradiciji in marmeladah. Oddaja *Melaverde* velja za najpopularnejšo oddajo o kulturi, tradicijah in turizmu. Enourni program si je v celoti ogledalo okoli 2,5 milijona zvestih italijanskih gledalcev, gledanost oddaje pa presega 20 % italijanske televizijske publike. Odzivi na predstavitev Brd s spektakularnimi posnetki iz stolpa v Gonjačah s preletom nad izjemno briško krajino ter pogled v naše češnjeve nasade so bili izjemno pozitivni.

Ob koncu maja nas je obiskala nemška novinarka Maite Clavin, ki je Brda raziskovala skozi aktivnosti na prostem in jih predstavila kot idealno destinacijo za ljubitelje narave in aktivnega oddiha. Francoska ekipa FR Press je v juniju obiskala Brda z namenom raziskovanja kulinarčnih in vinskih posebnosti. Novinarji so obiskali lokalne kleti, okušali vrhunska vina ter raziskovali tradicionalne jedi, kar je rezultiralo v številnih pohvalnih člankih v francoskih medijih.

Jesenski meseci so bili izjemno pestro obarvani z obiski, saj je septembra Brda obiskala ekipa priljubljenega dokumentarnega programa *Kilimangiaro* z italijanske televizijske postaje Rai 3. Snemanje oddaje, ki je bilo osredotočeno na kulturni vidik in čezmejne zgodbe, je obiskovalcem ponudilo edinstven vpogled v našo regijo. *Kilimangiaro* je televizijski program, ki že od leta 1998 navdušuje italijanske gledalce in je na sporedu vsako nedeljo popoldne. Voditeljica Camila Raznovich vsakič popelje občinstvo v najlepše in pogosto neznane koticke sveta, ki jih raziskuje z globokim spoštovanjem do kulture, narave in ljudi. Septembra smo gostili tudi novinarje iz Združenega kraljestva in Belgije, ki so Brda pohvalili zaradi edinstvene kombinacije narave, kulinarike in gostoljubnosti. Konec septembra smo gostili še nizozemsko študijsko turo, ki je občudovala našo pokrajino in raziskovala zgodovinske znamenitosti. Med najpo-



Snemanje *Kilimangiaro* za Rai 3.
Čezmejna vinska zgodba *Sinefnis*

membnejšimi obiski letošnjega leta je bil obisk novinarjev francoskega časopisa *Le Figaro*. Ti so Brda predstavili kot eno izmed najbolj očarljivih destinacij v srednji Evropi, kar je še dodatno okrepilo našo prepoznavnost v Franciji.

Z e-kolesom
po Brdih

Septembra smo imeli čast gostiti priznane nemškega novinarja Helgeja Bendla, ki je Brda raziskoval z resnično strastjo. Obiskal je vinske kleti, se poglobil v skrivnosti lokalnih vin in odkrival edinstvene sorte teritorija. Navdušeno je okušal kulinariko, ki ga je očarala s svojo preprostostjo in bogatimi okusi – od svežega oljčnega olja do domačih specialitet, ki so ga popolnoma prevzele. Za še bolj pristno doživetje je Helge raziskoval Brda na e-kolesu in se podal na pohod ob meji, kjer je začutil duh življenja na meji ter slišal številne zgodbe iz preteklosti, ki oživljajo bogato zgodovino tega območja.

Prav tako smo septembra skupaj s Konzorcijem Brda v okviru Masterclassa Brda, Home of Rebula gostili več kot 20 novinarjev. Nemška novi-



Helge Bendl, nemški novinar



Julia Kluber, nemška novinarka, Gredič

Brda skozi oči mednarodnih novinarjev in piscev v letu 2024



Planet TV na obisku

narka Julia Klüber je bila nad Brdi tako navdušena, da je svoj obisk podaljšala za dodatne tri dni in podrobneje spoznala naše specifične, posebno pozornost pa je poleg spoznavanju briških vin namenila našim kuharskim šefom in kulinaricnim posebnostim.

Z zaključkom trgatve v septembru smo se s simpatično Evo Cimbola ter ekipo Planet TV za oddajo Planet na obisku podali po briški terasirani krajini, ki je tako specifična in pomembna z vidika nepremične kulturne dediščine, ter v zgodbo zaobjeli vse specifične povezane z vinogradništvom in vinarstvo, od združništva do najprestižnejših vin, vse pa začini s kulturnimi in umetniškimi festivali.

V oktobru smo gostili kar 75 predstavnikov francoskih agentov iz Združenja francoskih organizatorjev potovanj. Na grajskem dvorišču Gradu Dobrovo smo jim v kratkem času predstavili bogat nabor doživetij in jih navdušili z lokalno kulinariko ter vrhunskimi vini, ki so jih povsem očarala. Strast in predanost naših briških ponudnikov sta odlični dokaz, kako posebna je naša regija.

Italijanski magazin *Meridiani* je oktobra poskrbel za obsežno reportažo o Brdih, v kateri je izpostavil našo globoko zakoreninjeno tradicijo, izjemno vinsko dediščino ter prizadevanja za trajnostni razvoj.

Jesenska spokojnost v Brdih

V novembru pa so Brda obiskali predstavniki ameriškega magazina *Mayring*, ki so bili očarani nad spokojnostjo jesenskih dni v Brdih ter vrhunskimi kulinaricnimi zakladi, ki jih regija ponuja. Poleg tega smo v tem mesecu gostili tudi ekskluzivno turo v sklopu združenja *Virtuoso* – prestižne mreže vrhunskih turističnih agencij, ki povezuje najboljše luksuzne destinacije in storitve po svetu. Obisk članov in samega predsednika (Matthew Upchurch) tega prestižnega združenja je dodatno okrepil našo prepoznavnost med zahtevnimi popotniki, ki iščejo neopozabne in edinstvene izkušnje.

Čez celo leto v Brdih izrekamo dobrodošlico ter predstavljamo našo ponudbo in specifična doživetja števil-



Planet TV Art Circle festival

nim organizatorjem potovanj, ki k nam v večjih in manjših organiziranih skupinah v okviru svojih spoznavnih in inšpekcijskih tur k nam prihajajo s praktično celega sveta.

Pomen obiskov za Brda

Obiski novinarjev in snemalnih ekip so imeli ključno vlogo pri dvigu mednarodne prepoznavnosti Brd. Članki, reportaže in televizijski prispevki so našo regijo predstavili številnim ljudem po vsem svetu ter spodbudili zanimanje za obisk. Z vzpostavljanjem novih vezi in sodelovanj je leto 2024 utrdilo ugled Brd kot ene izmed najbolj edinstvenih in privlačnih destinacij v Evropi. Prispevke, ki so nastali (in še nastajajo) kot rezultat teh obiskov, lahko najdete v rubriki Brda v medijih na uradni spletni strani www.brda.si.

Objave so dragocen dokaz o tem, kako cenjena in prepoznavna postaja naša regija v tujini. Z optimizmom zremo v prihodnost in se veselimo novih priložnosti za ustvarjanje nepozabnih zgodb, ki bodo še naprej navduševale obiskovalce z vseh koncev sveta. S skupnimi močmi smo dokazali, da so Brda destinacija, vredna občudovanja in obiskovanja!

Petra Marušič



Združenje francoskih potovalnih agencij

Skupna tržna pot na novi tržnici v Beljaku v Avstriji

Združevanje najboljšega iz regije Alpe-Jadran

Občino Brda so v septembru obiskali predstavniki Občine Beljak iz sosednje Avstrije z namenom predstavitve projekta nove pokrite tržnice v Beljaku z imenom »Jožefov sejem«.

Predstavitve sva se udeležili podžupanja Teja Jelina in občinska svetnica Silvestra Elen Brašnič Saffigna, ki sva kasneje, 13. novembra, organizirali predstavitveno ekskurzijo omenjenega projekta na licu mesta, torej v mestu Beljak. Namen mednarodnega partnerskega projekta je združevanje najboljšega iz regije Alpe-Jadran, združevanje raznovrstne lokalne in regionalne ponudbe ter povezovanje zgodovine in kulture v vsej svoji raznolikosti, ki ju regije premorejo. Na predstavitvi, ki se jo je udeležilo 24 briških ponudnikov (sadjarjev, oljkarjev in vinarjev), so najprej prikazali obstoječo beljaško tržnico in lokacijo nove tržnice, ki jo bodo začeli graditi v letu 2025 in končali leta 2027, predstavili arhitekturno zasnovo projekta izgradnje, vse prodajne in logistične potenciale, ki jih bo nova tržnica nudila, ter ponudili obliko sodelovanja, ki ga bomo v letih vzpostavili ponudniki obeh občin in širšega prostora. Koordinacijo projekta je prevzela Silvestra Elen Brašnič Saffigna, ki bo vodila projekt na briški strani, skupaj z vsemi zainteresiranimi ponudniki pa bomo ustvarili sistem, na podlagi katerega bomo naše pridelke prodajali na novi beljaški tržnici pod skupno blagovno znamko Brda. Do izgradnje nove tržnice nam je Občina Beljak po-



nudila možnost prodaje še na obstoječi tržnici, nekaj briških ponudnikov se je opogumilo in tam svoje pridelke že prodajajo, zato vabimo tudi ostale, da se nam pridružite, da ustvarimo skupno tržno pot pod skupno blagovno znamko Brda. Priložnost je izjemna, od briških ponudnikov pa je odvisno, ali bomo

prepoznali prednosti skupne prodajne poti, tako kot so jo poznali v preteklosti.

Za več informacij pišite na silvestra.brasnic@obcina-brda.si.

Teja Jelina,
podžupanja Občine Brda
Fotografija: Andrej Sirk

Ureditev Borovega gozdička s trim stezo

Zmagovalna pobuda letošnjega poziva za Participativni proračun 2025 je Ureditev Borovega gozdička s trim stezo in zunanjimi napravami za izvajanje športne aktivnosti. Pobuda je prejela skoraj polovico vseh oddanih glasov.

V sklopu letošnjega poziva, ki se je zaključil 6. septembra, smo prejeli 8 pobud v skupni vrednosti skoraj 100.000 evrov. Komisija za participativni proračun je pobude preučila in dala na glasovanje 5 pobud, ki so izpolnjevale vse pogoje. Občani, starejši od 15. let, so lahko svoj glas oddali med 13. in 27. novembrom tako digitalno kot fizično.

Skupno je bilo oddanih 491 glasov, od tega 476 digitalno, 15 pa fizično.

Zmagovalni projekt je Ureditev Borovega gozdička s trim stezo in zunanjimi napravami za izvajanje športne aktivnosti, v skupni vrednosti 24.600 evrov. Zmagovalni projekt je prejel 241 glasov (232 digitalno in 9 fizično). Ker se v proračun za leto 2025 uvrstijo projekti z največ glasovi vse do zapolnitve predvidenega finančnega okvirja, ki znaša skupaj 25.000 evrov, se torej v proračun 2025 uvrsti le projekt ureditve Borovega gozdička.

Na tem mestu iskreno čestitamo tudi ostalim prijaviteljem za vso angažiranost in kreativnost v letošnjem pozivu.



Fotografija: Erika Koncut

Borov gozdiček

DOSEŽENO MESTO	PROJEKT	VREDNOST PROJEKTA v EVRIH	ŠTEVILO DIGIT. GLASOV	ŠTEVILO FIZ. GLASOV	SKUPAJ ŠTEVILO PREJETIH GLASOV
1. mesto	UREDITEV BOROVEGA GOZDIČKA S TRIM STEZO IN ZUNANJIMI NAPRAVAMI ZA IZVAJANJE ŠPORTNE AKTIVNOSTI	24.600	232	9	241
2. mesto	OTROŠKI PARKEC Z IGRALI V FOJANI	24.958,76	166	6	172
3. mesto	MODERNIZACIJA ELEKTRIČNE NAPELJAVE V ŠPORTNEM PARKU RIO KOJSKO Z ZAMENJAVO REFLEKTORJEV	4.411,60	56	0	56
4. mesto	POSTAVITEV JAVNIH SERVISNIH POSTAJ ZA POPRAVILO KOLES	12.500	15	0	15
5. mesto	POSTAVITEV KLOPI IN OGRAJE NA PARKIRNEM PROSTORU PRI CERKVI MARIJE SNEŽNE V SNEŽEČAH	4.000	7	0	7

Mladinski center Brda

Številne aktivnosti te jeseni



Po zaključku izjemno aktivnega poletja, ko smo imeli zelo uspešno, pisano in radostno počitniško varstvo, smo naše dejavnosti spet preselili v naš Mladinski center Brda v Drnovk.

Že v septembru smo pričeli z učnimi urami klavirja. Učitelj Igor Trbižan je pričel s karatejem. Letos ima kar nekaj novih članov. Glasbeni skupini Lintver in Pigs Parliament sta ponovno oživili glasbeno sobo. Tudi ansambel Karatel je po poletnem počitku spet pričel z vajami. Z vami bi radi podelili tudi veselo vest, da bomo v kratkem pričeli z urami šaha v organizaciji novonastalega Šahovskega kluba Brda.

To jesen pa smo tudi precej medgeneracijski, saj smo gostili društvo Celiak, društvo za zdravje srca in ožilja,



ter društvo UNITRI Brda, ko so se udeleženci učili veščin digitalnega usposabljanja.

Gostili smo tudi predstavnike Centra za krepitev zdravlja. Našim briškim moškim so preventivno merili krvni sladkor, holesterol ter testirali telesno pripravljenost.

V Vili Vipolže smo priredili dve izjemno uspešni gledališki predstavi. V prvi oktobrski predstavi je nastopila igralka in glasbenica Andreja Zupančič z glasbeno-gledališko predstavo Silno vljudno. V novembru smo pa gostili Zavod Enostavno prijatelji, ki nas je navdušil z interaktivno predstavo Bobrova skrivnost. Nezanemarljiva vest je, da sta bili obe predstavi izjemno dobro obiskovani.

Mladinski center Brda

Zmagovalna pobuda Participativnega proračuna 2025

(nadaljevanje z 10. strani)

Predsednica Komisije za participativni proračun in podžupanja Teja Jelina: »Zadovoljni in navdušeni smo nad številom glasov. Oddanih je bilo 491 glasov. Presenetilo nas je tudi digitalno glasovanje. Kar 476 glasov je bilo oddanih na ta način, kar pomeni, da smo se za ta korak prav odločili. Z 241 glasovi je zmagal Borov gozdiček, torej v polnem projektnem imenu Ureditev Borovega gozdička s trim stezo in zunanji napravami za izvajanje športne aktivnosti. Zadovoljni smo tudi, da so se Brike in Brici odzvali in se veselimo izvedbe tega projekta v naslednjem letu. Polna vrednost projekta je 24.600 evrov, tako da smo v bistvu porabili ta sredstva, ampak ostalim bomo seveda prisluhnili in jih mogoče v bodoče tudi izpeljali, izvedli.«

Predsednik Vaške skupnosti Dobrovo in predstavnik predlagateljev zmagovalne pobude Edi Sirk: »To je zame kot predsednika Vaške skupnosti Dobrovo in predstavnikov predlagateljev kot tudi za

celotno vaško skupnost zelo vesela novica. Ureditev Borovega gozdička je bila naša dolgoletna želja, ki so jo večkrat srčno izrazile tudi učiteljice in vzgojiteljice dobrovskih šole in vrtca. Borov gozdiček je namreč idealen prostor za otroke in rekreativce. Občanom se zahvaljujemo za vsak oddani glas. Ravno tako se zahvaljujemo Kleti Brda, ki je kot lastnik zemljišča prepoznala potrebo in željo ter nam izdala soglasje k projektu.«

Zmagovalni projekt

V sklopu pobude bodo postavili glasbena igrala v obliki listov slovenskih dreves, klopi in trim orodja ter podestno tribuno. Omogočena bo brezplačna vadba na prostem za vse starostne skupine, poleg tega pa se bo spodbujalo družabno interakcijo in povezovanje med prebivalci. Namen pobude je torej spodbujanje gibanja in zdravja za otroke in odrasle ter dostopnost za vse starosti.

Občina Brda

Predpraznično srečanje s prostovoljnimi šoferji Prostofer

Družina uporabnikov Prostoferja se je podvojila

Ljubljana, slovenska Istra, Šempeter pri Gorici. To so v večini primerov cilji briških uporabnikov brezplačnih prevozov za starejše brez lastnih možnosti prevozov do zdravnika, lekarne ipd. Prostofer. V družini uporabnikov lahko v tem trenutku naštejemo 59 občanek in občanov, kar 31 več kot v letu 2023. Pa tudi ekipa šoferjev se je okrepila s tremi novimi šoferji. Številke torej kažejo, da se je glas o možnosti brezplačnih prevozov resnično razširil med občani, ki so tako lahko brez skrbi, kako bodo obiskali nujne opravke.

Marija Brašnič, Željko Prodan, Zvonko Rusjan, Branko Filej, Igor Brešan, Miran Treplak, Michael Gassner, Danijel Žnidar in Flavija Valantič so heroji briškega prostovoljstva, ki svoj prosti čas nesebično delijo s pomoči oziroma prevoza potrebnimi občani. Skupno so opravili že 288 voženj, od tega v lanskem letu 131, letos pa že 157. Flavija in Danijel sta za volan Prostoferja sedla že več kot petdesetkrat, pa tudi ostali šoferji jima že pridno sledijo.

»Občina Brda je redka občina, ki občanom zagotavlja brezplačne prevoze na tako dolgih razdaljah,« je na letošnji pogostitvi prostovoljnih šoferjev, ki se je tokrat odvila v začetku decembra v restavraciji Vino@Modana, izpostavila predstavnica Zlate mreže, ki skrbi za storitev Prostofer, Viktorija Muha. Trud briških prostovoljnih šoferjev je na sre-



čanju orisala občinska koordinatorica projekta Tanja Prebil, šoferjem pa so se v imenu občine zahvalili tako direktorica občinske uprave Anita Manfreda kot vodja oddelka za splošne zadeve in družbene dejavnosti Nika Fabricijo Jug, deveterico je pohvalil tudi župan Franc Mužič. Prav skrbnost in toplina briških Prostofer-šoferjev sta ključni, da uporabniki zaupajo tej storitvi in ekipi, ki poskrbi za njihov prevoz do zelenega cilja. Na tem mestu gre pohvaliti tudi lanski pobudi šoferjev, da se priskrbi predalček za hrambo

ključev in pokrito garažno mesto za vozilo Prostofer. Obe pobudi sta bili v letošnjem tudi uresničeni. Deveterici želimo tudi v prihodnje srečno in varno pot ter veliko nasmejanih in zadovoljnih uporabnikov.

“Z ljubeznijo in dobroto ne moremo biti razsipni. Z njima vedno ustvarimo spremembe. Vedno predstavljata blagoslov tistega, ki ju sprejme in tistega, ki ju daje.”

(Barbara De Angelis)

Erika Koncut

Fotografija: Občina Brda

Povzetek ankete o projektu »Prostofer«

Uporabniki so s storitvijo zelo zadovoljni

Na Občini Brda smo v sklopu projekta »Prostofer« – prostovoljni šofer izvedli anketo med uporabniki o zadovoljstvu s storitvijo. Anketo smo pripravili v papirnati obliki za uporabnike, ki koristijo prevoze. Odzvalo se je 12 uporabnikov. Namen ankete je pridobivanje informacij o zadovoljstvu uporabnika glede informiranosti o projektu, koordinacije projekta in prostovoljnih šoferjev, kot tudi ugotoviti morebitne bojazni uporabnikov ter uvesti izboljšave.

Iz ankete je razvidno, da imajo uporabniki zadostne informacije o projektu, ki so jih pridobili iz obvestil v različnih medijih, v Briškem časniku, od prijateljev, svojcev in upokojencev. Sicer pa so dodatne informacije vedno dostopne na Občini Brda.

Uporabniki so s koordinatorji projekta in prostovoljnimi šoferji zelo zadovoljni. Pravijo, da so šoferji zelo prijazni, ustrezljivi in vedno pripravljene pomagati. Vožnja je prilagojena uporabniku, zato le-ta popolnoma zaupa šoferju. Nekateri uporabniki si želijo določenega šoferja, glede prevoza pa ne bi spremenili ničesar, saj v celoti zadovolji njihova pričakovanja.



Uporabnike najbolj skrbi to, da koordinatorji ne bi uspeli zagotoviti prevoza, ko bi ga ti potrebovali. Nekatere skrbijo nepredvidljive razmere na cestah, zastoji in s tem povezano zamudo na cilj. Druge skrbi ukinitve projekta, ostali pa se popolnoma prepustijo šoferju in so brez skrbi.

Vsi uporabniki, ki koristijo tovrstne prevoze, bi oz. so že priporočali storitev vsem, ki nimajo prevoza oz. ne morejo voziti.

Iz ankete sklepamo, da so uporabniki s storitvijo zelo zadovoljni. Pravijo, da je to ena izmed najboljših storitev, ki jih nudi Občina Brda in zato se zahvaljujejo tako občini kot tudi koordinatorjem in šoferjem. Želijo, da se projekt nadaljuje in služi svojemu namenu.

Tanja Prebil

Flavija Valantič, prostovoljna šoferka

Tista, ki vedno ponudi svojo dobroto

Prostofer je dobrodelna brezplačna storitev, ki v Občini Brda uspešno deluje že drugo leto. S pomočjo prostovoljnih šoferjev in šoferk je starejšim občanom omogočena boljša mobilnost, socialna vključenost ter medsebojno povezovanje. Ena izmed pridnih šoferk je tudi Flavija Valantič, ki je letos zapeljala 50. vožnjo kot Prostoferka.

Slogan Zlate Mreže je Živeti z nasmehom. V teh besedah se je prepoznala tudi Flavija Valantič, ko se je odločila za prostovoljstvo pri Prostoferju. Pravi, da je oseba, ki rada pomagam in s tem tudi osreči ljudi. Ko je zasledila potrebo po šoferjih v Občini Brda, se je na to odzvala in skupaj z ostalimi kandidati uspešno opravila razgovor in postala nova članica Prostoferjev. Sprva je bila nekoliko v skrbeh, kako jo bodo sprejeli, saj ni Brika, ampak so jo pristrčno presemetili. Pri prostovoljstvu se drugačnosti zabrišejo, saj so ljudje hvaležni, ko vejo, da se lahko na nekoga zanesejo. Lepo so jo sprejeli ter ji izkazali zadovoljstvo in hvaležnost.



Flavija Valantič in Tanja Prebil

»Vedno me je vodila misel, če lahko pomagam. Če ne, se raje umakni in to prepusti drugim.« S temi besedami je Flavija prepričljivo opisala dobra dela prostovoljstva. Najlepše je, ko nekemu z malenkostjo polepšaš dan. V tem primeru z vožnjo, ki starejšim predstavlja breme, oviro. Pozitiven odziv je Flaviji potrdil njeno pravo odločitev voznika Prostoferja, saj s tem dela nekaj dobrega

za Brike in Brice. Posebno ji to potrjuje čestitka, kjer so zapisane naslednje besede: »Veš, kdo si ti? Tista, ki je vedno tam, ko jo potrebuješ in ki vedno ponudi svojo dobroto.« Ob tej priložnosti izreka tudi zahvalo za vse čestitke in pohvale.

»Brez prijaznosti, spoštovanja in razumevanja naše koordinatorke Tanje, ostalih zaposlenih ter našega šoferskega tima ne bi bilo tako, kot je,« pravi Flavija, »potrebno pa je tudi razumevanje domačih, saj te včasih zaradi daljših relacij skoraj cel dan ni.« Včasih ni vse rožnato, ampak kljub temu se najde rešitev.

Prostovoljec je oseba, ki je pripravljena drugemu podati roko, saj je skupaj lažje narediti korak naprej. Naj bo želja po zadovoljstvu drugih, pobuda, da se še kdo odloči za prostovoljstvo in marsikomu polepša dan. Tudi prostovoljci so lahko včasih slabe volje, kar je občutila tudi Flavija. Vendar, ko pripelje domov zadovoljne in srečne ljudi, jo napolni s pozitivno energijo in postane dobre volje.

Gaja Velušček

Intervju z briškimi šoferji šolskih avtobusov

V času trgatve in obiranja češenj so avtobusi vedno polni

Lahko bi jim rekli »*mušketirji briških šolskih prevozov*«. **Rado Feri, Davorin Školaris, Zlatko Cukjati, Sebastjan Medvešček in Gregor Prinčič** vsak dan poskrbijo, da šolarji pravočasno in varno prispejo v šolo, pa tudi da se vrnejo domov. Marsikateri izmed njih je dal skozi že več generacij, tako da lahko v svojem opusu našteje celo vnuke otrok, ki jih je vozil ob pričetku »avtobusarske avanture«. V začetku decembra je Občina Brda vseh pet povabila na kavo in nekaj sladkega ter jim z darilom zaželela prijetne praznike. To priložnost smo izkoristili tudi za kratek klepet.

Zakaj vam je všeč voziti avtobus?

Davorin Školaris: Že kot mulček sem se rad igral z avtomobilčki. Takrat sem se tudi že odločil, da bom šofer. Najprej sem se izučil za mehanika železniških vozil, čemur je sledila možnost, da bi delal kot strojevodja. Za to se nisem odločil, ker na vlaklu ni krmila, saj ne moreš obračati. Potem se je združilo Pepeves, zaposlil sem se na vozilih, potem pa na MotoRemontu in od tam je sledil Avtopromet Gorica. Pri dvaindvajsetih sem najprej vozil tovornjak, potem pa je temu sledil preskok na vožnjo avtobusa. Če oboje seštejem, šofiram že 48 let. Še danes vozim, ker mi je všeč.

Zlatki Cukjati: Če nimaš veselja do tega dela, ga boš težko opravljal. Začel sem na Avtoprometu, nato popravljaj šivalne stroje v cerovskem Cicibanu, kasneje dve leti vozil tovornjak in zadnjih 28 let držim krmilo avtobusa.



Briški šoferji

Rado Feri: Začel sem kot parketar. Po služenju vojaškega roka sem se preizkusil kot šofer tovornjaka, leta 1990, po stečaju tovarnega prometa, pa sem se lotil vožnje avtobusa. To sem opravljal vse do upokojitve leta 2015, sedaj pa honorarno vozim šolski kombibus. Skupno 49 let šofiranja.

Sebastjan Medvešček: Po poklicu sem strojni mehanik. Najprej sem bil zaposlen v Anhovem, potem v Agrariji na Dobrovem, preizkusil sem se še kot monter tend pri Raluxu, temu je sledila služba pri vinarju Marjanu Simčiču. Pri gasilcih sem medtem opravil izpit za tovornjak. Prav Davorin me je nagovarjal, da se pridružim šoferjem avtobusov. Sedaj ne bi zamenjal za drugo delo. Prihodnje leto bom naštel že 10 let šofiranja. Glede Davorina pa lahko povem, da zbudi celo otroke, če ugotovi, da so zaspani. Pa tudi nas šoferje.

Voziti šolske otroke ni mačji zalogaj. Kako zdržite?

Zlatko Cukjati: To se spreminja z generacijami. Zaradi varnosti se moramo držati pravil. Sicer se kdaj pojavi kakšen posameznik, ki potem meče slabo luč na ostale. Nevarno postane recimo, ko je

mokro. Lahko jim zdrsne.

Davorin Školaris: Če je veselje, pozabiš. Pred leti so bili bolj poredni. S pojavom telefonov so se spremenili. Opozarjaš, a res je tudi, da ni več toliko škode, kot jo je bilo včasih.

Rado Feri: Včasih moraš biti tudi strog.

Sebastjan Medvešček: Tisti, ki nimajo telefonov, se bolj sprehajajo. Glede tega je najboljša srednja šola. Pri srednješolcih sploh ne veš, da jih voziš. Recimo 3. razred gredo eden čez drugega, čez sedež.

Kako pa spremljate to spremembo skozi generacije glede posluževanja šolskih avtobusov? Kaj opazate?

Zlatko Cukjati: Pred tridesetimi leti se ni toliko vozilo v šolo z avti. Razlika je tudi, ko opravijo šoferski izpit, malokdo se zatem še poslužuje prevoza z avtobusom. Kadar dežuje, recimo, so avtobusi prazni.

Davorin Školaris: Ja, kadar je lepo vreme, je pa poln. Če bi se pa vsi posluževali prevozov z avtobusi, bi bilo teh premalo.

Sebastjan Medvešček: Poln je tudi, ko je čas trgatve ali obiranja češenj.

Intervju z briškimi šoferji šolskih avtobusov

Gotovo so se vam v teh letih zgodile zanimive situacije. Katero bi delili z nami?

Sebastjan Medvešček: Davorin me je neko jutro poklical. Čakal je pred hišo z avtobusom in spraševal, kje smo z mularijo. Mi smo pa še spali. Dejansko je Davorin spregledal uro in se na pot odpravil eno uro prej. Povabil sem ga na kavo in potem je znova pričel svoj krog.

Davorin Školaris: Dva potnika sta se na avtobusu prerekala in prerivala. Nakar sta se lotila medsebojno pljuvati. Pljunek je priletel tudi vame. Ne bom skrival, da sem si v tistem trenutku zaželel ju vreči ven, a sem ju vendarle prepričal in umiril. Danes moraš s potniki delati drugače, z rokavicami.

Zlatko Cukjati: Vozil sem v Ljutomer. Običajno so bili potniki do Celja, nato pa so le redki ostali. V Celju sem pogledal po avtobusu in sem bil prepričan, da nimam več potnikov. Zavil sem na avtocesto za Maribor, nakar me pri Hočah nekdo vpraša, ali smo že v Celju.

Davorin Školaris: Jaz večkrat pojem v avtobusu, ko sem sam. Enkrat se mi je med vožnjo za Iskro zgodilo, da sem bil prepričan, da na poti iz Šempetra pri Gorici v Branico nimam več potnikov in sem si dal duška. Nakar je eden zakričal: »Ustavi!« in me prestrašil. Izkazalo se je, da je zaspal.

Rado Feri: Meni se je zgodilo na progi iz Nove Gorice v Brda. Proga je šla čez celotna Brda, parkiral sem doma. Zaklenil. Potem pa slišim trkanje na okno. Kaj sem hotel? Posedel sem ga v avto in ga odpeljal domov v Šmartno. Večkrat se zgodi, da zaspijo. Malo od dela, malo od pijače.

Kaj pa menite o tem, da se mladi ne odločajo za šofiranje avtobusa?

Davorin Školaris: Težava so nedelje, sobote, prazniki. Ampak bi vsakemu rekel: »Pridi, ker je lepo. Sicer sam ne bi bil že toliko let v tem poslu.«

Sebastjan Medvešček: Delovni čas pri nas je dolg. Vožnje sicer ni toliko, ampak odsotnost pa ja.

Zlatko Cukjati: Ko sem obiskoval osnovno šolo, se je večina odločala, da

se izuči za mehanika. Danes ni več tako. Veselje otrok se je spremenilo. Posebna zgodba so pavze. Imamo namreč določene odmore med vožnjami, ki se jih moramo držati. Kazen lahko plačamo tudi za vožnjo, ki se je zgodila do 28 dni prej. Je poenoten sistem v celotni Evropski uniji.

Sebastjan Medvešček: Primer je recimo Planica: pravi podvig je ljudi prepričati, da moraš ob točno taki uri končati z vožnjo in parkirati avtobus.

Rado Feri: Mene je ravnatelj OŠ prosil, če bi lahko prevzel šofiranje šolskega kombija. Malo sem okleval, ampak sem nazadnje le privolil.

Kakšen izziv pa je rastje, ki sili na cesto? Oziroma se soočate še s kakšno težavo?

Zlatko Cukjati: Zaradi rastja moramo velikokrat voziti po sredini cestišča. To ni varno.

Sebastjan Medvešček: Meni se je zgodila situacija, da sem se v ovinku zaradi rastja umikal na sredino cestišča,

medtem pa je na nasprotnem pasu proti meni pridrvel avto. Pritisnil sem na zavore, nakar je otrok, ki se je pripravljaj za izstop pri naslednji postaji, zdrsnil in obležal na hrbtu na tleh avtobusa. Ko sem končal z delom, sem se usedel v avto in se odpeljal k njemu domov, da sem se prepričal, ali je z njim vse v redu. Tudi avtobusno obračališče na Dobrovem je težava, sploh zame, ki vozim meter daljši avtobus. Težava je, da moram - da lahko speljem iz obračališča - zaradi parkiranih vozil voziti vzvratno proti šolskemu igrišču. Zlahka se lahko zgodi, da koga spregledam in se lahko pripeti najhujše. Obračališče bi moralo biti prav zaradi varnosti čisto.

Nekaj dni pred pogovorom je okrogli jubilej praznoval Davorin Školaris, ki je upihnil 70 svečk. Tudi v uredništvu Briškega časnika mu želimo veliko zdravja in srečno prevoženih kilometrov.

Besedilo in fotografija: Erika Koncut

Simulacijska očala vinjenosti trd oreh za vse udeležence



Simulacijska očala so požela veliko zanimanja, preizkusili so jih številni občani, pa tudi župan, direktorica občinske uprave in atletinja Neja Filipič.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Brda je 7. novembra v sodelovanju s Policijsko upravo Nova Gorica, Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Kanal in Mestno občino Nova Gorica na Trgu 25. maja na Dobrovem organiziral preventivno aktivnost za preprečevanje vožnje pod vplivom alkohola, drog in drugih psihoaktivnih snovi v prometu. Preventivno dogajanje na Dobrovem, v sklopu katerih so se mimoidoči lahko preizkusili v testu alkoholiziranosti in slalomu z očali, ki simulirajo vinjenost, ter si ogledali policijska starodobna vozila, sta s svojo prisotnostjo obogatila dva vrhunska športnika: atletinja Neja Filipič in potapljač Samo Jeranko, oba zaposlena v slovenski policiji.

Na 16. redni seji Občinskega sveta Občine Brda je bil potrjen nov sestav Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Brda. Odlok o ustanovitvi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Občini Brda definira, da svet sestavlja 7 članov, in sicer 1 predstavnik Policijske postaje Nova Gorica, 2 predstavnika s strani Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo (osnovne šole in vrtca), 1 predstavnik upravljalca cest v Občini Brda, 1 predstavnik društev s področja športno cestnih aktivnosti, ki imajo sedež na področju Občine Brda, 1 predstavnik Medobčinskega inšpektorata in redarstva ter 1 predstavnik Občinskega sveta Občine Brda. Nov sestav sveta tvorijo: Samo Beridan (PP Nova Gorica), Katja Simčič (OŠ Alojza Gradnika Dobrovo), Monika Šuligoj (OŠ Alojza Gradnika Dobrovo), Sebastjan Arčon (Občina Brda), Matic Simčič (Jeep klub Brda 4x4), Mateja Štendler (Medobčinski inšpektorat in redarstvo) in Miloš Protić (Občinski svet Občine Brda).

Občina Brda



Z vrhunskima športnikoma je nekaj besed izmenjal tudi briški župan



Test alkoholiziranosti je preizkusila tudi podžupanja Teja Jelina



SPV CP Občine Brda je dogodek organiziral v sodelovanju s Policijsko upravo Nova Gorica, SPV CP Občine Kanal in Mestno občino Nova Gorica.

Martinovanje v Šmartnem



Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto

Martinovanje v Šmartnem



Fotografije: Damijan Simič, ZOSO foto

Prižig lučk na Dobrovem



Fotografije: Damijan Simič, ZOSO foto



Prižig lučk na Dobrovem



Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto

Kožbana - 80. obletnica in spomin na zgodovinsko zborovanje

»Narod, ki ceni in spoštuje svojo preteklost, samozavestno stopa naprej v prihodnost«

Leta 1944, v enem najtežjih obdobjih druge svetovne vojne, se je na jasi nad Kožbano zbralo približno 3000 ljudi iz vseh briških vasi – večinoma žensk, otrok in starejših. Mnogi moški so bili bodisi v internaciji ali v partizanskih enotah, kjer so se borili za svobodo naroda. Zborovanje v Kožbani je zato postalo simbol neustrašnega odpora, upanja in zavedanja, da skupnost lahko preživi tudi v najtežjih časih.

Na isti jasi, kjer se je pred 80 leti odvilo to množično zborovanje, so se letošnjega spominskega dogodka udeležili številni občani in gostje, da bi obeležili ta pomemben jubilej in počastili spomin na tiste, ki so takrat s svojo prisotnostjo in pogumom postavili temelje za današnjo svobodo.

Za uvodni del so poskrbele učenke Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo in Ženska vokalna skupina Zimzelen, ki so s svojimi pevsкими nastopi pričarale svečano in ganljivo vzdušje. Prisotne je najprej pozdravil Žarko Kodermac, ki je v svojem uvodnem nagovoru poudaril pomen ohranjanja spomina na narodnoosvobodilni boj.

Slavnostni govor je imel Ladislav Lipič, dolgoletni generalmajor in veteran slovenske vojske ter brigadir. Kot eden izmed simbolov slovenske osamosvojitve je Lipič poudaril pomen zgodovinskega spomina ter spoštovanja vrednot, kot so svoboda, kolektivno sodelovanje in enotnost, ki so omogočili slovenskemu narodu, da je skozi zgodovino premagoval številne izzive. Izrazil je prepričanje, da narod, ki ceni in spoštuje svojo preteklost, samozavestno stopa naprej v prihodnost.

Prireditev je obogatila tudi umetniška dimenzija. Glasbenik in pesnik Darko Nikolovski je s svojim nastopom dodal prefinjeno umetniško noto, ki je prisotne nagovorila z močnim sporočilom o pomenu skupnosti in sodelovanja. Nikolovski je poudaril, kako bistveno je,



da kot narod delujemo skupaj in se podpiramo v času preizkušenj, s čimer je še dodatno obeležil vrednote, ki jih je zborovanje pred 80 leti poudarjalo.

Posebna zahvala za organizacijo dogodka gre borčevskim organizacijam, veteranom vojne za Slovenijo, praporščakom ter Občini Brda, ki so s svojo podporo omogočili, da lahko vsako leto obujamo in častimo spomin na pomembne zgodovinske trenutke. Brez njihove predanosti bi pomen tega dne ostal pozabljen, tako pa se lahko s ponosom in spoštovanjem spominjamo, kako pomembno je bilo delovati skupaj v težkih časih.

Dominik Rusjan

Uspešno opravljen kolesarski izpit

Za varna in prijetna doživetja na kolesu

Učenci 5. c razreda so uspešno opravili teoretični in praktični del kolesarskega izpita. Naj bo njihova pot na kolesu vedno varna in polna prijetnih doživetij!



Ob dnevu spomina na mrtve v Gonjačah in Medani

Za ohranjanje vrednot

Razgledni stolp v Gonjačah je poznan predvsem po čudovitih 360-stopinjskih razgledih, ki napolnijo srce in galerijo mobilnega telefona marsikaterega obiskovalca. Pogosto pozabimo, da se pod



Ob dnevu spomina na mrtve je v Gonjačah potekala komemorativna slovesnost, na kateri smo počastili spomin na preminule. Poudarjena je bila predvsem pomembnost tovrstnega opominjanja in spominjanja ter ohranjanja vrednot boja za svobodo, slovenski jezik in osnovne človekove pravice, ki se nam danes zdijo samoumevne. Spominjamo se boja, brez katerega v resnici ne vemo, kaj bi bilo.

Slavnostni govorec letošnje prireditve je bil podžupan Mestne občine Nova Gorica Tomaž Horvat. Program so soustvarili Pihalni orkester Brda, Moški pevski zbor Srečko Kumar, učenci in učenke OŠ Alojza Gradnika Dobrovo (iz podružnične šole Kojsko), veteran vojne za Slovenijo in briške borčevske organizacije za vrednote NOB.

vso to lepoto skriva spomenik, posvečen 315 žrtvam druge svetovne vojne na desnem bregu Soče. »Sinovom Brd in Benečije, čuvarjem zvestim naše govornice ...« je zapisal pisatelj France Bevk.



Slovesnost v Medani

Podobna slovesnost je potekala tudi »na placu« v Medani, kjer so tradicionalno počastili spomin na vse žrtve. Program sta obogatila zvesti spremljevalec medanskih prireditev Moški pevski zbor Ludvik Zorzut in učenke osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo.

Dominik Rusjan
Fotografija: Andrej Colja

Festivala Brda & Friends ter Brda & Collio

Čez mejo, ki je narava ne pozna

David Lipovšek, doma iz Šempetra pri Gorici, je mlad gostinec, ki v Brdih deluje že več kot desetletje. Njegova prizadevanja za razvoj turizma so opazna v Šmartnem, kjer že tri leta uspešno vodi Vinoteko Brda, ki tja privablja številne goste. Njegove dolgoletne izkušnje v turizmu in ustrezna izobrazba na Fakulteti za turistične študije na Bledu so pomembne za napredek naše občine.

Pod njegovim vodstvom so nedavno uspešno izpeljali dva mlada vinska festivala, in sicer Brda & Friends ter Brda & Collio, ki v Brda pritegneta številne obiskovalce in napolnita marsikatero sobo v naši občini. Nič drugače ni bilo niti letos maja in oktobra. Oba festivala sta umeščena v obdobje, ko se v Brdih odvija manj drugih dogodkov. Zasnovana sta za krepitev vezi in prijateljstva. Majski festival Brda & Friends je zastavljen širše, saj nanj pride veliko obiskovalcev iz Francije, Srbije, Italije (vse od Piemonta do Toskane), pa tudi iz Hrvaške, medtem ko je oktobrski Brda & Collio osredotočen na lokalno čezmejno sodelovanje.

»Glavni namen je povezovanje. Iztegniti in ponuditi roko čezmejnega sodelovanja, tja čez mejo, ki je narava ne pozna,« pravi David. Poudarja, da je čezmejno sodelovanje ključno, če želimo, da bo v prihodnosti zgrajen most, ki bo obrodil sadove skupnega uspeha.



Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Oktobrski festival je tudi letos privabil več kot 500 ljudi, predvsem mlajših generacij in sosedov iz čezmejnih regij. Organizator pravi, da se s takimi festivali skušajo približati vsem ljudem. V Vili Vipolže ob glasbeni spremljavi ni manjkalo več kot 50 vinarjev, tako domačih kot čezmejnih, ter vonja po dobri lokalni hrani in seveda glasbi.

Na vprašanje, ali je pri nas še kaj manevrskega prostora za napredek, mladi gostinec meni, da ga je še veliko. »Z rastjo turizma pričakujem več posluha s strani sponzorjev in drugih akterjev. Kar si najbolj želim in mislim, da si to želijo tudi drugi ponudniki, ne le v Goriških brdih, temveč tudi drugje, na primer na Bovškem, je, da bi k razvoju prispevale tudi prenočitvene kapacitete, kot to vidimo v Avstriji ali Italiji.« Na ta način bi se denar vlagal v nadaljnji razvoj in nadgradnjo festivalov ter tako pritegnil še več ljudi.

Dominik Rusjan

Društvo upokojencev Kojsko

Rokodelska razstava in copatki za porodnišnico

Društva upokojencev severne Primorske so se v Coroninijevem dvorcu v Šempetru pri Gorici 22. novembra 2024 predstavila s številnimi unikatno in ročno izdelanimi izdelki, ki nimajo samo okrasne, ampak tudi uporabno vrednost. Dogodek je organiziralo DU Šempeter pri Gorici. Odprtja so se udeležili tudi predsednik PZDU, župan Občine Šempeter-Vrtojba ter predstavnica ZDUS.

DU Kojsko je na razstavo postavilo copatke za novorojenčke, ki jih naše članice s pomočjo prostovoljk pletejo za šempetrsko porodnišnico. Že več kot deset let mavrične copatke, ki jih ustvarja Jelka Kumar s pomočjo Vesne Koštrin in prostovoljk Ingrid Kodolja in Tanje Peršolja, grejejo drobne nogice novorojenčkov. In zaželim jim, kot je napisal Tone Pavček:



»Stopite narahlo kakor v copatih naravnost pri glavnih vratih v ta lepi dan, kot bi šli v pesem.«

Besedilo in fotografija: Majda Korenjak

Društvo upokojencev Kojsko

Martinov izlet na Bizeljsko

Martinovo je dan veselja, prijateljstva, odlične hrane, dobrega vina in nepozabnega izleta. Člani DU Kojsko smo izkoristili letošnje praznovanje sv. Martina za prijetno druženje med izletom na Bizeljsko. Potep po Kozjanskem smo pričeli ob reki Bistrici, kjer smo obiskali star, a delujoč in obnovljen Kukovičev mlin. Pot smo nadaljevali do Gradu Podsreda, ki je bil v zadnjih 40 let skrbno obnovljen in je ohranil svoj prvotni srednjeveški značaj in čar. Ker brez pokušine vin na tak dan ne gre, smo obiskali turistično kmetijo Pudvoi in njihove repnice – jame, ki jih uporabljajo za shranjevanje in staranje vin. Dan smo zaključili v gostišču Kocjan, kjer so nam postregli bogato Martinovo večerjo in pripravili pravo zabavo s



plesom in pesmijo. Da, vsak dan je neponovljiv in tudi ta dan je bil prav poseben.

Besedilo in fotografija:
Majda Korenjak

Društvo upokojencev Kojsko

Prireditve ob mednarodnem dnevu starejših

Na mednarodni dan starejših, ki ga obeležujemo 1. oktobra, so starejši ljudje po vsem svetu v središču pozornosti. Starejšim želimo posvetiti vso skrb in jim uresničiti njihove potrebe in želje. Prav vse to smo želeli uresničiti s prireditvijo, ki smo jo DU Kojsko in VS Hum pripravili v nedeljo, 13. oktobra, v dvorani na Humu. Pri ustvarjanju programa so sodelovali: Jan na harmoniki, Ameli s čudovitim petjem, učenci POŠ Kojsko, plesna skupina Tince, DKTŠ Kojsko in povezovalc programa Dominik. Vse prisotne je pozdravila podžupanje Teja Jelina in predsednica DU Kojsko Majda Korenjak. Prireditvev smo zaokrožili z ogledom kratkega filma, ki so ga posneli člani in članice Univerze



za tretje življenjsko obdobje Brda v okviru dramsko-filmskega krožka. Prireditvev se je zaključila s prijetnim druženjem.

Članice in člani DU Kojsko so se v velikem številu udeležili tradicionalnega srečanja upokojencev severne in južne Primorske, ki so ga 4. oktobra organizirali PZDU SP in DU Solkan na kotalkališču v Solkanu. Vse prisotne ja najprej pozdravil župan Mestne občine Nova Gorica Samo Turel, sledila pa sta mu predsednik PZDU SP in predsednik PZDU JP. Slavnostna govornica je bila predsednica ZDUS Zdenka Jan. Sledila sta kulturni program in druženje.

Majda Korenjak
Fotografija: Veronika Krašček

Intervju: dr. Nataša Fikfak

Dober zdravnik se delu preda s srcem

»Moj cilj je vedno bil s svojim znanjem pomagati ljudem in skrbeti, da se pri meni počutijo dobro,« je nasmejana odgovorila briška zdravnica Nataša

Fikfak, ko smo jo poklicali, da bi ji čestitali za priznanje, s katerim jo je nagradila Zveza slovenskih društev za boj proti raku.

Kaj je po vašem mnenju prepričalo komisijo, da je priznanje podelila prav vam?

V Zvezi slovenskih društev za boj proti raku je povezanih veliko društev, tako vseslovenskih kot lokalnih. Gre za ljudi, ki si prizadevajo, da bi bila problematika čim bolj predstavljena in zastopana v družbi, najbolj pa, da bi se pacienti počutili podprti. Tako dobitniki priznanj, ki jih podeljujejo, velikokrat niso določeni za štirimi stenami, kjer člani komisije določajo, kdo je objavil najboljšo raziskavo, ali izpeljal največ uspešnih zdravljenj, temveč kandidate nominirajo pacienti. Največkrat so nominiranci pobudniki raznih povezovanj med pacienti, ali v mojem primeru, nekdo, ki se je zdravljenju in ozaveščanju o raku posvetil s srcem, tako rečeno, za življenjsko delo.



Fotografija: osebni arhiv Nataše Fikfak

Priznanje so vam podelili pacienti. Kaj je tisto, kar dobrega zdravnika loči od izjemnega?

Dober zdravnik je tisti, ki na pacienta ne gleda kot na primer, ki ga je treba rešiti, temveč se delu preda s srcem. Strokovnost in sposobnost zdravnikov, ki so uspešno zaključili študij in specializacijo, nista nikoli vprašljivi. Razlika je v empatiji in načinu, kako se zdravnik posveti svojemu delu. Za dober odnos med pacientom in zdravnikom je ključno medsebojno zaupanje, česar pa je žal vedno manj. K uspešnem zdravljenju znatno pripomore medsebojno sodelovanje, pacient se mora počutiti slišane in spoštovanega, ravno tako pa mora zaupati profesionalnosti svojega zdravnika in predvsem verjeti, da zdravnik počne vse v dobro pacienta.

Zadnjih nekaj let smo priča vedno slabšemu zaupanju zdravnikom in zdravstvenemu sistemu. Od kod izvira to nezaupanje in kako ga lahko premostimo?

Pacienti se pogosto počutijo preslišane, da njihovo mnenje nič ne šteje. Še posebej je to izrazito pri postavljanju težkih diagnoz, ki jih težko sprejmejo in si mogoče želijo drugo mnenje. Informacije so v dobi tehnologije bolj dostopne kot kdaj prej in tudi razni alternativni načini zdravljenja so vedno pogostejši. Nezaupanje je predvsem usmerjeno v zdravstveni sistem kot tak, ki se s svojimi pogostimi pojavami v medijih ne kaže v najboljši luči, na ravni medosebnih odnosov je zaupanja precej več. Zato se vedno trudim, da s pacientom zgradim

trden odnos, poln zaupanja. Pomembno je, da je komunikacija kar se da transparentna, da sem obveščena o vseh različnih načinih zdravljenja, ki jih pacient želi preizkusiti, hkrati pa je pomembno, da pacient zaupa meni in prevzame svoj delež odgovornosti.

Sta ta toplina in želja po medicini od vedno bivali v vas?

Študij medicine zame ni bil samoumevna izbira. Res sem vedno želela pomagati ljudem, a so me zanimale tudi druge stvari. Sprva sem se vzporedno vpisala na študij medicine in primerjalne književnosti, po drugi strani pa je bila moja prababica Karolina porodna babica na podeželju in smo doma imeli veliko znanstvenih knjig, pa tudi krvi me nikoli ni bilo strah. Želja se je tako razvila spotoma.

Kaj vas je pripeljalo na oddelek za onkologijo?

Po koncu študija nisem imela določene smeri, ki sem se ji želela posvetiti. Z onkologijo in hematologijo se ukvarjam po spletu okoliščin. V zdravstvenem domu ni bilo veliko prostih mest, sploh pa sem si želela delati v bolnišnici. Tam takrat niso zaposlovali veliko žensk, zaradi predsodkov o porodniških odsotnostih in nasploh manjši delavni učinkovitosti. Začela sem na oddelku za patologijo, kjer pa nisem ostala več kot en mesec, saj se je sprostilo mesto na internem oddelku, kjer sem si želela delati. Sprva na diabetes in endokrinologijo, nato pa na oddelek za revmatologijo in hematologijo, onkologija se je

Intervju: dr. Nataša Fikfak

razvijala sproti in vzpostavila kasneje. Niso imeli izvedencev za revmatologijo in hematologijo, tako sem s tem začela sama. V letih pred osamosvojitvijo Slovenije sta se ti smeri zelo razvijali in se nato tudi ločili. Začeli smo zdraviti tudi kompleksnejše primere in hitro vzpostavili nivo, primerljiv s tistim na Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani. Onkologija je bila naslednja logična smer po razvoju lokalnih bolnišnic.

Kot specialistka za onkologijo se dnevno srečujete s primeri, za katere veste, da morda ne bodo uspešno zdravljeni. Kako se s tem soočate, postane sprejemanje usode s časom lažje?

Trenutek, ko se zaveš, da bo zdravljenje neuspešno in da je najbolje z njim prenehati, je vedno zelo boleč. Težko je sprejeti, da se kljub trudu in prizadevanju zdravljenje ne bo obneslo, je pa vedno bolje, če se oba z bolnikom zavedava in pripravljava na možnost, da se bolezen ne bo obnašala, kot bi si želeli. Seveda so takšni pogovori in razmisleki težki, vendar je ključno, da se zgodijo. Pomembno je vedeti, kdaj z zdravljenjem prenehati, saj bi lahko naredili še več škode in potrebno je zaupanje v svoje sposobnosti, prepričanje v svojo predanost. Težko si je dopovedati, da smo naredili vse v naši moči, vedno tli neka želja, da bi lahko poskusili še to ali ono, vendar lahko z olajšanjem povem, da imamo v Novi Gorici vse najbolj sodobne metode zdravljenja in so pacienti res deležni prvovrstne oskrbe. Poleg tega bi lahko rekla, da nad mano bdi neke vrste srečna zvezda, saj moji bolniki, ki so se dolgoletno neuspešno zdravili, redko umrejo, ravno ko sem jaz v službi. Izguba vsakega pacienta je vedno boleča, ne glede na to, koliko jih je bilo pred njim, sem pa danes veliko bolj pomirjena kot nekoč, ko so v drugih državah obstajala zdravila, ki pri nas niso bila dostopna in dovoljena. Ta občutek, da obstaja še nekaj, kar bi pacientu lahko pomagalo, vendar mu ga ne moreš priskrbeti, je bil res grozen.

Na kateri svoj dosežek ste najbolj ponosni? Kaj vidite kot svoje poslanstvo?

Doseči naziv primarij, ki ga podeli Slovensko zdravniško društvo ob dosežkih v stroki, ob objavah strokovnih člankov, sodelovanju v javnem okolju, društvih in združenjih ter pedagoškem delu, sem bila dolžna sedaj pokojnemu Stanetu Župančiču, ki je bil moj mentor in me je spodbujal k aktivnemu vključevanju. Ponosna sem na nivo razvoja, ki smo ga dosegli na novogoriškem onkološkem oddelku. Na strokovnem področju sem ponosna na svojo vlogo kot asistentka na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani, saj mi to daje priložnost, da svoje znanje delim z drugimi. Pomembno mi je sodelovanje v raznih strokovnih krogih, da sem vedno seznanjena z novostmi in jih lahko kar najhitreje uvedem tudi pri nas. Pomoč ljudem v stiski vidim kot svojo dolžnost in svoj klic, želim izboljševati življenja, pomembno se mi zdi ozaveščanje javnosti in skrb, da kvaliteti življenja in zdravja ostajata čim višji.

Pomen čvrstih odnosov in medosebnega zaupanja za nemoteno in učinkovito delovanje zdravstva je v svojem nagovoru 17. septembra na dnevu odprtih vrat bolnišnice Franca Derganca poudarila tudi Anita Manfreda, direktorica občinske uprave Občine Brda. »Na nas pacientih je, da zdravstvenemu kolektivu bolnišnice izkažemo, koliko so vredni. Šempetrska bolnišnica je varna bolnišnica, zato je prav, da jo imamo radi in jo cenimo,« je občinstvo nagovorila nekdanja predsednica sveta zavoda šempetrske bolnišnice. Na svetovni dan varnosti pacientov je izpostavila pomembnost šempetrske bolnišnice in njenega 1000-članskega osebja, ki skrbi za približno 120.000 prebivalcev Severnoprimorske regije.

Vseslovenski kampanji za ozaveščanje pacientov se je pridružila tudi Vila Vipolže, ki se je v nedeljo, 22. septembra, obarvala v oranžno. Med 11. in 17. novembrom pa je stavba Občine Brda zasijala v modri barvi v znak podpore pacientom ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni.

Maja Terpin

Svetovni in evropski dan oživljanja

Predstavitev reševalnih služb sredi Brd

16. oktobra smo obeležili evropski in svetovni dan oživljanja, posvečen ozaveščanju o pomenu in temeljnih postopkih oživljanja ob srčnem zastoju. Učenci so imeli priložnost spremljati poučne predstavitve oživljanja ter se naučiti ključnih korakov, ki lahko rešijo življenje.

Poleg Iniciativnega odbora za življenje – za AED Občine Brda in ekipe prve pomoči Rdečega križa Nova Gorica so se na šolskem dvorišču predstavili tudi Enota reševalnih psov severna Primorska, Civilna zaščita Dobrovo, PGD Dobrovo in Policijska uprava Nova Gorica.



Spletno predavanje o zasvojenosti z zasloni

Ekрани nam kradejo otroke

»Vsako leto ob svetovnem dnevu boja proti zasvojenosti ozaveščamo o pereči problematiki zasvojenosti in izzivih, ki jih ta prinaša posamezniku in družbi,« se predstavi Društvo Projekt Človek, ki že trideset let nudi aktivno podporo ljudem na poti iz zasvojenosti. Na pobudo Andrejke Prijon, profesorice sociologije in regijske usklajevalke nacionalnega programa duševnega zdravja, sta omenjeno društvo (sprejemna pisarna v Novi Gorici) in NIJZ območne enote Nova Gorica v začetku novembra pripravila predavanje z

Kaj pomeni zasvojenost z zasloni?

Digitalna zasvojenost je nekemična zasvojenost, ki nastane zaradi čezmerne uporabe digitalnih vsebin na napravah, kot so pametni telefoni, televizorji, računalniki, igralne konzole in tablice. Zasvojijo nas lahko videoigre, gledanje spletnih videoposnetkov, serij, filmov, splošno brskanje po spletu, branje novic, uporaba družbenih omrežij, pornografija, spletne stave, tudi spletno nakupovanje in trgovanje s kriptovalutami.

Kako se kaže zasvojenost?

Kaže se kot nezmožnost kontroliranja uporabe naprav. Uporaba naprave postane primarni pobeg pred težavami, pobeg od globljih stisk. Posameznik začne izgubljati zanimanje za druge prostocasne aktivnosti, povečujeta se čas uporabe ekranov in nelagodje, stopnjuje se tudi močan čustveni odziv, kadar posameznik do naprave ne more dostopati. Zasvojenost z uporabo naprav začne resno ogrožati druga pomembna področja posameznikovega življenja. Otroku oz. mladostniku upada motivacija v šoli, opuščati začne hobije, pojavijo se konflikti v družinskih odnosih, odraslim se kopičijo težave v službi, zdravstvene težave ipd.

V predavanju poudarjate, kako pomemben je odnos, ki ga starši ali za mladostnika pomembni odrasli imamo s svojimi otroki. Ali lahko to bolj podrobno razložite?

Družinski odnosi so se zelo spremenili. V preteklosti je veljalo, da otroka vzgaja cela vas. Včasih smo se družili, se pogovarjali, zdaj je vsak pred svojim ekranom. Raziskava je pokazala, da ustvarimo dovolj potrditvenih občutkov, če zmoremo na dan v družinskih odnosih preživeti 2–3 ure. Dovolj je, da 2–3 ure na dan s svojimi otroki vemo drug za drugega. Pospravljamo, kuhamo, vrtnarimo, opravljamo druga dela in tako otroke vzgajamo v samostojne posameznike, hkrati pa gradimo z njimi odnos in stik. To pomeni, da dobijo njihovi možgani informacijo, da so varni. Ko od mladostnika zahtevamo, naj zmanjša uporabo tehnologije, mu moramo za tisti čas najti novo dejavnost, biti več časa z njim. Seveda ni rečeno, da bo mladostnik to spremembo sprejel z navdušenjem in veseljem, najverjetneje se bo zelo upiral.

Torej je povezanost z najbližjimi tista, ki odvrta od zaslona.

Ena osnovnih človekovih potreb je potreba po povezanosti. Vsi hočemo zagotovilo, da pripadamo tistim, ki so za nas pomembni, odnos, v katerem se čutimo videne, slišane, vredne,

naslovom Priklopimo se v življenje: Kako kakovostni odnosi vplivajo na izbiro treznega življenja mladostnika. Spletno predavanje, nastalo v okviru Festivala duševnega zdravja Primorske, je vodila magistra psihosocialnega svetovanja in specializantka gestalt* psihoterapije Sara Pipan, strokovna delavka pri Društvu Projekt Človek, pa tudi ustanoviteljica psihoterapevtske pisarne Center Podaj Roko. Postavili smo ji nekaj vprašanj, na katere je rade volje odgovorila.



Ekрани nam kradejo otroke, vir: internet

sprejete. Otrok potrebuje povezanost s sorojenci, starši, prijatelji, in če je ni, jo išče na ekranu. A nobeno nadomestilo ne more rešiti težave, lahko jo le poslabša. Povezanost, ki jo daje tehnologija, je zelo površinska, daleč stran od čustvene intime. Povezava preko tehnologije deluje kot plevel, ki prej ali slej preraste ves vrt in iz njega izrine vse rastline, ki rastejo tam.

Pravite, da nam ekрани kradejo otroke.

Jasno je, da se je družinski čas v zadnjem času močno zmanjšal, da imajo otroci in mladi, ki več časa preživijo za ekрани, oslabiljene družinske odnose. Ljudje iščemo potrditev, da smo lahko v navzočnosti drugega takšni, kakršni smo. Ko najdemo takšen odnos, se lahko ponovno spoprimemo s svetom, preplah se razblini, kortizol se zmanjša, možganske povezave se kopajo v hormonu oksitocinu. Slednje se na omrežjih težko zgodi.

Skrb vzbujajoče je, da digitalne naprave posegajo v to, kar otroci resnično potrebujejo. Digitalne naprave so rešitev na vprašanje, kako si biti blizu, ko smo narazen, vendar kljub navidezni bližini naša potreba ni izpopolnjena. Res je, ekрани nam kradejo otroke, vendar otroci preko ekrana ne morejo dobiti tistega, kar resnično potrebujejo. Starši so vedno njihova najboljša možnost!

Predavanje je namenjeno predvsem staršem. Gre za to, kako pomembno je v družini vzpostaviti kulturo uporabe e-tehnologije in spoznati, na kakšni podlagi zasvojenost z digitalno tehnologijo zraste. Ali lahko ponudite kakšen konkreten primer oz. utemeljitev?

Spletno predavanje o zasvojenosti z zasloni

Nekje sem prebrala izraz telehigiena, to je nekaj, kar je nujno potrebno vzpostaviti. Spomnimo se, da se je tudi osebna higiena v družbi postopoma razvijala. Morda se bodo naši nasledniki zgražali, ker smo bili tako nevedni, da smo telefone nosili s seboj na stranišče, v posteljo, za volan ... Izpostavljanje tehnologiji bi se moralo zgoditi šele takrat, ko je otrok poln tistega, kar resnično potrebuje, in ko je kos posledicam, ki jih odločitev prinaša. Otroek je dovolj zrel za tehnologijo, ko zmore ohraniti svojo lastno osebnost. Dokler tega ne doseže, je nujna in edina odgovorna stvar omejitev. Dokler otrok ni sposoben samoobvladanja, zavedanja resničnosti, ni v redu, da mu ustrezemo pri begu iz resničnosti in mu odpiramo vrata v ta svet. Ne pozabimo: vzgaja se z zgledom. Čas pred ekrani naj bo omejen in načrtovan, digitalne dejavnosti naj ne nadomestijo tistih dejavnosti, ki otroka povezujejo z nami. Najboljši čas za video igre je čas po tem, ko se je otrok že igral na zdrav način; video igre nikoli in nikdar ne smejo biti glavna jed. Žal je tako, da je otrok, ki ne sme igrati video igrice, res lahko tarča posmeha in zbadanja, a je na svetu še veliko hujših stvari, ki pa jih lahko prebrodimo ob podpori ljubeče družine.

Kaj lahko naredimo starši

Vzdržujmo in vsak dan znova z otrokom gradimo zdrav in varen odnos. Bodimo prisotni starši. Ko namenimo čas samo za otroka, izklopimo telefon, ne imejmo ga pri sebi. Uporaba tehnologije naj bo kontrolirana. Jasno naj bo določen čas uporabe tehnologije. Starši morajo poznati otrokova gesla in imeti dostop do vsebin, ki jih prebira in gleda. Bolj je otrok zrel in bolj nam pokaže svojo odgovornost, več svobode mu lahko damo. Med jedjo ne uporabljajmo zaslonov, računalnik naj bo v skupnem prostoru. Uporaba telefona naj ne postane nagrada ali kazen za druge dejavnosti. Bodimo zgled.

»Otroke danes preveč porivamo v vrstniške odnose,« pravite v nekem intervjuju. Kaj pomeni ta izjava?

To je izjava, o kateri bi lahko napisala kar nekaj strani. Vsekakor vrstniški odnosi ne morejo nadomestiti zdravih odnosov v družini, kjer otroci dobijo izkušnjo brezpogojnosti, sprejetosti, pripadnosti, varnosti. Pri vrstniških odnosih je tako, kakor da bi slep slepega vodil. Predstavljajmo si, da smo s skupino na ogledu nekega mesta. Ko imamo pred sabo vodnika, se počutimo varne in lahko uživamo v ogledu. Ko pa vodnika izgubimo in v sosednji ulici srečamo sopotnike, ki so ravno tako izgubljeni kakor mi, se začnemo povezovati z njimi, kljub temu, da smo vsi izgubljeni. Seveda je nujno potrebno za otrokov razvoj, da se igra z vrstniki, težava pa je, če povezovanje z vrstniki zasenči odnose s starši in drugimi osebami, pomembnimi za otroka.

Včasih imam občutek, da se kar tekmuje, kateri otrok ima več obšolskih dejavnosti. V resnici je vsaka obšolska dejavnost v nižjih razredih osnovne šole le še nekaj, kar dodatno zareže v čas, ki ga starši preživimo z otroki. Za graditev odnosa pa potrebujemo čas in prisotnost.

Kako pomagata mladostniku (ali njegovim staršem), čgre za zasvojenost z zasloni?

Enoznačnega odgovora žal ne morem dati. V Društvu Projekt Človek gledamo na zasvojenost kot na vrh ledene

gore, simptom. Med obravnavo se o konkretni zasvojenosti zelo malo pogovarjamo. Na tedenskih enournih srečanjih se pogovarjamo o temah, kot so dinamika v družini, odnosi z vrstniki, meje, odgovornost, izražanje čustev, morebitne druge duševne stiske, kakovostno preživeti prosti čas. Pri delu dajemo velik poudarek tudi na vzporedno delo s svojci v obliki rednih družinskih srečanj, skupin za svoje in individualnih obravnav, namenjenih svojcem.

Ali imate podatke, koliko ljudi je doseglo vaše spletno predavanje in kolikšna je zasvojenost v regiji v številkah? Morda imate podatke o nekemični zasvojenosti mladostnikov tudi za območje občine Brda?

Po mojih informacijah se je predavanja udeležilo okoli 240 ljudi. Žal konkretnih informacij v številkah nimam. Na Društvo Projekt Človek se letno obrne po pomoč okoli tisoč posameznikov, ki se soočajo s problematiko zasvojenosti, kemično in predvsem nekemično. V sprejemno pisarno v Novi Gorici se je letos po pomoč obrnilo 64 posameznikov, uporabnikov in njihovih svojcev.

Glede na bliskovit razvoj tehnologije ni pričakovati, da bi mladi nehali kupovati in gledati vsakovrstne zaslone. Kakšna je vaša napoved?

Pred kratkim sem poslušala mnenje dr. Bogdana Polajnerja in lahko rečem, da je v svojih besedah zadel bistvo. Med drugim pove, da je v francoskih izobraževalnih ustanovah prepovedana uporaba mobilnih telefonov in tablic. Ne govorimo o svobodi izbire, ampak o tem, da je zasvojenost nevarna. Tako kot nismo tolerantni do heroina v šoli, ne bi smeli biti tolerantni tudi do uporabe zaslonov.

Nova tehnologija ni nekaj slabega, je nekaj, kar močno lajša naše življenje in močno vpliva na kakovost in hitrost našega dela. Informacije potrebujemo za znanost, za poslovanje. Ko so se pojavile novodobne naprave, je bil svet poslovnežev njihova osnovna ciljna populacija. Delo s pomočjo nove tehnologije ne zasvoji, saj postanemo po 8-urnem delu pri računalniku utrujeni. Ko pa uporabimo pametni telefon za zabavo, se naši možgani organizirajo drugače, takrat ne postanejo utrujeni, ampak hočejo vedno več. Ta čudovita tehnologija, ki je bila zasnovana v ideji iskanja informacij, je postala način za iskanje stika. V obliki odvrčanja pozornosti in razvedrila pa je začela delovati tudi kot nadomestek za nezadovoljene potrebe po povezanosti z najbližnjimi.

In še zanimivost, ki sem jo slišala na enem od predavanj Mihe Kramlija iz novogoriške ambulante za zdravljenje nekemičnih zasvojenosti. Otroci in mladostniki, ki so pri njem v obravnavi, preživijo na telefonu po 3000 ur letno. Za primerjavo, zaposlitev za polni delovni čas znaša okoli 2000 ur. Pretresljivo dejstvo, ob katerem se lahko zamislimo!

Iva Sivec

**Gestalt (izg. geštalt), nem. vzorec, celota. Celovito razumevanje človeka je temeljno izhodišče gestalt psihoterapije. Smisel terapije ni postati nekaj, kar nismo, temveč sprejeti to, kar smo.*

V Vili Vipolže pobožali srca krvodajalcev

V Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri

Območno združenje Rdečega križa Nova Gorica je prve dni novembra tradicionalno počastilo srčne ljudi, ki nesebično darujejo kri. Tokrat je srečanje potekalo v Brdih.

V nabito polni dvorani Piano nobile Vile Vipolže so bili 6. novembra glavni protagonisti krvodajalci. Zaslužno, saj lahko vsak krvodajalec, kot smo lahko slišali na krvodajalski proslavi, v resničnem življenju že v desetih minutah, kolikor traja odvzem krvi, pomaga, da kar tri življenja tečejo dalje. In pri tem ne gre zanemariti podatka, da prav pri nas v Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri.

Občinske pozdrave prisotnim in iskreno zahvalo krvodajalcem za srčna dejanja je prenesla podžupanja Teja Jelina, ki je poudarila, da je krvodajalstvo izjemno plemenita oblika pomoči sočloveku, ki se prenaša iz generacije v generacijo in gradi trdno verigo pomoči sočloveku. Zahvalila se je tudi prostovoljcem Rdečega križa in Centru za transfuzijsko dejavnost Nova Gorica ter izpostavila, da imamo tudi v Brdih veliko krvodajalstvu predanih občanov in občanov, na katere je občina zelo ponosna.

Številke goriške solidarnosti na področju krvodajalstva so spodbudne. Kot je povedal predsednik novogoriškega območnega združenja Rdečega križa Aleš Markočič, je letos 1200 krvodajalcev kri darovalo več kot 1800-krat, pa tudi kar 133 mladih je letos stopilo v prostore novogoriškega Centra za transfuzijsko



Srečanje krvodajalcev

Po podatkih OE RK Nova Gorica v letu 2024 beležijo 133 krvodajalcev z območja občine Brda, ki so letos kri darovali skupno že 218-krat. Prvič je kri darovalo kar 16 briških krvodajalcev. V briški občini se lahko pohvalimo tudi z občani, ki so kri darovali več kot 50-krat ali več. Teh je kar 24, med njimi tudi krvodajalec, ki je kri daroval več kot 100-krat.

dejavnost in kri darovalo prvič. Na Goriškem je kar 32 krvodajalcev kri darovalo že več kot 100-krat. Prav na novembrski proslavi je novogoriški Rdeči križ posebno čast izkazal prav vitezom krvodajalstva, ki so kri darovali več kot 110-krat. To izjemno družino sestavljajo Martin Koron, Jožef Frančeškin, Ervin Bizjak, Da-

nilo Vončina, Tomi Škodnik, Janko Bitežnik in Aleksij Mavrič.

Za omizjem krvodajalcev je vedno prostor za nove člane, zato velja apel: »Povej naprej! Vsaka kaplja šteje!«

Erika Koncut

Fotografija: Foto Suzana, arhiv OE RK Nova Gorica

Udeleženci tečaja na Dobrovem vstopili v digitalno sedanost

»Samozavestno, kritično in odgovorno«

Na Ljudski univerzi Nova Gorica (LUNG) razumemo, kako pomembno je digitalno znanje v današnjem svetu, zato v okviru projekta SKOK v »digi prihodnost« izvajamo 10-urne programe

digitalnega opismenjevanja za odrasle v Goriški regiji. Z njimi odraslim omogočamo pridobitev veščin za varno, samostojno in enostavno uporabo tehnologije v vsakdanjem življenju.

Program je namenjen vsem odraslim, starim 30 let in več, z bivališčem v Sloveniji. Novembra smo izvedli dva tečaja tudi na Dobrovem, kjer so se udeleženci učili varno, samostojno in učinkovito uporabo pametnih telefonov, računalnikov in tablic. Poudarek je bil na uporabi osnovnih kot tudi bolj zahtevnih funkcij. Med njihovimi vprašanji so izstopala tista o funkcijah pametnih telefonov, predvsem o tem, kako prenesti fotografije z mobilnih naprav na računalnik ter kako shranjvati podatke na USB ključek, prenašanje fotografij s telefonov na računalnik ter uporaba elektronske pošte in družbenih omrežij.

Udeleženci so se seznanili z uporabo zemljevidov za iskanje poti in lokacij, koledarjev za organizacijo nalog ter opomnikov za boljše obvladovanje vsakodnevnih obveznosti. Poleg tega so želeli izvedeti, kako shraniti vsebine, kot so recepti ali članki, ki jih najdejo na spletu, neposredno na svoj računalnik.

Veliko zanimanja je bilo tudi za storitve javne uprave, kjer so želeli pridobiti informacije o tem, kako se lahko prijavijo in kaj vse je potrebno za dostop do teh storitev. Med srečanjem so udeleženci spoznali tudi klepetalnike, ki temeljijo na umetni inteligenci,

ter se seznanili z njihovimi možnostmi. Omenjena orodja so udeleženci uporabili kot vir nasvetov, ko jim zmanjka lastno znanje, in za samostojno reševanje težav pri uporabi tehnologije. Prepoznali so, da klepetalniki omogočajo hitro iskanje informacij in enostavno razlago postopkov, kar jim lahko olajša vsakodnevna opravila, kot so urejanje dokumentov, upravljanje naprav ali reševanje tehničnih težav. Uporaba teh orodij je pri mnogih vzbudila zanimanje, saj omogočajo praktično podporo in prispevajo k večji samozavesti pri uporabi digitalnih tehnologij.

Program digitalnega usposabljanja je za odrasle odlična priložnost, da pridobijo potrebna znanja za učinkovito in varno uporabo tehnologije ter postanejo bolj samostojni in povezani v sodobni digitalni dobi. Na voljo imamo še kar nekaj brezplačnih usposabljanj, zato vabimo vse zainteresirane, da se v 10-urne programe digitalnega usposabljanja vključijo tudi v letu 2025.

Projekt sofinancira Evropska unija in Ministrstvo za digitalno preobrazbo RS.

LUNG

Nagrajenke stripovskega natečaja

Goriška knjižnica Franceta Bevk nas je povabila, da se udeležimo stripovskega natečaja Čebelica v stripu. V lanskem 3. c razredu ter v PB nam je knjižničarka predstavila knjige iz zbirke Čebelica ter prebrala slovensko ljudsko pravljico *Zlato kralja Matjaža* in rusko



ljudsko pravljico *Trije medvedi*. Učenci so pod mentorstvom učiteljic Andrejke Gabrovec in Marjetke Zavrtanik ljudsko pravljico spremenili v strip. Učenka Tiara Tronkar je prejela 2. nagrado, učenki Vita Marc in Emili Erzetič pa priznanje za domiselnost.

Dan promocije poklicev v organizaciji OOO Nova Gorica

Skoraj polovica goriških devetošolcev se zanima za obrtniške poklice

Med 600 goriškimi devetošolci, ki se bodo v kratkem odločili glede nadaljnje poklicne usmeritve, je letos kar 250 takšnih, ki se zanimajo za obrtniške poklice. Da je temu tako, so bili 20. novembra priča vsi, ki so se dogodka udeležili.

Več kot 30 delodajalcev je bilo vključenih v dogodek, ki ga Območna obrtno-podjetniška zbornica Nova Gorica tradicionalno organizira že več kot dobro desetletje. Nihče ni skrival navdušenja, da lahko mladim pomagajo pri nadaljnji poklicni izbiri. Z veseljem so si vzeli čas, se ustrezno pripravili in številne učence še toliko bolj prepričali, da je poklic, ki so si ga želeli ogledati, tisti pravi. Veselje je bilo po dogodku prisluhniti tudi šolskim svetovalnim delavcem, ki so učence spremljali in bili ravno tako navdušeni. Kot pravijo na zbornici, so prav oni eden ključnih odločilnih dejavnikov, ki vplivajo na udeležbo na dogodku.

Dan promocije poklicev je potekal po ustaljeni praksi z zbiranjem pred novogoriško občinsko stavbo, kjer sta jih pozdravila tudi novogoriški podžupan Marko Tribušin in predsednik OOO Nova Gorica Primož Černic. Učenci so pot nadaljevali na različne lokacije, kjer so lahko v interakciji z različnimi goriškimi delodajalci spoznali poklice v živo. Predstavitev pa je bila omogočena tudi z gospodarstvom nepovezanimi poklici, ki delujejo v javno dobro, kot so poklici s področja zdravstva, policije in vojske. Ravno zato je goriška Obrtno-podjetniška zbornica kot eden najaktivnejših goriških povezovalnih akterjev izjemno ponosna, da lahko svoje poslanstvo in družbeno odgovornost uresničuje tudi z ozaveščanjem izven lastnega segmenta interesa in tako močno prispeva k dobroti goriških lokalnih skupnosti in zaposlitvenemu potencialu Goriške.

Briški učenci so izkazali interes za poklic avtoserviserja, naktarja, kuharja in frizerja, medtem ko so s področja ostalih, z



Fotografija: Dominik Vrčon

gospodarstvom nepovezanih poklicev, izkazali interes za poklic zdravnika, fizioterapevta, kemika in farmacevta. Med več kot 50 obrtniški poklici, ki so jih letos imeli na izbiro, je bilo 30 takšnih, ki so goriške devetošolce pritegnili. Med njimi, kot pravijo na zbornici, so tudi tisti, ki veljajo za deficitarne, oziroma, tudi t. i. poklici prihodnosti, kar pa je za zbornico lepa novica, saj so prav ti eni izmed tistih, za katere se še posebej zavzemajo, da bi bili v porastu. Kar 10 % je bilo prijav za področje elektrotehnike, primerljivo z lanskim letom pa se ohranja tudi interes za poklic mizarja, kuharja in slaščičarja. Veselijo se tudi kovinarji, ki so letos beležili interes za poklic oblikovalca kovine, pa tudi vodovodarji s poklicem vodovodarja in monterja vodovodnih naprav. Precejšen upad se je letos izkazal s poklicem kozmetičnega tehnika (50 % upad), čeprav je število prijav v primerjavi z ostalimi še vedno v samem vrhu. Optimisti so bili tudi gradbinci, ki so tokrat zainteresiranim devetošolcem predstavili gradbene poklice in obenem dogodek ustvarili še toliko bolj zanimiv, saj so učence odpeljali na gradbišče, ki se nahaja na območju železniške postaje v Novi Gorici, eno osrednjih prizorišč prihajajoče Evropske prestolnice kulture.

OOO Nova Gorica

14. Tradicionalni slovenski zajtrk

15. novembra smo tudi na naši šoli obeležili že 14. Tradicionalni slovenski zajtrk. Našemu vabilu so se odzvali predstavniki Občine Brda, sveta zavoda šole, predstavnik sveta staršev, briški čebelarji ter zunanji sodelavci. Pred zajtrkom smo za goste in vodstvo šole pripravili kratek kulturni program, v katerem so nastopali naši prvošolci ter recitatorke iz drugega in tretjega razreda. Sledil je obilen in okusen zajtrk, ki je temeljil na lokalnih dobrotah.



Olajšajmo si življenje z demenco

Društvo GO-Spominčica že 20 let skrbi za to, da pomaga osebam z demenco in njihovim svojcem, zdravstvenim in negovalnim delavcem ter lokalnim skupnostim pri iskanju poti, kako z olajšanim korakom naprej. Ko v naša življenja vstopi demenca, je podpora ključna. In prav mi vam pri tem lahko pomagamo.

V Društvu GO-Spominčica za pomoč pri demenci Severnoprimorske regije se zavedamo, da je izjemno pomemben tisti čas, ki ga obolelim in njihovim svojcem lahko namenimo kot posamezniki. Čas za to, da se tisti, ki skrbi za osebo z demenco, razbremeni in sprosti, čas, ki ga oseba z demenco preživi v družbi ljudi, ki ga razumejo, sprejemajo in imajo radi prav takšnega, kot je. Demenca je namreč še vedno tabu.



Morda nas bo bolelo, da ne ve, kdo smo, morda bo pogovor povsem brez repa in glave, ampak to, da smo pristopili, kot bi pristopili nekoč, je zanj zlata vredno dejanje. Oseba z demenco ima še vedno čustva. In prav na njihovih čustvih lahko veliko naredimo. Demenca ni kužna bolezen, zato imejmo pred očmi, da je vsako dejanje ljubezni, ki ga lahko

na Društvo GO-Spominčica. Gre za pomembno prostovoljno združenje različnih strokovnjakov, oseb z demenco ter njihovih svojcev in negovalcev ter prostovoljcev. Pri nas dobite pomoč in podporo v obliki individualnih pogovorov, vsak mesec se srečujemo v skupini za samopomoč, redno organiziramo različna srečanja, predavanja, sklope predavanj, sproščene pogovore, »Alzheimer cafe-je«, druge dogodke in delimo informativno gradivo s ciljem ozaveščanja in senzibiliziranja družbe ter opolnomočenja svojcev, hkrati pa se trudimo dvigniti kakovost življenja oseb z demenco.

Želimo si, da bi vsi pravočasno prepoznali prve znake demence in pravočasno poiskali strokovno ter tisto povsem človeško pomoč, ki lahko v življenju z demenco marsikaj spremeni. Najhuje je namreč ostati sam. Zato priporočamo vsem, da se obrnete na nas, da skupaj preverimo, kako bi si situacijo lahko olajšali. Priznati si, da potrebujemo pomoč, ni neuspeh, ampak zgolj priložnost, da nam bo lažje.

Demenca je in bo del naše družbe in več kot bomo vedeli o njej, boljše, varneje in lahkotneje bomo skupaj živeli. Naš cilj je gradnja starejšim prijaznega okolja nasploh, zato si bomo prizadevali še naprej to tudi doseči. Imejmo v mislih, da tisti čas, ki si ga vzamemo za to, da smo skupaj in naredimo nekaj dobrega zase in za druge, je hkrati dobra preventivna naložba. Tudi v izogib demenci.

Vse podrobnosti lahko najdete na naši FB strani »Društvo GO-Spominčica«, sicer pa nam lahko pišite na elektronski naslov go.spomincica@dung.si ali nas pokličite na telefonsko številko 051 355 582.

Dobrodošli, da skupaj najdemo pot, kako lažje naprej.



Z vami že
20 let!

Društvo GO-Spominčica
za pomoč pri demenci
Severnoprimorske regije

Gregoričičeva ulica 16
5000 Nova Gorica
go.spomincica@dung.si / 051 355 582

Ljudje se stanj, ki jih ne razumemo, bojimo in se zadregam raje izognemo. Kar je povsem logično. Prav zato bi vam radi položili na srce, da je vsak pogovor, vsak stisk roke, vsak nasmeh in trenutek, ki ga namenimo osebi z demenco, pa čeprav se na prvi pogled zdi povsem nesmiseln, izjemno pomemben.

namenimo, dobrodošlo. Osebe z demenco in njihovi svojci to tudi najbolj potrebujejo: ljubezen, razumevanje, potrpežljivost in toplino. Pomoč in podporo. In čas, ki jim ga namenimo.

Če potrebujete pomoč, napotke, podporo, izobraževanje, informacije, usmeritev in znanje, se obrnite

Dom upokoencev Podsabotin

Vse, za iskre v očeh stanovalcev

Tako tudi vsi zaposleni v domu v Podsabotinu poskrbimo, da se našim stanovalcem svetijo »učke«, da migajo z boki in da nam je prav vsem lepo.

Romina Velušček

*Skupina Polkaholiki prepevajo:
»GREVA NA LUČKE, LUČKE,
DA ZASVETJO SE TI UČKE, UČKE,
PELJEM TE NA LUČKE, LUČKE,
GREVA SAM MIDVA.«*



Učenci na obisku

13. novembra smo obiskali dom upokoencev v Podsabotinu. Obisk nam je bil všeč in zanimiv, saj so bili starejši občani prijazni do nas. Menimo, da smo bili tudi mi zanje zanimivi, saj verjamemo, da smo jim popestrili dan z igranjem družabnih iger ter jih spomnili na njihovo mladost.

Anej P. in Mark H.



Aktivno desetletje »Crawskih žuristu«

Ob praznovanju desetletnice delovanja DŽC – Društva žuristov Crwvo, kot je neformalno poimenovanje trenutne razširjene skupine Mladinskega kluba Ce-

rovo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so skozi leta podpirali naše prizadevanje za ustvarjanje povezane in aktivne skupnosti v Cerovem in širšem delu Brd.



Ta jubilej je ne le priložnost za refleksijo, ampak tudi za praznovanje vsega, kar smo skupaj dosegli – od začetnih korakov do močne skupnosti, ki danes vključuje različne generacije in ustvarja prostor za sodelovanje, druženje in zabavo.

Skupaj rastemo! Od samih začetkov pred desetimi leti, ko smo v vasi Cerovo dobili rdečo luč za oblikovanje mladinske sodbe in začeli organizirati prve prostovoljske aktivnosti, smo si prizadevali za nekaj preprostega, a globoko pomembnega: združiti mladino na vasi. Nevede pa smo dosegli združenje različnih generacij v enotno, podporno in delavno skupnost. Naša vizija je bila sprva zelo preprosta: imeti prostor za zabavo in druženje nas mladih. Vse skupaj pa je vodilo v številne priložnosti, ki so premostile starostne razlike v naši lokalni skupnosti. Skozi izmenjavo izkušenj in znanja ter inovativnosti smo s prostovoljnimi delom v Cerovem oblikovali svoj in nekoliko edinstven lokalni prostor.

Danes je DŽC Cerovo zgled tega, kako lahko različne generacije sodelujejo za skupno dobro. Mladi smo postali gonilna sila naših aktivnosti, a starejši člani – tisti mladi po srcu, so nas vedno znova spodbujali s svojo modrostjo, izkušnjami in podporo. Ta harmonija med mladostjo in izkušnjami je tisto, kar nas dela posebne.

Ob desetletnici želimo izreči posebno hvaležnost vsem, ki so nas podpirali na tej poti – tako z njihovim časom in energijo kot tudi s finančnimi sredstvi. Hvala vsem, ki so verjeli v naše ideje in aktivnosti. Vaša pomoč je bila ključna za uresničitev številnih projektov, ki smo jih izvedli v teh letih.

Z desetletnico zaključujemo eno poglavje, mlajše DŽC generacije tako čakajo novi izzivi. Verjamemo, da imajo veliko prostora za rast, predvsem pa podporo znotraj Cerovega. Ob tej priložnosti bi se radi še enkrat iskreno zahvalili vsem, ki so del naše zgodbe. Skupaj smo močnejši – in tako bomo ŽURALI tudi v prihodnje.

Društvo žuristov Crwvo

Gornje Cerovo

Čarobna noč čarovnic v Deželi Nije

Gornje Cerovo je ob letošnji noči čarovnic 31. oktobra odprlo vrata v čarobno Deželo Nije, kjer so se obiskovalci vseh starosti podali na nepozabno pustolovščino. Mladinski klub Cerovo, znan pod imenom DŽC, je pripravil razgiban program, poln ustvarjalnosti in zabave, ki je navdušil številno množico otrok in odraslih.

Glavna atrakcija je bila tematska pot, ki je vabila obiskovalce na raziskovanje pravljničnega sveta Petra Pana. Najbolj pogumni, ki so se podali na pot, so jo začeli z iskanjem in pisanjem lepih misli. Dogodivščina jih je nato peljala skozi gozd ogledal in mimo reke krokodilov ter ponudila počitek v indijanski vasi ob plesu in penicah, pečenih na ognju. Prava pustolovščina pa se je začela ob srečanju s Kapitanom Kljuko in reševanju Petra Pana ter premagovanju strašnega krokodila. Le še nekaj ovir je vodilo do zaključka poti, kjer je vsakega otroka, ki je pot uspešno dokončal, čakalo majhno presenečenje.

Poleg tega so lahko obiskovalci ustvarjali z bučami, uživali v poslikavi obraza, sodelovali na ustvarjalnih delavnicah in se pomerili v tekmovanju s potapljanjem ladjic. Veselje in smeh sta odmevala tudi ob plesnih animacijah.



Zvečer je sledil otroški program z Dejan Dogaja bendom, ki je nato s svojo energijo razgibal še odrasle in poskrbel, da se zabava nadaljevala pozno v noč.

Posebno zahvalo si zaslužijo domačini in prostovoljci, ki so s svojim trudom omogočili, da je prireditev uspela, pa tudi dekleta iz kluba Los Pravilos, ki so s svojo ustvarjalno energijo poskrbela za pravljnično vzdušje.

Kljub čarobnosti dogodka pa se je tudi letos pokazalo, da včasih pravljico zasenčijo sence – nekatere rekvizite, ki

so plod številnih ur in truda ter imajo svoje lastnike, so nepazljive roke poškodovale ali odnesle. Organizatorji si želijo, da bi obiskovalci prepoznali vrednost vloženega dela in se v prihodnje trudili ohranjati to skupno čarovnijo, ki jo ta dogodek ponuja.

Noč čarovnic v Gornjem Cerovem ostaja dogodek, ki združuje skupnost in prinaša veselje vsem generacijam. Njegova zgodba se bo, upajmo, še dolgo pisala.

DŽC

Kulturni dan za sedmošolce

Obiskali kar dve knjižnici v Novi Gorici

13. novembra smo imeli sedmošolci kulturni dan. V okviru nacionalnega projekta za spodbujanje bralne kulture Rastem a knjigo smo obiskali Goriško knjižnico Franceta Bevka v Novi Gorici. Knjižničarji so nam na zanimiv način predstavili knjižnico ter nacionalni projekt Rastem s knjigo. Po ogledu knjižnice so nam podarili knjigo avtorice Mateje Gomboc *Sposojena babica Štefi*.

Nato smo se peš odpravili na Kostanjevico oziroma na Kapelo, kot pravijo kraju domačini. Pod strokovnim vodstvom Mirjam Brecej smo se seznanili z zgodovino Frančiškanskega samostana Kostanjevica, si ogledali cerkev, grobnico Burbonov in Škrabčevo knjižnico.



Društvo upokojencev Dobrovo

Barvite jesenske aktivnosti

Po dolgem in vročem poletju so ponovno zaživele aktivnosti v Društvu upokojencev Dobrovo.

Družabno srečanje – piknik

29. septembra 2024 se nas je preko 100 članov zbralo v Kleti Brda. Vzeli smo si čas in v prijetni družbi in klepetu s prijatelji in znanci preživeli nekaj sproščenih uric.

Športna vadba v telovadnici OŠ Dobrovo

Naša skrb je namenjena tudi gibalnim aktivnostim članov, da ohranjamo vitalnost v zrelih letih. Z vadbo smo pričeli v prvi skupini zadnji ponedeljek v septembru in v drugi skupini prvi torek v oktobru. Da potrebujemo vodene aktivnosti, nam dokazuje reden obisk več kot 20 članov v vsaki skupini.

Srečanje upokojencev Primorske 4. oktobra na Kotalkališču v Solkanu

Letos je potekalo srečanje v naši bližini, zato smo se do Solkana zapeljali z avtomobili. Kotalkališče v Solkanu je kljub hladnemu vremenu nudilo zavetišče za množico upokojencev z vse Primorske. Program s pozdravi župana in predsednikov pokrajinskih zvez ter glavne govornice Zdenke Jan, predsednice ZDUS, in bogat kulturni program so bili uvod v družabno srečanje z zabavnim programom in plesom.

Uporaba pametnega telefona

Jesenski čas smo izkoristili za 4-urni brezplačni tečaj uporabe pametnega telefona, ki je potekal v dveh terminih. Željni novega znanja se radi udeležujemo tudi takih izobraževanj.

Izlet na Koroško, v zibelko slovenstva

22. oktobra je DU Dobrovo organiziralo izlet na avstrijsko Koroško. Obiskali smo Vrbsko jezero in vas Otok, mesto Celovec ter Vojvodinski prestol in Gospo sveto.

Preživeli smo lep dan v soncu in uživali v odkrivanju znamenitosti Koroške. Razpoloženje je bilo odlično, zaključek v slovenski gostilni v Ziljski dolini pa krona celodnevne potovanja.

Pohodništvo

Sončne petke pohodniška skupina izkoristi za potepanja po bližnjih hribih.

Matajur

8. novembra smo pohodniki izkoristili lep sončen dan in osvojili Matajur. Odlično razpoloženje, veliko smeha in dobre volje in dvourna pot do vrha je zelo hitro minila. Bili smo presenečeni nad velikim številom pohodni-



kov. Uživali smo v čudovitih razgledih do Brd, morja ter na bližnje in daljne hribe in gore.

Škabrijel

29. novembra smo se podali na 646 metrov visok hrib Škabrijel nad Solkanom. Lep sončen dan nam je nudil čudovite razglede na Sočo med Solkanom in Podgoro, na Grgar, Solkan in Novo Gorico, Alpe na severu in vse do morja. Da je bilo vzdušje res popolno, je pripomogla Ivanka, ki nas je razvajala z odličnim domačim čokoladnim likerjem.

Hoja je ena najbolj zdravih aktivnosti v naših letih, ob tem pa ne smemo pozabiti na skupinski duh, dobro voljo in veliko smeha, ki so hrana za dušo.

Razstava ročnih del ZDUS s Primorske

22. in 23. novembra je bila v Coroninijevem dvorcu v Šempetru pri Gorici razstava izdelkov, ki jih ustvarjajo primorski upokojenci. Med njimi vedno izstopa naš Lučano Grudina, rokodelec, ki vedno očara s pletenimi izdelki.

Društvo bo aktivnosti nadaljevalo tudi v prazničnem decembru. 6. decembra smo organizirali **novoletno druženje** v Kleti Brda.

Zaradi velikega zanimanja smo **adventni izlet** na Trsat, Reko in Opatijo organizirali dvakrat. Prvi avtobus je odrinil v sredo, 18. decembra, in druga skupina pa je v petek, 20. decembra.

Skupaj z Občino Brda bomo obiskali in obdarili vse Brice in Brike, starejše od 85 let.

DU Dobrovo se trudi vključevati člane v aktivnosti, ki ohranjajo življenjsko vitalnost, prinašajo zadovoljstvo, dobro voljo in srčnost.

Življenje niso dnevi, ki so minili, temveč dnevi, ki smo si jih zapomnili. Naj živijo lepi spomini.

SREČNO.

Vesna Filej

Briški dan oživljanja

Otroci spoznali poslanstvo reševalnih služb

»Prizadevamo si, da se mladi začenjajo čim prej vključevati v pomoč in reševanje, ker se le tako prenašajo znanje in izkušnje iz generacije v generacijo in ravno taki dogodki so odlična priložnost za promocijo reševalnih služb,« je bilo glavno sporočilo obeleženja svetovnega dneva oživljanja v Brdih, ki ga je 16. oktobra že drugič zaporedoma organiziral Iniciativni odbor za življenje - za AED Občine Brda. Če ocenjujemo po angažiranosti pri spoznavanju temeljnih postopkov oživljanja in re-

ševalnih služb ter policijskega psa, pa tudi gasilskega in policijskega vozila, se lahko gotovo nadejamo, da bo marsikateri trenutno mladi nadobudnež v prihodnosti stopil v čevlje katere od reševalnih služb. Iskric v očeh otrok so iniciativnemu odboru prilile dodatno motivacijo, da prihodnje leto promocijskim aktivnostim ob svetovnem dnevu oživljanja dodajo še več zanimivih vsebin.

Občina Brda. Fotografija: Erika Koncut



Pred občinsko stavbo so si občani lahko izmerili krvni tlak, sladkor in holesterol ter spremljali prikaz temeljnih postopkov oživljanja.



V drugem delu dogodka se je dogajanje preselilo na šolsko igrišče, kjer so tako vrtčevske otroke kot učence dobroske osnovne šole navduševali predstavniki Območnega združenja Rdečega križa in Službe nujne medicinske pomoči Nova Gorica, Prostovoljnega gasilskega društva Dobrovo, Društva Enota reševalnih psov severna Primorska in Policijske uprave Nova Gorica.



Obvezna postojanka je bilo tudi gasilsko vozilo.

Dobrodelnost v BelVinu

Njihova dejanja spreminjajo svet na lepše

»Najboljši del človekovega življenja so njegova mala, brez imena in pozabljena dela dobrote in ljubezni.«
(W. Wordsworth)

Prazničnemu božičnemu vzdušju so zaposleni v BelVinu podali popolnoma nov pomen. Tudi letos zbirajo svoje napitnine, ki jih bodo podarili družini v stiski. Majhne malenkosti lahko nekemu polepšajo dan, toplina sočloveka mu ogreje srce in ravno to si želimo v tem čarobnem obdobju.

Pobuda o dobrodelnem zbiranju denarja je v BelVinu že dolga tradicija. Zaposleni že nekaj let s svojo napitnino pomagajo družinam v stiski. Z zbiranjem napitnin začnejo v decembru, včasih že v novembru, da lahko do božiča naberejo čim več denarja. Od začetka so darovali otrokom v šempetrski bolnišnici, a ker so ti deležni že veliko drugih donacij, so se odločili za obdarovanje na bolj osebni ravni. Včasih tudi sodelujejo s Humanitarnim društvom Kid Nova Gorica, ki jih napoti k družini v stiski. Pomembno jim je, da prispevki gredo v prave roke.

Skozi leta dobrodelnosti so bili deležni mnogih zgodb mladih družin z otroki, ki živijo v slabih razmerah in s pomanjkanjem osnovnih potrebščin. Soočili so se s kruto resničnostjo, s katero se nekateri ljudje vsakdanje borijo. S pomočjo dobrodelnosti poskušajo tem družinam pričarati vsaj nekaj čarobnosti v njihovih sivih dneh ter da lahko vsaj za malenkost izkusijo čarobnost praznikov in veselega decembra. Iz leta v leto poskrbijo, da je nekdo deležen te čudovite pozornosti. Včasih družinam podarijo denar, prisostvovali so tudi pri plačilu najemnine in stroškov, spet drugič nabavijo oblačila, hrano, igrače, zdravila, kar družina nujno potrebuje. V zameno pa so BelVinovi Božički deležni hvaležnosti in velikih nasmehov na otroških obrazih, ki so največje darilo.



Zahvala za uspešnost pa gre tudi gostom restavracije. O dobrodelnosti so gostje obveščeni, saj jih na vhodnih vratih pričaka manjši plakat, ki pojasnjuje namen prispevkov. Nekateri k temu namenu še posebej prisostvujejo. Tako skupaj z zaposlenimi, ki se odrečejo svoji napitnini, želijo v tem božičnem času storiti čim več dobrega. Ta odklon napitnine pa zaposlene ne prizadene hudo, nekomu pa to lahko predstavlja polno mizo dobrot. V današnjem materialističnem svetu včasih pozabimo in ne cenimo majhnih pozornosti ter dela dobrote in ljubezni, zato pa vsaj v tem prazničnem obdobju poskrbimo drug za drugega ter z nasmehi in toplino preživimo praznike.

Kljub številčnosti kolektiv BelVina deluje kot velika družina. Prizadevajo si, da bodo svojo dolgo tradicijo darovanja še naprej ohranjali in poskušali osrečiti še več družin. Dokazujejo, da dobri možje niso le del čarobne decembrske pravljice, ampak da so lahko tudi del resničnosti, ki tako otrokom kot odraslim prinašajo veselje in upanje.

Gaja Velušček

Tehniški dan Oljka

25. oktobra so učenci šestega razreda že tradicionalno obirali šolske oljke. Da bi bila bera obilnejša, nam je Občina Brda za obiranje prijazno odstopila še nekaj dreves. Dan se je začel v učilnici s spoznavanjem oljke in zabavnim kvizom. Po malici so se učenci razdelili na manjše skupine in pričeli z obiranjem. Pod vodstvom sodelujočih učiteljev in s pomočjo hišnikov so raztegnili mreže, se povzpeli na lestve in drevesa skrbno obrali. Skupinica učencev je v

učilnici gospodinjstva pripravljala jedi iz oljčnega olja in oljk.

Po obiranju in peki so učenci obiskali Oljarno Brda. Predali so nabrane oljke, jih stehali in si ob razlagi ogledali in spoznali tehnološki proces pridobivanja oljčnega olja. Dan se je zaključil s pokušino letošnjega oljčnega olja in jedi, ki so jih pripravili učenci.

Hvala vsem sodelujočim, Oljarni Brda in Občini Brda.



Spominska plošča Marjanu Terpinu

O delu v podporo slovenstva odslej pripoveduje tudi plošča na pročelju domačije

V Števerjanu so 18. oktobra odkrili ploščo Marjanu Terpinu, kot so poudarili pobudniki in govorniki, domoljubu, osamosvojitelju, velikemu Slovencu in povezovalcu slovenstva. Postavitev spominske plošče je predlagal Marjanov dolgoletni prijatelj in član VSO – Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve Brda-Števerjan-Gorica Boris Šfiligoj. Misli o Marjanu Terpinu je, poleg govorcev župana Občine Števerjan Marjana Drufovke, predsednika goriško-briške enote združenja VSO Damijana Terpina, predsednika Svetovnega slovenskega kongresa Borisa Pleskoviča, predsednika Združenja VSO Alojza Peterleta in slavnostnega govornika, člana predsedstva Združenja VSO, Janeza Janše, delil tudi župan Občine Brda Franc Mužič, ki je izpostavil Terpinovo povezovalno vlogo v čezmejnem briškem prostoru. Kot je povedal, je Marjana Terpina poznal dolga leta, predvsem kot poslovneža, z njim je imel tudi veliko kontaktov. Terpinovi so namreč, najprej v domačem Števerjanu nato v Gorici,



Pobude postavitve spominske plošče se je še posebej razveselila Marjanova žena Mirka.

prodajali kmetijsko mehanizacijo, s temi artikli pa so oskrbovali ne samo Brda in Goriško, temveč celotno Slovenijo in tudi po nekdanjem jugoslovanskem trgu. Župan Občine Brda Franc Mužič je še poudaril, da smo Brici ponosni na družino

Terpin z Marjanom na čelu. Kot je še dodal, je vsekakor zadovoljen, da je Terpin imel zelo pomembno besedo pri aktivnostih za osamosvojitve Slovenije.

Občina Brda

Fotografija: Andrej Colja

Jesenska vedoželjnost

Drevesnica že stoji

Letošnja šolska večina je tudi vedoželjnost. K njenemu spodbujanju stremimo tudi v oddelkih podaljšanega bivanja.

V oktobrskih tednih so tako učenci 3. a in 3. b, vključeni v oddelk podaljšanega bivanja, urili večino pridobivanja podatkov o drevesih. S pomočjo rastlinskih ključev so določevali drevesne vrste, zbrali ključne podatke in liste izbranih drevesnih vrst odtisnili na papir. Ustvarili so drevesnico, ki predstavlja mini informativno tablo priljubljenih drevesnih vrst.



Gradnikova domačija

Kmalu mednarodni center poezije v Medani



V Medani je v preteklih tednih družba Harfa v vetru pričela z realizacijo projekta obnove Gradnikove domačije. 6-milijonski projekt, sofinanciran iz naslova Načrta za okrevanje in odpornost v višini 1,8 milijona evrov, predvideva ureditev mednarodnega centra in muzeja poezije ter turističnih nastanitvev, pa tudi večje število parkirnih mest. Na otvoritev gradbišča in začetka del sta bila s strani investitorja povabljeni tudi župan Franc Mužič in direktorica občinske uprave Anita Manfreda, dogodku je prisostvoval še predsednik Krajevne skupnosti Medana Valter Kocina. Mednarodni center poezije bo predvidoma dokončan v letu 2026.

Besedilo in fotografija: E. K.



Uspešno uresničujemo cilje šole

Spoštljiva komunikacija in vedoželjnost

20. novembra smo se učenci šole na Dobrovem zbrali v telovadnici. Srečanje je bilo namenjeno spremljanju napredka pri uresničevanju prioritarnih ciljev šole: spoštljiva komunikacija in vedoželjnost. Petošolci so na ravni šole izvedli anketo, ki je preverjala poznavanje in razumevanje ciljev. Rezultati ankete so pokazali, da učenci cilje dobro poznajo, pri čemer mlajši učenci trenutno izvajajo več dejavnosti in bolj pozorno opazujejo okolico kot učenci predmetne stopnje. Tudi prvošolci in četrtošolci so predstavili svoje aktivnosti, povezane z uresničevanjem spoštljive ko-



munikacije. Srečanje se je zaključilo s pohvalo ravnatelja učencem, ki

so dosegli vidne rezultate na šolskih tekmovanjih.

Nova kapelica nad vasjo Belo

Marijin kipec je ostal nepoškodovan



Ob blagoslovu nove kapelice na hribu nad vasjo Belo ob pohodni poti Trcinka smo se zbrali 26. oktobra. Po zgledu kapelice, ki je bila na istem mestu uničena med 1. svetovno vojno, jo je ponovno postavil in uredil domačin Miran Blažič. Zahvala gre biljanskemu župniku Alojzu Subanu, ki je omogočil, da kapelico krasi origi-

nalni kipec device Marije, ki je med uničenjem prvotne kapelice ostal nepoškodovan in bil nato shranjen v biljanski cerkvi. Hvala tudi domačemu župniku Emilu Kramarju za blagoslov kapelice. Naj dolgo in trdno služi svojemu namenu.

Izlet v koprsko zaledje

Praznovanje obletnic ob morju

Kaj je lepše slišati, 45 let ali 60 let? Oboje. 45 let od zaključka osnovne šole in 60 let »mladosti« smo 23. novembra združili v prijeten izlet v koprsko zaledje. Po poti smo vrteli jezike in se tako pogovarjali, kot da teh 45 let ne bi bilo vmes.

Z vodičko smo se sprehodili po Izoli, pot nadaljevali v srednjeveško vas Krkavče, ki je zgrajena na živih skalah. Prijazna Šavrinka nam je razkazala Hišo Vrešje, ki oživlja istrsko tradicijo in nam ponuja vpogled v nekdanje življenje prebivalcev vasi.

Pot smo nadaljevali v Marezige, v vas, ki je znana po Prazniku refoška in prvi vinski fontani v Sloveniji. Tu smo, seveda, degustirali njihova vrhunska vina ter uživali v čudovitih razgledih na slovensko Istro.



Dan smo zaključili v gostilni v Hrastovljah, kjer se jeziki ob hrani in pijači še niso nehali vrteti.

Ob tako prijetnem druženju in nepozabnih spominih smo sklenili,

da ne bomo čakali 10 let, niti 5 let do naslednjega srečanja, ampak bomo srečanje v taki ali drugačni obliki čim prej ponovili.

Odbornice

Avto klub Brda

Priredili prvi Avto open Brda

V organizaciji Avto kluba Brda je 27. oktobra potekal prvi Avto open Brda na relaciji nogometno igrišče Vipolže–Gasilski dom Dobrovo. To je bila



Program se je začel zjutraj ob osmih z vpisom udeležencev, zajtrkom vseh nastopajočih in redarjev na kmetiji Moro, nakar je sledil ogled proge. Ob enajstih se je pričela vožnja serijskih avtomobilov, sledile so tri vožnje. Ob pol enih je začel uradni del prireditve z nagovorom župana Franca Mužiča, s pozdravnim govorom predsednika društva Borisa Jakončiča, nato pa otvoritvena vožnja z eno najstarejših voznic v Brdih Anči Velišček s Plešivega s sovoznikom briškim županom. Prireditve sta vodila Egon Ivančič in Vlado Krivec.

Pred vsako vožnjo dirkalnikov sta nastopila dva mlada motorista z mini-moto motorji Taj in Tim Komel, za kar sta požela veliko zanimanja in aplavz, ter dva »drift« avta z atraktivno vožnjo. Sledile so tri vožnje dirkalnikov. Po končanih vožnjah je sledila podelitev spominskih obešank in butelj penine Kleti Brda.

Vsi nastopajoči so bili nad prireditvijo navdušeni, izrazili so veliko željo po vsakoletni ponovitvi prireditve.

Avto klub Brda se za pomoč pri organizaciji zahvaljuje Moto klubu Brda, vaški skupnosti Vipolže, posebej Branku Fileju za skrb za varnost in organizacijo redarstva, ter Nogometnemu klubu Brda za prostor izvedbe prireditve.

vožnja serijskih in športnih avtomobilov. Nastopilo je štirinajst serijskih avtomobilov in dvajset dirkalnikov ter dve »drift« vozili.



Velika zahvala gre dvema avto hišama, Avto Mag iz Rožne Doline in Trgo ABC Nove Gorice, ki sta nam dala na razpolago vozila za spremljanje prireditve, pa tudi vsem sponzorjem, ki so finančno in materialno prispevali k izvedbi prireditve. Ti so Društvo Njblške mladine, Kmetijski zavod Bric, Kmetija Pr' Lukčevih, Mesarija Peršolja, A Market, Peloz, Decarnis, Pronega, Simpos, Konem Color, Polavi, Kolektor, Primorska hranilnica, Zavarovalnica Sava, Triglav Zavarovalnica, AGRO Brda, Patriks Dobrovo, AGROKOMERC Vipava, Briška pekarna, Vina Aleksander, Simčič Karel&Igor&Marijan ter Vinarstvo Valter Sirk. Avto klub Brda se iskreno zahvaljuje Občini Brda za ažurno izdajo vseh potrebnih soglasij, Upravni enoti Nova Gorica za registracijo društva in izdajo dovoljenja za prireditve ter Tic Brda za izdelavo plakatov in njihovo postavitve. Z željo ponovnega snidenja v nedeljo, 26. 10. 2025, vam člani Avto kluba Brda želimo vesele božične praznike in srečno novo leto 2025.

Boris Jakončič,
predsednik Avto kluba Brda
Fotografije: Marjan Feri

Letniki 1954

Praznovali 70 let



23. novembra so na Dobrovem letniki 1954 praznovali svojih častitljivih 70 let. Srečanje je potekalo v prijetnem vzdušju Kleti Brda, kjer so obujali spomine in delili življenjske zgodbe.

Ob tej priložnosti so utrjevali prijateljskih vezi, ki jih povezujejo vse od mladosti.

LPT

Letniki 74 praznovali

Abrahamovci na Gradu Dobrovo

Jesenska sobota je bila poseben dan za letnike 1974, ki so praznovali 50 let. Srečanje na Gradu Dobrovo ni bilo namenjeno le praznovanju okrogle obletnice, temveč tudi ponovnemu srečanju nekdanjih sošolcev.

Organizatorji so se potrudili in pregledali stare fotografije in telefonske številke ter poiskali vse sošolce. Zbralo se jih je nekaj več kot 50.

Vrhunec večera je bil prihod razredničarke Lilijane Šibav, ki je kljub letom izgledala mladostno in energično, skoraj kot bi bila ena izmed sošolk.

Dogodek je bil prežet z nostalgijo, toplino in smehom. Obujali so spomine na šolske dni ter utrjevali vezi, ki jih povezujejo že pol stoletja.

Petra Rutar



Fotografija: Andrej Colja

Jaslice v preteklosti in danes

V Gradnem jaslice že leta ustvarja požrtvovalna ekipa

Tradicionalne jaslice v miniaturni obliki ponazarjajo za kristjane pomemben dogodek Kristusovega rojstva. Čeprav se je Odrašenikovo rojstvo začelo upodabljati že v času prvih kristjanov, pa se v obliki slikovne ali figuralne upodobitve v prostoru v času božiča pojavi bistveno kasneje, in sicer od konca srednjega veka dalje.

Želja po neposrednem doživljanju Božjega rojstva je spodbudila k plastičnemu prikazu svetega dogodka. Kot prva živa uprizoritev velja sicer leto 1223, ko je Frančišek Asiški obhajal božični večer v votlini nad vasjo Greccio. Etnologi pa menijo, da ima postavljanje jaslic predhodnika v srednjeveških božičnih igrah, s katerimi so oživeli zgodbo božične noči. Te igre so se iz cerkva širile na renesančne dvore po Evropi. Začetek figuralnih jaslic se začneja s t. i. devotionalijami, pobožnimi predmeti, ki so na videen način pomagale vernikom pri meditaciji. Med njimi najdemo tudi majhna ležišča s kipcem novorojenega Deteta, ki so jih v nadaljevanju opremili z angeli ter pripadajočimi omaricami ali skrinjicami. Na Slovenskem so prvi postavili jaslice v Gornjem Gradu v sredini 17. stoletja. Počasi so tradicijo postavljanja jaslic prevzeli tudi po posameznih cerkvah in nato v domovih vernikov. Lahko rečemo, da so bile jaslice v cerkvi vzornice in navdih za tiste, ki



Radovan Kristančič, Nevenka Markočič in Natuška Kristančič



so jih začeli postavljati po hišah. Za goriško območje velja, da naj bi se jaslice v kmečkih domovih razširile v času pred in zlasti po prvi svetovni vojni. V tej luči je razumljiva Zorzutova pesem, ki je posvečena božični »čuji«, panju, ki so ga za božič prižgali na ognjišču. Jaslic pa naš ljudski pesnik, tako zazrt v stare šege in navade, sploh ne omenja. Kakorkoli, jaslice so se razširile in dobile mesto v kmečkih domovih in tradicionalnem praznovanju božiča.

Jaslice v Gradnem

Postavljanje jaslic je bilo eno od najlepših doživetij za otroke v času, ko še ni bilo razširjenih številnih medijev, saj je v hiši oživela zgodba o rojstvu Rešenika ter novem življenju. Seveda so bile vedno najlepše in največje tiste v vaški cerkvi. Tudi v Gradnem v cerkvi sv. Jurija so lahko ponosni na izjemne jaslice, ki jih že od leta 2017 ustvarja ekipa, ki jo sestavljajo Natuška in Radovan Kristančič iz Višnjevika ter Natu-

škina sorodnica Nevenka Markočič iz Vrhovelj pri Kojsem. Jaslice so do tedaj postavljali otroci v okviru verouka, vendar so bile manjše. Natuška se je zaobljubila, da bo v primeru dobrega izida težke bolezni v njeni družini začela postavljati jaslice, dokler bo tega zmožna. Seveda pa se ustvarjalna ekipa obljube ne drži le tako, da postavi enostavne jaslice, kot so jih poznali pred tem, temveč se jaslice večajo in razvijajo iz leta v leto. Veča se tako površina, ki jim jo namenjajo, kot tudi figurice ter stavbe. Začeli so s starimi in dotrajanimi figuricami in hiškami, kmalu pa so se jim pridružile še nove, ki jih je sprva izdelala domačinka Dragica Mišigoj. Navdih ekipa črpa iz domačih krajev in pokrajine, saj so najprej začeli prikazovati tri vasi, ki sodijo pod cerkev sv. Jurija v Gradnem: Višnjevik, Krasno in Gradno. Hkrati pa vključijo marsikateri element, ki jim tekom leta pride pod roke. Tako so, denimo, uporabili »pravljичno vasico«, ki so jo kupci v okviru promocijske akcije dobili v trgovinah Mercator. Jaslicam so dodali še žuboreč potok, kakršni v obilici izvirajo v naših Brdih in so v preteklosti pomenili vir pitne vode. Motive, materiale in predvsem pokrajino tako črpajo iz naše okolice in naše dediščine, kar je posebna in dodana vrednost jaslic v Gradnem. Na jaslice mislijo praktično celo leto, saj nove elemente izdelujejo tudi takrat, ko se kratkočasijo in družijo v toplicah ali doma. Tudi ob skupnih izletih in delu v brajdi so med drugim pozorni na lepe kamne ali kose lesa, na vse, kar bi lahko polepšalo in popestrilo pokrajino, v kateri so postavljene jaslice. Pred vsakim božičem naredijo načrt, ki ga sproti prilagajajo in spreminjajo. Dela ni malo, saj morajo za vedno večjo površino nabrati ogromno maha. Tega opravila se navadno lotijo že pred mrazom v novembru, saj ga navadno nabirajo na Gorenjskem, kjer ga je v izobilju. Ekipi želimo veliko navdiha, predvsem pa izrekamo hvaležnost za izvrstno in požrtvovalno delo, saj so jaslice izjemne in vredne ogleda.

Tanja Gomiršek

Fotografija:

Družinski arhiv Kristančič

Miklavžev oratorij v Biljani

Živahno celodnevno dogajanje



7. decembra je v Biljani potekal Miklavžev oratorij, ki ga je pripravila skupina mladih animatorjev Biljana. Dogodka se je udeležilo 32 otrok, starih od predšolskega obdobja do 4. razreda, ter 20 predanih animatorjev, ki so poskrbeli za pester in zabaven program.

Dopoldan je bil namenjen štirim različnim delavnicam. V glasbeni delavnici so se učili Miklavževih pesmi, pri poučni delavnici so spoznavali adventni in božični čas, ovčke iz kartona so izdelovali na ustvarjalni delavnici in se na lovu na zaklad podali po poti iskanja skritih namigov.

Vrhunec oratorijskega dne je sledil v cerkvi, kjer so se udeležencem pridružili starši in drugi otroci. Animatorji smo pripravili igrico o angelskih pripravah na Miklavžev odhod na Zemljo, ki so ga seveda zmotili parklji. Na koncu smo vsi skupaj poklicali svetega Miklavža, ki je otroke razveselil z darili.

Po končanem programu smo se vsi zbrali v Domu sv. Mihaela v Biljani, kjer smo se pogreli s toplim čajem in kuhanim vinom.



Ekipa animatorjev iz Biljane se zahvaljuje vsem otrokom, ki so se udeležili Miklavževega oratorija, vsem staršem, ki so nam otroke zaupali, vsem, ki so pripravili darila za otroke, ter vsem ostalim, ki so na kakršenkoli način pripomogli k izvedbi letošnjega Miklavževega oratorija.

Tinkara Prinčič

Vabilo na tradicionalno božično zabavo za vse generacije

Božič v Brdih je postal simbol skupnosti, povezanosti in veselja



Lani za božič so se Brda odela v praznične barve in ustvarila nepozabno praznično doživetje, ki so ga skupaj z domačini in obiskovalci praznovali že drugo leto zapored. Šotor pred gasilskim domom na

Dobrovem so napolnili otroški smeh, nasmejani obrazi in pristno veselje, ki so spremljali božično predstavo, v kateri so poleg Maše in medveda nastopili tudi Elza, Ana in Olaf ter skupaj z Božičkom razdeljevali darila. Za pravo praznično vzdušje je poskrbela domačinka Nina Sirk s svojim glasom, zaključek večera pa je pripadel glasbeni skupini Čuki, ki je z veselimi ritmi povezala vse generacije.

Letos se bo ta praznična tradicija nadaljevala na drugačni lokaciji pri **Štalonu** s še več zabave za vse generacije. Otroci bodo vstopili v svet čarovnije z **nastopom čarodeja Tonija** in s **skakanjem po brezplačnem napihljivem gradu**. Pridružili se jim bodo **Božičkovi pomočniki in Božiček sam**, ki bo prinesel veselje in praznična **darila** za vse otroke. V času dogodka bodo Božičkovi pomočniki izdelovali **poslikavo obraza** za najmlajše. Priljubljena skupina **Polkaholiki** bo najprej poskrbela za zabavo najmlajših, nato pa za vse generacije. Za glasbeno spremljavo bo odgovoren **DJ Torta**.

Božič v Brdih je postal simbol skupnosti, povezanosti in veselja. Veseli smo, da ta tradicija raste z vsakim letom in ustvarja nove spomine za vse generacije. Zahvala vsem, ki pripomorejo k uspešni izvedbi dogodka. Se že veselimo srečanja z vami pri **Štalonu pod šotorom**, v sredo **25.12.2024 ob 18.00 uri!**

Jessica Di Nallo



Odkritje spominskega obeležja SKZ

Vabilo v park Vile Vipolže

Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve (VSO) – območni odbor Brda-Števerjan-Gorica v sodelovanju z Občino Brda vabi 26. decembra 2024 na odkritje spominskega obeležja 1. tabora Slovenske kmečke zveze in podpisovanja majniške deklaracije. Prireditve bo v parku Vile Vipolže ob 14. uri s kulturnim programom.

Pozdravni govor bodo imeli župan Občine Brda Franc Mužič, predsednik VSO Brda-Števerjan-Gorica Damjan Terpin in prvi predsednik SKZ Goriška Brda Boris Jakončič. Slavnostni govornik bo Lojze Peterle, predsednik VSO Slovenije. Po odkritju bo druženje v kleti Vile Vipolže. Vljudno vabljeni.

Iniciativni odbor

Čestitke trem 90-letnim trgovkam

Odlikovale so jih srčnost, predanost in složnost



Že v prejšnji številki Briškega časnika smo poročali, da je svojo 90-letnico praznovala Avgusta (Gusta) Zuljan iz Kojškega, poznana kot srčna in predana trgovka.

Ob tem častitljivem jubileju smo ji vsi briški trgovci in trgovke pripravili posebno presenečenje. Prav za njen rojstni dan smo se zbrali v Okrepčevalnici pri Marjotu, kjer smo ji zapeli »vse najboljše« in skupaj preživeli nepozaben popoldan. Spomnili smo se časov, ko smo kot ekipa delovali složno, si pomagali na vseh prireditvah in praznikih ter z velikim ponosom prispevali k razvoju skupnosti in kolektiva. Povezanost in tovarištvo, ki smo ga gojili skozi leta, sta bila znova živo prisotna na tem srčnem dogodku.

Ob tej priložnosti pa želimo upokojenci briških trgovk in trgovcev izreči iskrene čestitke še dvema briškima trgovkama, ki sta letos praznovali 90 let. Cvetka Lahajnar, nekdanja vodja bifeja v marketu Dobrovo, je svoj jubilej praznovala pred kratkim. Svoj častitljivi jubilej pa je pred božičnimi prazniki praznovala tudi Valerija Movja, ki jo mnogi poznajo kot simpatično in ustrežljivo trgovko v mesnici marketa. Njeno delo, iskren nasmeh in prijaznost so skozi leta razveseljevali številne stranke.

Vsem takratnim in sedanjim briškim trgovcem ter trgovkam želimo vse dobro, prijetne praznike in obilo zdravja v prihajajočem letu 2025.

Upokojenci briških trgovcev

Novosti pri označevanju vina

Obvezno označevanje hranilne vrednosti, energijske vrednosti in sestavin na etiketi

V kletih že dolgo ni več moštov, so vina letnika 2024. Vinar se že v vinogradu odloči, katero vino bo prodajal kot sveže, to pomeni, da ga bo v promet dal hitro po zaključku fermentacije, in katero vino bo zorel dlje, več mesecev ali celo let.

Prav z vinskim letnikom 2024 prihaja v veljavo obvezno **označevanje hranilne vrednosti, energijske vrednosti in sestavin na etiketi vinske steklenice**. Etiketa na steklenici vina že stoletja seznanja porabnike o poreklu, vrsti in kakovosti vina. Oblikovanje etiket ter druge opreme na steklenicah sta bistveno odvisni od vrste, stila in kakovosti vina, od geografskega porekla vina, blagovne znamke vina in cenovnega razreda vina. Etiketa mora biti usklajena z veljavno vinsko zakonodajo, na njej morajo biti navedeni predpisani podatki, ki predstavljajo vino, in lahko bi rekli, da je etiketa osebna izkaznica vina.

Preden spregovorimo o dodatnem označevanju na vinski etiketi, naj vas spomnim, katere navedbe so obvezne glede na obstoječe predpise (Uredba EU 1308/2013):

- kategorija proizvoda vinske trte (vino, dealkoholiziran, delno dealkoholiziran),
- vrsta in ime geografske označbe (za vino z geografsko označbo - ZOP in PGO),
- dejanski volumenski delež alkohola - **vrednost alkohola zaokrožena na 0,5 % vol. %**,
- sladkor (peneča, mirna vina ...),
- izvor (»pridelano v Sloveniji« ali »vino iz Slovenije« ali »proizvod iz Slovenije«),
- nazivna prostornina,
- lot,
- številka odločbe za prodajo vina (razen vina brez porekla),

- polnilec (mirna vina obvezno), proizvajalec (peneče vina obvezno),
- uvoznik (za uvoženo vino),
- vsebnost sulfidov,
- označba alergenov.

Evropska unija je poenotila zakonodajo s področja živil, kar je zapisano v Uredbi Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 o higieni živil. **Vino sodi med živila**, zato veljajo pri označevanju določbe, ki jih predpisuje Uredba EU 1169/2011. Z Uredbo EU 2021/2117 pa so bile podane dopolnitve člena 119 iz Uredbe EU 1308/2013 in sicer je potrebno na etiketo poleg ostalega navajati še:

- **hranilna vrednost**, ki vključuje:
- **energijsko vrednost »E« (kJ/kcal na 100 ml) in seznam sestavin** (maščob, od tega nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, od tega sladkorjev, beljakovin in soli),
- **minimalni rok trajanja** (za dealkoholizirana vina in delno dealkoholizirana vina),
- **dopolnjen seznam alergenov, katere je potrebno navesti na embalaži ali na etiketi pritrjeni nanjo** (jajca in proizvodi iz njih, mleko in mlečni proizvodi, žveplovi dioksidi in sulfiti v koncentraciji več kot 10 mg/kg ali 10 mg/l).

Seznam sestavin:

1. **dodatke** vedno pišemo kot sestavine (preglednica v Uredbi EU 2019/934),
2. **pomožna tehnološka sredstva** pišemo kot sestavine, če so še vedno prisotna v končnem proizvodu, čeprav v spremenjeni obliki, kjer (lahko) povzročajo alergije ali preobčutljivosti (Uredba EU 1169/2011).

Kje je potrebno navajati hranilno vrednost (v okviru te energijske vrednosti) in seznam sestavin?

1. **obvezna označba hranilne vrednosti** je (v celoti) na **embalaži ali na etiketi pritrjeni nanjo**;
2. **v elektronski obliki** (dostopni preko QR kode, opredeljene na embalaži ali etiketi, pritrjeni nanjo) ter **hkrati** obvezna navedba energijske vrednosti

(E) in alergenov še na embalaži ali na etiketi pritrjeni. Nad QR kodo je potrebno zapisati: hranilna vrednost in sestavine. Velikost znakov je enaka ali večja od 1,2 mm!

3. **QR koda mora biti trajna!**

4. **V primeru, da se vinar odloči, da bo hranilno vrednost in sestavine podajal v QR kodi, se ta koda uporablja izključno za podajanje zgoraj navedenih podatkov in ne za druge informacije, namenjene za prodajo ali trženje vin!**

Katera vina je potrebno opremiti z zgoraj navedenimi podatki?

- **Vsa vina letnika 2024** (vina z geografsko označbo, vina brez porekla in vina, ki se prodajajo v kleti kot neoriginalno polnjena);
- **peneča vina, pridelana iz grozdja letnika 2023, katerih sekundarna fermentacija se je zaključila po 8. 12. 2023;**
- **posebna vina - vino iz sušenega grozdja letnika 2023, katerega fermentacija se je zaključila po 8. 12. 2023**

Primer QR kode in navajanja na steklenici:

Hranilna vrednost in sestavin



E 350 kJ/75 kcal/100 ml

V agroživilskemu laboratoriju na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Nova Gorica vam ponujamo pripravo vsebine v QR kodi za tisk in vam QR kodo tudi hranimo ter tzačun energijske vrednosti.

Za dodatne informacije nas lahko pokličete na: 05 33 51 227, 05 33 51 226, 041 721 903, 031 864 455.

Tamara Rusjan,
KGZS Zavod GO,
vodja agroživilskega laboratorija

10. obletnica Vinoteke Mama Angela v Gorici

Mama Angela razživila goriški Travnik

Kulturni pridih starejšega jedra Gorice in drugačna kultura pitja, značilna onstran meje, je pred leti v Kojščanu Iztoku Četrliču prebudila plamen zamisli, da bi z življenjsko sopotnico Tamaro odprla svoj lokal v Gorici. Letos jeseni sta nazdravila že 10. obletnici zgodbe vinoteke Mama Angela, ki enogastronomijo Brd in Collia približuje obiskovalcem znamenitega goriškega Travnika, trga, v katerega se z ulice Raštel odpira staro goriško mestno jedro.

»Vse od prvega snovanja poslovne ideje je v nas tlela zamisel o odprtju vinoteke oziroma vinskega bara. Primeren lokal smo iskali tako na ‚Korši‘ kot drugje po Gorici. Vztrajal sem, da dobimo kaj na Travniku, kjer se je tudi nazadnje sprostil majhen lokalček. To področje Gorice je bilo pred desetimi leti, ko smo odpirali vinoteko, ‚mrtev‘, a trg je vendarle neko stičišče, zato sem verjel, da z izbiro te lokacije ne moremo zgrešiti,« pojasni Iztok, ki je ves čas gonilna sila projekta.

Zahtevne birokracije in potrebnih dovoljenj pred odprtjem gotovo ni manjkalo, a sta skupaj s poslovnim partnerjem, osebnim računovodjem iz Italije, ta izziv uspešno premagala. Po polletni prenovi je jeseni 2014 na Travniku odprla duri vinoteka Mama Angela. »To ime ima tudi svojo zgodbo. Naša družina proizvaja vino pot etiketo Ferdinand, Angela pa je bila Ferdinandova žena, torej moja pranona. Imel sem srečo, da sem jo poznal. Želel sem povezati obe poslovni zgodbi z eno tako družinsko rdečo nitjo,« pove Iztok.

Zgodba, predvsem pa pristop osebja in osvežitev enogastronomске ponudbe v tem predelu Gorice so sčasoma pritegnili vedno več gostov. Danes med njihovimi obiskovalci srečujejo družine z otroki, študente, poslovneže, take in drugačne skupine, tudi snovalce čezmejnih projektov. Lokal gosti tudi veliko čezmejnih sestankov. Pozna se, kot pravita s Tamaro, bližina univerze, novega vetra si lahko obetajo, v kolikor bo realiziran, tudi od novega študentskega doma. Niti pandemični pretres ni preveč omajal poslovanja vinoteke, še pojasni Iztok: »Ja, to je kar paradoks. Medtem ko so bili v Sloveniji lokali večinoma zaprti, smo mi prav na račun vrtnega dela mizic lahko delali oziroma je bil omogočen ‚take away‘. Pravzaprav nam je covid vlil še več vetra. Takrat so se ljudje navadili hoditi na ‚plac‘. Ja, lahko rečemo, da je bil ta čas po kovidu za nas prelomen.«

Vinoteka sedaj šteje tri prostore. Le nekaj mesecev po odprtju so namreč najeli še sosednji prostor, kjer še danes vodijo degustacije in pa tudi trgovnico, prav med kovidom



so se lotili dodatne razširitve in kupili tretji prostor, kamor so decembra 2022 preselili glavni šank. S tretjim prostorom so pridobili nekaj dodatnih notranjih miz, kar jim je zagotovilo tudi nek konstanten obisk čez celotno leto. »V naši ponudbi imamo 25 različnih vinarjev, ki jih sčasoma menjamo, z novim prostorom pa smo v ponudbo sprejeli tudi osem lokalnih točenih piv, bogati se tudi ponudba lokalne hrane. Prav v tem smo posebni, ker stojimo za tem, da ponujamo domačo in sveže pripravljeno hrano. Iztokova zamisel je bila pravzaprav že v osnovi, da bi bil ta lokal neke vrste osmica v mestu,« pristavi Tamara.

Iz skromnih začetkov so po zgolj enem desetletju postali uspešen lokal z veliko ekipo, ki je ne le briško čezmejno vinsko ponudbo približal obiskovalcem osrčja Gorice, temveč vdahnil poslovni pogum še drugim. Kmalu so namreč vinoteki Mama Angela sledila odprtja dodatnih lokalov, Travnik pa je pridobil na družbenem utripu in živahnosti. Pogosto so Četrličevi tudi povabljeni k sodelovanju na dogodkih, ki se odvijajo v tem s čezmejno dediščino nabitem prostoru. »Resnično so nas lepo sprejeli. Počutimo se dobro. Sami domačini nam rečejo, da smo obudili Travnik, ker so se za nami pričeli odpirati še drugi bari, kar je obogatilo utrip na trgu. Sploh ob sobotah in nedeljah je velik pretok ljudi,« opisuje Tamara. »60 do 70 odstotkov je stalnih strank, pravzaprav z obeh strani meje,« dodaja Iztok. Tej raznolikosti so prilagodili tudi osebje. Teга namreč sestavlja polovica slovensko

10. obletnica Vinoteke Mama Angela v Gorici



in polovica italijansko govorečih. »Tako se prilagajamo tudi jezično. Naša ekipa je resnično pripadna in že kar nekaj časa stalna,« še pove Tamara. V veliko oporo sta jima sestri Lara in Martina, ki ob njuni odsotnosti vodita ekipo.

Ko se danes oba zazreta v prve korake vinoteke Mama Angela, težko verjameta, kot poudarjata, da je čas tako hitro minil. V gostinsko zgodbo sta se podala brez izkušenj, a sta vztrajno pridobivala znanje in se predvsem brez posebnih pričakovanj prepustila voditi željam svojih gostov in lastnim sanjam. Da je bila to prava odločitev, gotovo pove živahno

dvodnevno praznovanje jubileja v letošnjem septembru, ko so se jima ob taktih ročinjske dj legende Muskosuk Papa WillyRogovili, ljubljanske Aritmije in goriškega Flexy Ganga pridružili kopica prijateljev in gostov ter skupaj nazdravili prvemu desetletju vinoteke Mama Angela. Čestitke!

Prav v teh dneh sta v Raštelu na številki 27 odprla nov lokal (Klub 27) s poudarkom na alternativni glasbi z različnimi kulturnimi dogodki.

Erika Koncut

Fotografija: arhiv Vinoteka Mama Angela

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Osmošolci in devetošolci kot bodoči podjetniki

Na OŠ Alojza Gradnika Dobrovo smo v okviru dnevov dejavnosti 1. in 2. oktobra izvedli podjetniške delavnice za osmošolce in devetošolce. Delavnice so vodili zunanji mentorji Matjaž Kljajič, Matija Bolčina, Teja Kodre in Danijela Pavlica iz Primorskega tehnološkega parka ob podpori naših učiteljev, s ciljem opremiti učence s praktičnimi znanji in veščinami na področju podjetništva.

Učenci so spoznali, kako zgraditi uspešen poslovni model, kar vključuje opredelitev težav, ki jih rešujejo, ustvarjanje vrednosti za stranke, trženje izdelkov ali storitev ter opredelitev prihodkov in stroškov.

Cilji projekta so bili razviti podjetniško idejo, sodelovati v ekipi in razviti timske veščine ter pripraviti in izvesti javno predstavitev. Učenci so se seznanili z metodo vitkega podjetništva za oblikovanje podjetniškega produkta ter poslovnega modela. Na koncu delavnic so učenci svoje ideje predstavili pred komisijo v obliki PITCH-a, kar je bila dragocena izkušnja za njihov razvoj javnega nastopanja in komunikacijskih veščin.



Projekt je financiran s strani SPIRIT Slovenija ob finančni podpori Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport RS, kar je omogočilo kakovostno izvedbo delavnic. Učenci so aktivno sodelovali in prispevali k razvoju podjetniških idej.

Družina Brataševac iz Kozane gostila belgijskega chefa

Oljčno olje Villa Eva gre v svet

Briško tradicijo oljkarstva in visokokakovostno oljčno olje Villa Eva je odkrival z več Michelinovimi zvezdami nagrajeni belgijski kuharski chef Sergio Herman.

Družina Brataševac, ki že 15 let kuje zgodbo visokokakovostne in trajnostne proizvodnje oljčnega olja v Brdih, je s svojim ekološko usmerjenim, družinskim in predanim delom z oljkami pritegnila pozornost belgijskega več zvezdniskega kuharskega chefa Sergia Hermana. Nedavno je namreč skupaj z znano belgijsko igralko Barbaro Sarafian v oljčniku in novem objektu družine Brataševac v Kozani posnel epizodo kulinarčne popotniške oddaje Sergio over De Grens (Sergio prestopa meje), ki jo gledalci lahko spremljajo na spletni platformi Netflix in na belgijski televiziji (VTM). Novi okusi, izkusiti nove stvari in preživeti dan v krogu družin, ki oblikujejo visoko kvalitetne lokalne produkte, je cilj belgijske kulinarčne popotniške oddaje, ki išče zgodbe polne skrivnosti in avtentičnosti za širšo javnost. Ponosni smo, da so svoje poglavje v tej čudoviti zgodbi prispevala tudi Brda in briško oljčno olje.

Družinski utrip

Michelinov kuharski chef Sergio Herman in njegova gostja Barbara Sarafian sta preživela dan z družino Brataševac. Izkusila sta družinski utrip ob obiranju oljk v oljčniku v Kozani, tudi sama obirala oljke, si privoščila kosilo v objemu oljčnih dreves, pospremila nabrani pridelek v novo stiskalnico Brataševčevih v Kozani, si iztiskala čisto svoje ekstra deviško oljčno olje ter z njim oplemenitila Hermanovo interpretacijo briških okusov. Izkušnja je gotovo pri obeh pustila močne in nepozabne vtise!

Kuharski chef Sergio Herman je občutke v Brdih strnil takole: »Moram povedati, da je bila proizvodnja oljčnega olja v Sloveniji presenečenje, čeprav, priznam, res nisem pomislil, da se Slovenija konec koncev nahaja ob Italiji. Tokrat sem prvič videl proces proizvodnje od oljčnika do ustekleničenja. To je čudovito. Tukaj začutimo tudi tri različne načine kuhanja, čutijo se vplivi iz Italije, Balkana in Avstrije. Če si v centru teh treh čudovitih dežel, je logično, da boš deležen prepleta vplivov vseh treh. To je zelo zanimiva zadeva. Želel sem to izkusiti in videti. Drži, poznal sem Slovenijo, ampak obenem tudi ne. Prvič sem jo obiskal. Prepotoval sem veliko število držav in spoznal veliko stilov kuhanja. Namreč rad spoznavam nove stile, strasti, obrti itd. Ko sem prišel v tukajšnji oljčnik družine Brataševac, sem začutil nekaj lepega, nekaj pristnega, nekaj zelo predanega naravi. Tu-



kaj sem nabiral oljke, stikal olje in s seboj odnesel čisto svojo stekleničko tega odličnega produkta. V oddaji me vedno spremlja še ena belgijska znana osebnost, tokrat je to znana igralka Barbara Sarafian. Potovanje vedno sklenem s kuhanjem za svoje goste in tudi tokrat bo tako, vendar s pridihom Slovenije, saj je zame zelo zanimivo videti vse te vplive s sosednjih držav. Želim to videti, čutiti, okusiti in tudi narediti kaj iz tega.«

Nedjan Brataševac dodaja: »Obisk priznanega belgijskega kuharskega šefa Sergia Hermana in njegove televizijske ekipe nam gotovo pomeni veliko. Najprej zato, ker so nas oni poiskali, njihovo pozornost je namreč vzbudila naša spletna stran, navdušil pa družinski pristop k oljkarstvu. Prav slednje želijo predstaviti belgijskemu in svetovnemu občinstvu. Sergio Herman vodi po svetu različne restavracije z več Michelinovimi zvezdicami, zato smo, ko so nas kontaktirali, ocenili kot zelo pozitivno, da na ta način predstavimo ne samo nas, ampak celo regijo, Brda, da opozorimo, da imamo tudi mi kvalitetne produkte, ki so mogoče malo manj poznani v svetu, ampak na ta način tudi preko olja poskušamo doseči, da spoznajo naše kraje. Dandanes je zelo malo takih kmetij, ki temeljijo na ekološki bazi in v takem obsegu, kot smo mi. Nismo velik proizvajalec, ampak tisto, kar proizvedemo, je na zelo visokem nivoju, kar dokazujejo nagrade, ki jih prejemo široko po svetu. Od vsega začetka smo se odločili, da bomo sledili ekološki proizvodnji, to tudi ohranjamo in skušamo ostati zapriseženi tej ideji. Naše olje je sicer že prisotno na belgijskem tržišču in na Nizozemskem, na splošno imamo precej severnih dežel, iz katerih kupujejo naše olje. Stalni kupci našega olja so postali ob obisku naših namestitvenih kapacitet Villa Eva v Kozani. V belgijskih restavracijah trenutno nismo prisotni, so pa ravno ob priložnosti snemanja te oddaje s chefom Sergiom Hermanom stekli pogovori, da bo imel naše olje tudi v njegovih restavracijah, tako da bomo razvili eno skupno zgodbo v teh državah, kjer je on doma in kjer je prisoten.«

Družina Brataševc iz Kozane gostila belgijskega chefa



Snemanje tovrstnih kulinarčno popotniških oddaj je velik doprinos tudi za celotno destinacijo

Snemanje tovrstnih kulinarčno popotniških oddaj je velik doprinos tudi za celotno destinacijo, pojasnjuje direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec: »Ko nas obišejo taki svetovno uveljavljeni kuharski chefi, je zagotovo dodatna potrditev, da so naši pridelki in izdelki resnično vrhunske kvalitete. Že pred leti smo se zavedali, da je neka biodiverzitetna pomembna, da našemu osnovnemu produktu, vinu, dodamo še nekaj, kar je zgodovinsko že bilo prisotno v naših krajih, to so oljke in visokokvalitetno oljčno olje, seveda pa ne smemo pozabiti tudi na sadje, briško češnjo, ki je že pred več kot 100 leti romala tako v Trst kot na avstrijski dvor. To, da je belgijski kuharski chef Sergio Herman izbral ravno oljčno olje iz Brd, je za nas zelo pomembno.

Tudi taka svetovno znana imena so naši ambasadorji, promovirajo naš prostor naše produkte, in to ne samo kot v dotičnem primeru skozi TV oddajo, ki bo nastala, ampak tudi s tem, ko svojo izkušnjo glede obiska delijo med svojimi prijatelji in znanci ter s tem, ko bo briško oljčno olje prisotno v restavracijah v Belgiji. Nenazadnje imamo že primer Ralfa Shumacherja ter številnih vin naših vinarjev, ki jih najdemo v najboljših restavracijah širom po svetu. Moč tovrstne promocije je izjemna.«

Ne gre zanemariti tudi prizadevanj družine Brataševc k dvigovanju ravni kakovosti briškega oljčnega olja in spodbujanju povezovanja briških oljkarjev. V Kozani, nedaleč od namestitev Villa Eva, so v preteklem letu pričeli z gradnjo novega objekta z namestitvami, degustacijsko sobo in torkljo. Prav slednja je motorje prižgala ob letošnjem obiranju, pri Brataševčevih pa bo, kot so tudi sami pred letom napovedovali, olje lahko stiskalo več briških oljkarjev.

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Naravoslovni dan

Petošolci o zdravi prehrani



15. novembra smo imeli petošolci naravoslovni dan. Začeli smo ga s tradicionalnim slovenskim zajtrkom. Pogovarjali smo se o zdravi prehrani, si ogledali kratke filmčke o pridelavi medu, mleka, masla, jabolk ter peki domačega kruha. Pojedli smo okusen zajtrk lokalno pridelane hrane. Sledile so različne dejavnosti. Izdelali smo krožnik zdrave prehrane (kolaž), iz aluminijaste folije naredili jedilni pribor, zgubali kozarček ter servieto. Naredili smo pogrinjek.

V računalniški učilnici smo pridobivali računalniška znanja. Naučili smo se ustvariti mapo in shraniti dokument. Ustvarjali smo svoj najljubši zajtrk v programu Slikar.

Po opravljeni anketi o zdravi prehrani smo zbrali pogo- vore o hrani. Za zaključek smo naredili sadna nabodalca in jih z užitek- om tudi pojedli.

Zorzutova Ptička briegarca

V verzih je opeval rodna Brda, po katerih je hrepenel

Ludvik Zorzut je v strokovni literaturi opredeljen kot ljudski pesnik, za katerega starejši Briči vedo povedati, da je rime stresal kot iz rokava. V svojem dolgem in bogatem življenju je sodeloval pri številnih odprtjih koč, javnih in zasebnih slovesnostih, ki jih je oplemenitil s svojimi verzi. Kljub temu pa je šele na vztrajno prigovarjanje bibliotekarja in literarnega zgodovinarja Marijana Breclja ter drugih prijateljev, ki so dobro poznali njegovo ustvarjanje, izbral nekaj od zapisanih pesmi ter jih izdal v knjižni obliki, nam poznani *Ptički briegarci*.

Zbirko je Marijan Breclj opremil s spremnim besedilom, ki mu je dodal slovarček briških izrazov ter seznam Zorzutovih objav. Breclj ga je, za razliko od večine literarnih zgodovinarjev, opredelil za pesnika, ki sodi nekako v sredino med pravo umetniško liriko in ljudsko pesmijo. Opredelitvi Zorzuta za ljudskega pesnika je namreč v prvi vrsti botrovala motivika, ki je izhajala iz njegovega hrepenenja polne duše. Zorzut je oboževal in povzdigoval ter opeval preteklost. V pesmih je barvito in z nostalgijo opisoval nekdanje šege in navade, letne čase, briškega človeka in pretekle dogodke. Kot je Breclj zapisal, je Zorzut »/.../ pel, ker in kakor mu je srce narekovalo.« Njegovo ustvarjanje so opazili tudi pomembnejši pesniki, med drugim njegov rojak Alojz Gradnik. Ta ga je v svojem intervjuju z Marjo Boršnik imenoval za »pohorskega pesnika«. To pa je povezano s časom, ko je Zorzut živel in ustvarjal v Mariboru.

Pohorski pesnik

Ludvik Zorzut je ob koncu prve svetovne vojne prekinil študij in se zaradi novih razmer izselil z ozemlja, ki ga je zasedla Italija. Kot begunec se je sprva naselil v Ljubljani, nato v Murski Soboti in končno v Mariboru. Po pridobitvi službe in materialne osnove se je junija 1921 poročil z Marijo Debenjak iz Kozane. Z rodnimi Brdi namreč ni pretrgal stikov in je tja večkrat odpotoval. V Mariboru je z družino živel in ustvarjal do izbruha vojne leta 1941. Tu se je Zorzut pridružil živahnemu kulturnemu krogu, v katerem so med drugim delovali dr. France Kovačič v zgodovinskem društvu, prof. Franjo Baš v muzejskem društvu, ravnatelj študijske knjižnice prof. Janko Glazer ter slavist in planinec, urednik Planinskega vestnika, dr. Josip Tominšek. Zorzut se je vključil v mariborsko podružnico Slovenskega planinskega društva ter v Primorski pevski zbor Jadran. Iz tega obdobja poznamo njegove številne objave in omembe v Planinskem vestniku. Sprva je objavjal tudi v primorskem časopisju, kot npr. Mladika, Goriška straža, Koledar goriške Mohorjeve družbe, vendar so postale razmere na primorskem področju slovenske publicistike



Ludvik Zorzut

kmalu nevzdržne. Tako se je usmeril na objave v slovenskem časopisju, ki je izhajalo v takratni Jugoslaviji. Še zlasti ga je cenil tedanji urednik Planinskega vestnika dr. Josip Tominšek. Zorzutove verze, ki so pospremili številna odprtja planinskih koč, omenjajo številni pisci. Ob odprtju Kocbekovega doma na Korošici lahko preberemo, da je sodeloval tudi »Zorzut iz Maribora, naslonivši na svoj ,ostri cepin' šaljivo planinsko pesnitev, ki je zbudila še posebno pri pestri množici domačinov živahno odobravanje in dosti smeha.« Ob otvoritvi Ribniške koče na Pohorju pa je poleg slavnostnega govornika dr. Maksa s šaljivimi verzi »slavnost glosiral g. Zorzut. Zorzutov naziv ,pohorski pesnik' najdemo v opisu slavnosti na posavski podružnici na Lisci, ko je tu izpregovoril v rimah«. Vzdevek mu je prinesla njegova poezija, takrat največkrat usmerjena v planine, ki jih je obiskoval. Slovenski publicist in planinec Tine Orel je Zorzutovo pesniško ustvarjanje v povezavi s planinstvom takole opredelil: »Svoja najboljša vesela štajerska leta je tu v vezani in nevezani besedi ,glosiral' kot ,pohorski pesnik' in oznanjal slavo pohorskih ljudi, vrhov, rogelj, peskov, kop, šumikov in glažut. Zato ga je mnogo ljudi prišlo med rojene Štajerce. Nobene škode! Za nobeno stran! Bil je neutrujen v svojih pesniških oznanilih, naj je šlo za novo pot, za novo ali staro kočo, za jubileje, za martinovanje ali pustovanje, za vse je imel pripravljeno rimano, zvencečo besedo in s prav tako besedo je posegal tudi v razigrani pogovor, za pogrnjeno ali za okroglo mizo, tako rekoč neuničljiva ,fumarola duhovitih domislic, presenetljivih rim in asociacij, ki vedno vzplamteva in si prav s tem stanovitno privija svoj neizčrpno plameneči stenj.«

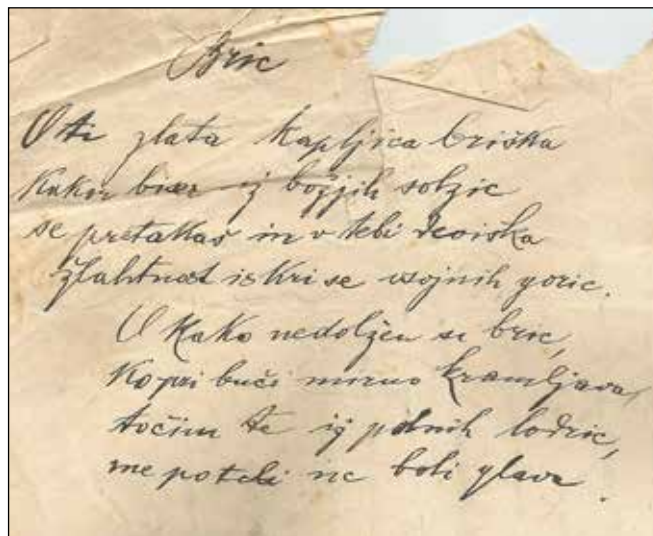
Zorzutova Ptička briegarca

Šaljivec, vaški pevovodja in organist

Ni znano, kdo je pesniški zbirki izbral naslov, znano pa je, da so »gospoda Ludvika«, kar kaže na njegovo za takratne razmere visoko izobraženost, poimenovali tudi »Lujerč«. Slednji izraz pomeni njegovo večkrat opevano ptičko »briegarco«, repnika iz družine ščinkavcev, ki je simbol nemirnega pomladnega razpoloženja. Spomladi je ta ptička neprestano letala po briških gričih in prepevala. Kot nemirni duh, ki mu nikoli ni zmanjkalo energije, so opisovali tudi Ludvika Zorzuta. Njegovi rodni Medanci se ga spominjajo tudi kot šaljivca ter vaškega pevovodjo in organista. Ob številnih prilikah je pisal s humorjem obarvane slavnostne govore v verzih. V *Ptički briegarci*, ki jo je izjemno uredil Marijan Breclj, dobimo 6 sklopov: Briške, Slovenjbeneške, Pohorske, Planinske, Ljubezenske ter Popotne. Zorzut je v svojih pesmih opeval rodna Brda, po katerih je hrepenel. Tudi sama pesem *Ptička briegarca*, ki govori o zaradi vojne opustošenih Brdih in kliče domov može, da jih ponovno obudijo v življenje, je nastala v obdobju, ko je bival v Mariboru. Kot je večini znano, je opeval in povzdigoval nekdanje briške šege in navade ter opravila. Briškemu narečju je v času, ko je že začel pritiskati jarem fašizma, posvetil pravo odo, ki si je prislužila častno prvo mesto v pesniški zbirki. Naslednji sklop je posvečen Beneški Sloveniji in njenim rojakom, ki jih je spoznal že med prvo svetovno vojno, ko je kratek čas obiskoval študij bogoslovja v Vidmu in se spoprijateljil s Ivanom Trinkom ter drugimi beneškoslovenskimi študenti. Spoznal je deželo najzahodnejših Slovencev in jo vzljubil ter se seznanil z njihovim bojem za ohranjanje jezika in kulture. Najobsežnejši pa je Brecljev izbor pesmi, posvečenih goram in planinstvu, ki je Zorzuta na poseben način navdihovalo in mu dajalo zagon za vsakodnevne napore.

Iskriv in šaljiv duh

Ludvika Zorzuta so najprej poznali kot briškega, nato kot pohorskega poeta, ki je pel v slogu svojih rodnih Brd »živo,



Prva kitica Zorzutovega rokopisa pesmi *Bric*, posvečeni briški kapljici (hrani Goriški muzej)

vročje in zanosno«. V zbirki Goriškega muzeja hranimo tudi številne neobjavljene priložnostne pesmi, posvečene prijateljem ob rojstnih dnevih, sprejemih raznih cerkvenih dostojanstvenikov in posebnih dogodkih, ki so se odvijali v Brdih in drugod. V njih spoznamo Zorzutov iskrivi duh, ki na šaljiv, pa tudi poglobljeno tehten način predstavi, pozdravi in povzdigne posameznika ali dogodek. *Ptička briegarca* pa je pesniška zbirka, ki bi morala »prileteti« v vsako briško gospodinjstvo, da bi tu obudila spomin na »čujjo na ognjišču« ter opozorila na vrednost in pomen »naše besede, ki naj prevzema vso našo dušo«. Samo pomislimo na himno *Brda*, ki zanosno opeva briško pokrajino, njene sadove in pridne prebivalce.

dr. Tanja Gomiršek, Goriški muzej

70. obletnica smrti Srečka Kumarja (1888–1954)

Koderkoli je hodil, je nosil v srcu ljubezen do mladine

Letos beležimo pomembno, 70. obletnico smrti Srečka Kumarja, ki se je na področje glasbene umetnosti zapisal kot pianist, pedagog, urednik glasbene literature, ustanovitelj in ravnatelj glasbenih šol ter zlasti kot izjemen in karizmatičen zborovodja. Njegovo mladost je zaznamovala odsotnost matere, ki je bila aleksandrinka. Otroštva se je spominjal takole: »Rojen sem v Kojskem pri Gorici 9. aprila 1888. Moj oče Franc je bil čevljar in

glasbenik. Umrl mi je, kadar sem bil 9 let star. Mati je bila šivilja in je služila 30 let v Egiptu, zato da bi izšolala svoje otroke. Do svojih 15 let sem jo samo dvakrat videl.«

Na tega našega rojaka smo Brici upravičeno ponosni, kar izpričuje tudi spominska plošča na Kumarjevi rojstni hiši in doprni kip na trgu pred cerkvijo, ki sta bila v Kojskem postavljena že štiri leta po njegovi smrti. Njegovo delo in doprinos k dvigu slovenske glasbene kulture in narodne zavesti je bil namreč prepoznan še v času njegovega življenja in delovanja. Kumarjevo življenje in delo smo v Briškem časniku že predstavili ob priložnosti 130. obletnice njegovega rojstva.

70. obletnica smrti Srečka Kumarja (1888–1954)

Ob petdesetletnici smrti je bila na Gradu Dobrovo postavljena spominska razstava. Pripravila jo je Ivanka Uršič iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, ki je s tem opozorila na pomen Srečka Kumarja, ki »je z bogatim delom prispeval pomemben delež v slovensko glasbo in upravičeno sodi v družbo primorskih glasbenih ustvarjalcev«, ter na gradivo, ki ga hrani njihova ustanova. Leta 2008, ob 120. obletnici njegovega rojstva, pa smo se mu poklonili na Gradnikovih večerih s predstavitev njegovega življenja in dela. Poseben poudarek je bil na Kumarjevem zboru Soča iz Kojškega, ki ga je organiziral takoj po drugi svetovni vojni z namenom propagande za priključitev Primorske k Jugoslaviji.

Sugestivna moč in karizma

Srečka Kumarja se spominjajo kot izjemno karizmatičnega dirigenta in pevovodjo. Sodobniki, ki so nosili spomin na njegovo dirigentsko delo, se spominjajo njegove sugestivne moči in karizme, ki se je ob izvajanju skladbe prenašala tudi na pevce. Glasbeni ustvarjalci pa ga prepoznajo tudi kot enega od redkih glasbenikov, ki mu gre pripisati izjemne zasluge za dvig slovenske in jugoslovanske mladinske glasbene literature. To njegovo življenjsko delo je zbrano v bogati zbirki Grlica. Slovenski pisatelj Josip Ribičič je to Kumarjevo nagnjenje pripisal njegovi »otroški duši« oziroma značaju, ki je bil čustveno impulziven in razgiban v razpoloženju. Kumar je, koderkoli je hodil, nosil v srcu ljubezen do mladine in ji je posvečal vse svoje moči. Ker je bilo njegovo življenje in delo že velikokrat predstavljeno, naj ob tej obletnici na kratko prikažemo Srečka Kumarja kot zavednega Slovenca in Primorca v obdobju fašizma.

Boj za obstanek slovenstva na vseh frontah

Njegova narodna zavednost in boj za obstanek slovenstva sta vidna že iz angažmaja v času srednje šole. Srečko Kumar je v svojem življenjepisu med drugim zapisal: »Učiteljišče sem završil v Kopru. V četrtem tečaju sem bil izključen iz vseh avstrijskih učiteljišč, ker sem vodil 3-tedensko stavko, zato da bi odpadel nemški jezik kot učni jezik na učiteljišču in da bi se premestilo slovensko učiteljišče v Gorico. Obadva cilja sta bila dosežena.« Srečko Kumar velja za osebo, ki ni poznala počitka, ki je ni prestrašila nobena ovira, temveč je ob preprekah dobil še večji zagon za delo. S pevskimi zbori je prirejal koncerte po Jugoslaviji, pa tudi v Bolgariji, na Češkem in v Italiji. Bil je v tesnih stikih s skoraj vsemi vidnejšimi skladatelji v Jugoslaviji in jih spodbujal pri njihovem delu ter iskal zanje primerna besedila. Primorci ga še posebej cenimo, saj je bil v najhujši dobi fašizma osrednji lik kulturnega življenja v Julijski krajini. V članku, ki opisuje njegov značaj, je zabeleženo, da so ga po vrnitvi iz Leipziga opozorili na fašistični pritisk. Na to se je prešerno zasmel in odgovoril: »In tudi borbe bodo! No, to je pa kot nalašč zame!« Namenoma se je naselil v Šklednju in tu ustanovil glasbeno šolo. Njegov dom je kmalu postal zbirališče kulturnikov z raznih področij in kmalu so skupaj ustanovili Klub kulturnih delavcev. Po požigu Narodnega doma v Trstu je Srečko Kumar z vrsto koncertov, kjer je nastopal kot pianist, dvigoval pogum na deželi, saj so morali ukiniti slovenske pevske zборе. Marsikateri koncert so fašisti v zadnjem hipu prepovedali. Kot odgovor pa se je s še večjim žarom posvečal Učiteljskemu pevskemu zboru, s katerim je nekaj let prirejal številne turneje. Ob turneji po Italiji, s katero je želel Italijanom pokazati, da Slovenci nismo barbari, temveč narod s svojo kulturo in umetnostjo, je naletel na številne ovire, odpovedane koncerte in bojkote. Kumar pa se je zaradi moralne zmage in pozitivnih kritik redkih glasbenih poznavalcev še bolj zagrizel v delo, ki pa ga je kmalu prekinila popolna prepoved slovenskih ustanov in slovenske besede. Po koncu vojne je postal njegov moto: »Kar smo v tem času zamudili, moramo čim prej pridobiti.«



Fotoportret Srečka Kumarja

(SI_PANG/0898 Kumar Srečko, t.e. 3, fotoportret, dovoljenje: 62532-36/2024-3753-2)

Ohranjal narodnobuditeljsko tradicijo pevskih zborov

Takoj, ko je bilo mogoče, je prišel v Kojško, kjer je organiziral Ženski pevski zbor Soča, ki je bil v Briškem časniku že predstavljen, in se pogumno podal v boj za slovensko pesem in slovensko ozemlje. Zbor Soča je bil ustanovljen z namenom, da opozori ostalo slovensko javnost, da preko Soče živijo sami Slovenci, ki si želijo biti del nove Jugoslavije, saj so se pojavile govornice, da se bo formirala meja na Soči. Kumar se je pronicljivo odločil za težjo pot, saj je bil sam odličen pianist in bi lahko brez truda organiziral samostojne koncerte. V svojih spominih je zapisal ugotovitev, da je kasneje klavir zanemarjal zato, ker je spoznal, da naše občinstvo še ni zrelo za klavirsko glasbo in da so ob njej ostali ljudje povečini hladni. »Spoznal sem«, je napisal, »da je zborovsko petje našemu ljudstvu najbližje in zaradi tega sem pustil začasno klavir in se lotil zbora«. Tako je nehote ohranjal narodnobuditeljsko tradicijo pevskih zborov, ki so nastajali v okviru čitalniškega gibanja konec 19. stoletja in hkrati posegel po glasbenem žanru, ki je nagovoril najširše kroge.

Ohranjeno delo Srečka Kumarja bo za vedno ostalo kot svetel biser v slovenskem glasbenem ustvarjanju, katerega lepota bo napajala srca poslušalcev. Koliko mu je pomenila glasba, nam pove dejstvo, da je umrl ob igranju na klavir. Tudi Srečku Kumarju veljajo zasluge, da se je v času fašističnega terorja v Primorju ohranila naša pesem. V Brdih njegov duh na poseben način ohranja Moški pevski zbor Srečko Kumar, ki je pred tremi leti obeležil 40. jubilej.

dr. Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Ob obletnici rojstva Rada Simonitija (1914–1981)

S pesmijo v ustih in v srcu

Rado Simoniti je eden od velikanov, izvirajočih iz Brd, ki mu je Briški časnik že posvetil posebno tematsko številko. Kot je v svojem članku ob Simonitijevi 60-letnici zapisal glasbenik in kritik Ivan Silič, je Simonitijevo »srce vedno iskalo srce skladatelja, katere mu je vdahnil živ lik. In ker je vedel, da je skladateljevo srce najbolj odkrito v njegovih melodijah, je tem posvetil vse svoje bogato čustveno bitje. In melodije so mu to vrnile. Pod njegovo roko so se pomladile, vzcvetele so kot rože, pele so o veselju in bolečinah, o upu in obupu. In vsi, ki so peli pod njegovo roko, od otrok do pevcev v zboru, od solistov do ansamblov – vsi so mu z navdušenjem sledili v ta svet neusahljive zvočne lepote.« Simonitijevo kulturno-prosvetno delo je bogato in neštivilno, zato bomo v nadaljevanju predstavili le nekaj drobcev iz njegovega plodnega življenja in dela.

Rodil se je v Fojani 15. maja 1914. Njegov oče je bil čevljar in organist ter ugleden narodno-prosvetni delavec. Po opravljenem sprejemnem izpitu je odšel v Ljubljano in tu zaključil klasično gimnazijo. Vpisal se je na glasbeni konservatorij, kjer je diplomiral kot profesor glasbe. Njegova mladost je bila trd boj za preživetje, saj se je od 13. leta naprej sam preživljal kot dijaški inštruktor, sezonski delavec, kasneje pa tudi kot vodja pevskega zbora v Marijanišču. Po diplomi leta 1936 se je v Splitu zaposlil kot zborovodja in profesor na tamkajšnji glasbeni šoli.

Dirigent Opere Ljubljana

Že leto kasneje je bil na razpisu sprejet za zborovodjo v ljubljanski operi. Ciril Zlobec ga je v svojem govoru izpostavil kot »osebo, ki je narodu dala več, kot bi mu sicer morala dati. Zato jo narod ohranja v svojem spominu in tako nastajajo osebnosti, tudi zgodovinske velike osebnosti kulture.« Takoj po izbruhu vojne se je namreč Simoniti kot prostovoljec vključil v Soško legijo in nato v NOB. Kot kulturni delavec je sodeloval na številnih mitingih. V južni Italiji je prevzel vodenje pevskega zbora primorskih Slovencev iz taborišča Gravina blizu Barija, ki je prvič nastopil leta 1944 za zavezniške vojake. Pod njegovim vodstvom je to postal najboljši zbor v NOVJ in se je kasneje preimenoval v pevski zbor Jugoslovanske armade Srečko Kosovel. Pod Simonitijevim okriljem je zbor brez dvoma dosegel vrhunec zborovske poustvarjalnosti in največjo odmevnost tudi pri zavezniških vojakih. Preko radia pa ga je spoznala vsa glasbena Evropa. Pomemb-



Rado Simoniti za dirigentskim pultom (razstava Rado Simoniti, digitalni arhiv, fotografija Rada Simonitija, zasebna last, dovoljenje: 62532-36/2024-3753-2)

na je bila turneja po Franciji leta 1946, kjer se je takrat odločalo o zahodnih mejah Jugoslavije. Kot so zapisali, sta zbor in Rado Simoniti »s pesmijo v ustih in v srcu« opozarjala na problem zahodne meje. V povojnem obdobju je bil Simoniti dirigent Opere Ljubljana. Poznamo ga tudi kot avtorja opere *Partizanka Anka* in soavtorja drugih glasbenih stvaritev, organizatorja festivalov in urednika. Pomagal je obnoviti Maroltov akademski pevski zbor, učiteljski pevski zbor Emil Adamič, bil je soustanovitelj Mladinskega pevskega festivala Celje, sourednik revije Naši zbori in še marsikaj. Med letoma 1944 in 1980 je uglasbil besedila številnih slovenskih pesnikov, med drugim Mateja Bora, Ivana Cankarja, Karla Destovnika, Alojza Gradnika, Iga Grudna, Srečka Kosovela, Pavleta Oblaka, Toneta Pavčka, Smiljana Samca, Toneta Seliškarja, Cirila Zlobca, Ludvika Zorzuta, Otona Župančiča in drugih. Za življenjsko delo je leta 1976 prejel Prešernovo nagrado.

V Brda se je nenehno vračal

Simoniti pa nikoli ni pozabil na rodne kraje in jih je redno obiskoval. Tako je pomembno prispeval k prosvetnemu delu tudi na Primorskem in v Brdih. Pripomogel je k razvoju zborovskega petja, zlasti mladinskega. Pravzaprav je poznal in cenil oba protagonista, ki se ju letos spominjamo: Srečka Kumarja in Ludvika Zorzuta. Dejaven je bil pri postavitvi spomenika Srečku Kumarju ter napisal glasbo za dokumentarni film o Brdih. V stikih in poznavanju poezije Ludvika Zorzuta je uglasbil veliko njegovih pesmi. Kot je v svojih spominih opozoril njegov sin Vasko Simoniti, so mu Brda »predstavljala kraj, kamor se je nenehno vračal«. Predstavljala so mu zibelko »rodbinske in duhovne pripadnosti«, zato jih je želel predstaviti tudi drugim. V Fojano je na obiske velikokrat vabil prijatelje, ki jim je »želel približati čarobno opojnost briške pokrajine in značajsko posebnost briških ljudi. Želel je, da se Brda razvijejo, da minejo časi hude revščine, ko ni bilo ne vode ne telefona ne asfalta itd., zato je skušal odgovorne ljudi opozoriti na Brda in jih tja pripeljati, da bi pomagali pri hitrejšem razvoju Brd.« Njegov zadnji dom je na pokopališču ob cerkvi sv. Duha v Fojani. Tudi Simonitiju so kmalu po njegovi smrti na Primor-

Ob obletnici rojstva Rada Simonitija (1914–1981)

skem v zahvalo za njegov doprinos k dvigu glasbene kulture začeli prirejati številne dogodke. Programski odbor memoriala Rada Simonitija so sestavljali Marjan Gabrijelčič, Antona Nanut in Jurij Reja; eni najvidnejših slovenskih imen na področju glasbene umetnosti, ki so bili hkrati Simonitijevi primorski rojaki.

Uglasbil himno Primorcev

Zborovodja in nekdanja profesorica glasbe na osnovni šoli na Dobrovem Rozina Konjedic se ga je spominjala kot preprosto toplo osebo, ki je »z glasbo dopolnila, česar se beseda ni mogla dotakniti«. Taka je tudi »himna« Primorcev *Vstajenje Primorske*, ki je v svoji zasnovi enostavna, vendar izpovedno močna ter globoko občutena in se dotakne izvajalca in poslušalca. »Med temi tisoči slovenskih pevcev

je namreč malo takih, ki bi ne bili v pesmi spoznavali tega moža, ki bi se ne bili z njim srečali v objemu glasbe, v pevskem doživetju, kot poustvarjalci z ustvarjalcem. Svojsko, pristno in tesno zbližanje; kdor ga ni doživljal, ga ne bo razumel, kdor ga je doživljal, ga ne bo pozabil,« je ob smrti Rada Simonitija zapisal Jože Humar. Želja, da bi šest let po njegovi smrti prvič izveden memorial Rada Simonitija postal tradicionalna prireditve, ki bi v Novo Gorico in Goriška brda pripeljala najpomembnejša imena in izvedbe na področju klasične glasbene umetnosti, se ni uresničila. Morda velja kot spodbuda, da se to uresniči v prihodnje. Naši predniki so se zavedali, da je ravno kultura tisto pomembno polje človeške družbe, ki krepi in ohranja narodno zavest. Njena vloga se pokaže še zlasti v težkih in prelomnih obdobjih, kar v polnosti velja tudi za življenje in delo Rada Simonitija.

dr. Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Gradnikovi večeri v spomin pesniku

Tisoč nageljnov so mu čez mejo prinesli njegovi Brici na grob

Nekje so. Oko jih človeka ne vidi ... Nemara zasluti srce jih ... ko upa in čaka. Zlate lestve Alojza Gradnika, pesnika, čigar spominu se njegovi rojaki poklanjajo že več desetletij. »Od tistih prvih začetkov, ko smo v pesnikov spomin prebirali njegove rime še po domovih,« se Gradnikovih večerov spomni župan Franc Mušič, ko z iskrivim nagovorom pospremi dogodek v Paviljonu pri Gradu Dobrovo. Drugi večer je bil to, s predstavitvijo knjige, a

Srečko Kumar, plamen kulturnega ustvarjanja na naših tleh

Mogočno je v Vili Vipolže prvi večer zadonela *Briška pesem* me-danskega rojaka Ludvika Zorzuta v izvedbi kojščanskega Moškega pevskega zbora Srečko Kumar, čigar ime nosi zbor že več kot štirideset let. In je odmevala v *Beli brezi*, *Večernem hladu*, *Podoknici*, *Plesu v rdečem* in drugih skladbah, ki so se pretakale pod mojstrsko taktirko Alessandra Sluge, tržaškega Slovenca, ki je pouk klavirja obiskoval v taisti glasbeni šoli v Škednju, ki jo je pred skoraj 100 leti ustanovil Srečko Kumar. Kakor Kumar nekoč tudi Sluga, ki zdaj živi v Brdih, na naših tleh pušča pomemben pečat s svojo predanostjo glasbi in slovenskemu jeziku.

S povzetki iz diplomskega dela Martine Kocina je moderator večera Dominik Rusjan nizal življenjske mejnike Srečka Kumarja,

začelo se je nekaj dni prej v Vili Vipolže. Proti koncu novembra, takrat, ko se narava pokrije z jesenskim listjem, pride čas za Gradnika. Trije večeri so mu bili letos posvečeni, vsi trije zaznamovani z obletnicami: s 110-letnico rojstva skladatelja Rada Simonitija, 50-letnico pesniške zbirke Ludvika Zorzuta *Ptička briegarca* in 70-letnico smrti Srečka Kumarja. O vseh treh pomembnih Gradnikovih rojakih obširno pišemo v posebnih prispevkih.

zavednega Slovenca, pomembnega »plamena kulturnega ustvarjanja na naših tleh«, med drugim ustanovitelja številnih glasbenih šol. Na eni od teh, ustanovljeni v Koprju pred več kot 70 leti, se je kot dijakinja kalila profesorica Karin Luin, pianistka in solistka, ki je večer obogatila v osupljivem prepletu med sopranom in klavirsko virtuo-znostjo. V nadaljevanju se je Luinovi pridružila sopranistka Marjetka Luznik Brezavšček, diplomantka pevske pedagogike in koncertnega petja. Mojstrski duet je poslušalce očaral s Simonitijevo uglasbitvijo Kajuhovih, Kosovelovih in Minattijevih rim.

Pel in izpel se je tako prvi Gradnikov večer v organizaciji domačega Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda, posvečen spominu rojaka, ki je »spoznal, da je zborovsko petje našemu ljudstvu najbolj primerno«, ki je ob glasbi preživel vse svoje življenje in z njo med igranjem klavirja tudi umrl. »Odličen repertoar

Gradnikovi večeri v spomin pesniku

in odličен zbor. Dobro jih je izpilil,« navdušeno pove znana briška glasbena pedagoginja ob koncu.

»Meja ni šla samo skozi hišo, šla je tudi skozi srca«

Nežnejše glasove je bilo slišati na naslednjem, drugem Gradnikovem večeru. Voditeljica večera Megi Rožič je napovedala deklški zbor, recitatorke in instrumentalistke Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo. Z Zorzutovo *Ptičko briegarco* in *Čriešnjami* so ustvarile pristrčen uvod v nadaljevanje večera, ki ga je začel Andrej Jelačin s svojim prepoznavnim humorjem. »Samosvoj pesnik je bil,« pospremi igralec pretresljivo Gradnikovo pesniško izpoved *Eros – Tanatos*, »tisoč nageljnov so mu čez mejo prinesli njegovi Brici na grob.«

Potem je napočil čas za predstavitev knjige *Gorica* Mateje Gomboc, pisateljice, ki piše za otroke, mladino in odrasle. Gorico dobro pozna, saj je nekaj časa živela v Novi Gorici, otroška leta pa v Ajdovščini in Sovodnjah ob Soči. V pogovoru z voditeljico večera je avtorica razkrila motive za pisanje knjige o mestu, ki ga tok zgodovine razdeli na italijansko Gorico in jugoslovansko Novo Gorico. Razburkano obdobje domala osemdesetih let, v katerem so se, med drugimi, zgodili okupacija, kapitulacija, begunstvo, konec vojne, delitev Gorice in gradnja Nove Gorice, opazujemo skozi osebne zgodbe in pogled štirih žensk, Ajdovke Mateje, Furlanke Pine, Goričanke Dore in Lili, Pinine hčerke. Avtorica s širokim poznavanjem psihologije in zgodovine ustvari dinamično, vsestransko in živo podobo mesta, ki je bilo eno in nato hipoma razpadlo na dve. »Meja ni šla samo skozi hišo, štalo, pokopališče, šla je tudi skozi srca,« pove avtorica Gomboc na predstavitvi knjige. Roman *Gorica*, na katerega je v knjižnici potrebno dolgo čakati in po katerem ne posegajo le Primorci in ne samo odrasli, čaka na četrti ponatis. »Prednosti romana so vsekakor nadrobno poznavanje zgodovine, prikaz, kako odločitve z vrha uničujejo življenja ljudi, ki že generacije živijo v simbiozi narodno mešanega okolja, ter raba narečja in ogroženega furlanskega jezika, zaradi česar je roman Mateje Gomboc *Gorica* tudi jezikovni spomenik nekega okolja,« knjigo *Gorica* v oddaji *Ars* predstavi Radio Ljubljana.

Rado Simoniti in Ludvik Zorzut sta navdihovala njih petje

Venček v poklon Gradniku se je v glasbeno-literarnem slogu dokončno spletel zadnji, tretji večer. Za glasbo so poskrbeli sami prekaljeni pevci in pevke iz Noneta Brda, Vokalne skupine Vinika, Moškega pevskega zbora Srečko Kumar in zamejskega zbora Jacobus Gallus. Skladatelj Rado Simoniti in pesnik Ludvik Zorzut sta navdihovala njih petje, ki ga je v izbrani besedi in brezhibnem vodenju prepletala Megi Rožič.

Skoraj štiri desetletja se nonet s svojim plodnim delovanjem zapisuje v briški kulturni prostor. V Vili Vipolže se jim je pridružila solistka Martina Kocina in z briško himno zatresla dvorano. Tudi Vokalna skupina Vinika z imenom po trti, zaščitenem znaku Brd, in hkrati simbolom ženske moči, ki je že pregovorno značilna za Brike, je s svojimi nastopi in odmevnimi uspehi pod vodstvom Franke Žgavec v svojem tridesetletnem delovanju postala pojem Brd. Po nastopu zbora Srečko Kumar, ki je v spomin na skladatelja, po katerem



Čriešnje v cvetju



Martina Kocina z Nonetom Brda



Poklon Srečku Kumarju



Tržaški zbor Jacobus Gallus

Gradnikovi večeri v spomin pesniku

nosi ime, prepeval tudi prvi večer, je oder zasedel tržaški mešani pevski zbor Jacobus Gallus, prekaljena zasedba, ki že preko 30 let deluje na Tržaškem in si kot izstopajoč zbor slovenske narodnostne skupnosti prizadeva za širjenje slovenskega ljudskega in avtorskega opusa. »Lepu je blu, šaldo lepu,« so se s Simonitijevo uglasbitvijo *Vipavske* poslovili in si s poslušalci vred obljubili: »Pridmo še en drugi bot.«

Iva Sivec

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto



Žlaltne Vinike

10. jubilejno srečanje pevskih zborov iz Slovenije in Češke

Moč umetnosti, ki ruši meje in povezuje

Konec oktobra smo v Vili Vipolže obeležili jubilejno, že deseto srečanje pevskih zborov iz Slovenije in Moravske (Češka). Dogodek, ki sta ga organizirala Društvo Sanje, sekcija AmorVincit in Češko-slovensko društvo iz Brna s pomočjo Občine Brda in Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, je postregel z bogatim glasbenim programom ter okrepil vezi med slovenskimi in češkimi pevci ter ljubitelji kulture. Na odru so se zvrstili pevski sestavi z obeh strani meje, in sicer Vachov sbor moravskih učiteljic in Carpe diem (Brno, Češka), Pesem (Jedovnice, Češka), MePZ AmorVincit (Nova Gorica) in domači MOPZ Srečko Kumar (Kojsko).

Ko so se na odru združili vsi sodelujoči pevci, so občinstvu pričarali pravo glasbeno pravljico. Z ubranim petjem češke pesmi *Aka si mi krasna* in slovenskih *Dajte, dajte ter Slovenija, od kod lepote tvoje* so oder napolnili z energijo.

To jubilejno srečanje, ki ga je ob uvodu pozdravila briška podžupanja Teja Jelina, povezovalca večera Dominik Rusjan in Alena Šamonič pa sta spretno prepletala slovenske in češke besede, ni bilo zgolj koncert – bilo je praznovanje prijateljstva, kulture in glasbene povezanosti dveh narodov. Takšni dogodki nas opominjajo na moč umetnosti, ki ruši meje in nas povezuje.

Lucija Prinčič Terpin
Fotografija: Andrej Colja



Anja Mugerli, pisateljica briških korenin, letos prejela kresnika za roman *Pričakovanja*

»Ideje nosim s sabo, kar v glavi«

Že večkrat nagrajena novogoriška pisateljica z briškimi koreninami Anja Mugerli je v leto 2023 vstopila z novim romanom. Povsem po naključju je v njegovem naslovu *Pričakovanja* skrito tudi avtoričino ime. Svoj drugi roman, ki odstira premalokrat izpostavljeno temo neplodnosti, je pisala tri leta, bila zanj letos nominiran kar za tri pomembne slovenske nagrade, naposled pa je junija zanj dobila kresnika za najboljši roman leta.

Letošnje leto je za mlado pisateljico zagotovo eno uspešnejših do sedaj. Spomladi se je razveselila podatka, da je bila z romanom *Pričakovanja* uvrščena med deseterico avtorjev, ki se potegujejo za 34. nagrado kresnik za najboljši roman preteklega leta. V izboru so bili še romani *Posuj se s pepelom vaših očetov* Laure Buzeti, *Smrt, v temo zavita* Samante Hadžić Žavski, *O vinu, kozah in drugih prevarah* Borisa Kolarja, *Kenozoik* Blaža Kutina, *Toxic* Eve Mahkovic, *Težka voda* Pie Prezelj, *Tri barve za eno smrt* Janje Rakuš, *Zakaj ima moj hudič krila* Tereze Vuk in *Gral* Vlada Žabota.

Čaroben kresnik

Konec maja je časopisna hiša Delo, ki nagrado podeljuje, objavila pet finalistov, dobitnico kresnika pa so razglasili na Rožniku 23. junija. »Tiste minute, ki je pretekla od razglasitve do mojega prihoda na oder, se ne spomnim,« je za Briški časnik povedala Anja Mugerli. »Prepričana sem bila, da se bom od sreče kar zjokala, a naposled nisem in se je vse dobro izšlo. Bilo je čarobno. Upam, da se bo ta tradicija ohranila, ker je zelo lepa,« je še povedala in dodala, da ji je kresnik prinesel tudi nova sodelovanja in ji odprl veliko poti.

Anja je bila z romanom *Pričakovanja* nominirana tudi za nagrado kritiško sito 2024 ter za letošnjo Cankarjevo nagrado. To je slovenska nagrada za književnost, poimenovana po Ivanu Cankarju, ki jo od leta 2020 podeljujejo za najboljšo izvorno knjigo minulega leta na kateremkoli od štirih področij: pripovedništvo, lirika, dramatika ali esejistika. Zanj so se tokrat potegovali še romana *Težka voda* Pie Prezelj in *Gorica* Mateje Gomboc, pesniška zbirka *Tuskulum* Denisa Škofiča ter zbirka potopisov *Na kraju zapisano* Aleša Štegra. Nagrado so 30. maja na Vrhniki, rojstnem kraju Ivana Cankarja, podelili Denisu Škofiču za pesniško zbirko *Tuskulum*.



Anja Mugerli

Izguba na tisoč in en način

Septembra pa je na festivalu Mesto knjige v Novi Gorici pred domačo publiko predstavila svojo knjižno novost *Plagiat*. Ta je njena peta leposlovna knjiga in tretja knjiga kratke proze. V zgodbah nastopajo ženske, ki zavedno ali pa tudi ne vplivajo na življenja druga druge. Rdeča nit, ki se vleče skozi pripovedi, je izguba (stanovanja, prijateljstva, ljubezni, partnerja, matere ...), avtorica pa med tem bralcu postavlja številna vprašanja: kako preboleti smrt ljubljene osebe, kako živeti s praznino in kako jo nadomesti. Devet pripovedi, večplastnih zgodb z nepričakovanimi obrati, zaznamuje prepoznaven pripovedni ritem plodovite avtorice s posebnim poslušom za sočloveka. »Kratke zgodbe za zbirko *Plagiat* sem pisala od leta 2017 naprej. Nastajale so v različnih obdobjih, novejšje pa se dogajajo tu, v Novi Gorici,« nam pove. Med drugim je eno od zgodb napisala leta 2017, ko je bivala v umetniški rezidenci v Berlinu, eno pa jeseni leta 2022, ko je bila v rezidenci v Lihtenštajnu. »To so krasne izkušnje z umetniškimi rezidencami, čeprav je v teh krajih tudi veliko za videti in čas kar prehitro mine,« priznava.

Pisateljevanje ji je pisano na kožo

Dobitnica najprestižnejše literarne nagrade v Sloveniji, ki je svoj prvi roman *Spovin* (2017) postavila v Brda, navdih za romane in kratke zgodbe črpa iz vsakodnevnih dogodkov. »Ideje nosim s sabo, kar v glavi, redko si jih zapisujem,« še pove.

Pisateljski poklic ji je pisan na kožo. Ob izidu novih knjig se redno udeležuje predstavitev doma in v tujini.

»Nekomu tak način življenja ne ustreza, je precej samotnen, a meni je pisan na kožo,« prizna. Letonja jesen ji prinaša veliko povabil na predstavitve *Plagiata*, obenem pa je to tudi obdobje, ko se navadno zapre v svoje stanovanje in piše. »Trenutno je težko vse to uravnotežiti. Ko sem v interakciji s publiko, težje pišem, rabim namreč mir, več časa. Obenem pišem zelo počasi, saj ne morem knjig izdajati kot po tekočem traku. Najverjetneje zato nikoli ne bom živela le od pisanja knjig,« sklene.

Leta 2010 je diplomirala iz slovenistike na Univerzi v Novi Gorici, leta 2015 pa magistrirala iz uprizoritvenih študij in kreativnega pisanja na Fakulteti za humanistične študije na Univerzi na Primorskem. Je tudi urednica in lektorica.

Slovenski »sodobni« običaji

Njena zbirka kratke proze *Zeleni fotelj* je bila leta 2015 nominirana za najboljši knjižni prvenec leta, njen prvenec *Spovin* pa je bil leta 2018 med desetimi finalisti za nagrado kresnik. Za kratkoprozno zbirko *Čebelja družina* je leta 2021 prejela nagrado Evropske unije za literaturo (EUPL) in bila nominirana za nagrado novo mesto short. Rdeča nit sedmih zgodb so obredi oziroma stari običaji, značilni za slovensko kulturo, ki pa so prestavljeni v drug kontekst ali drug, sodoben čas, kjer pridobijo novo vlogo in podobo. Zbirko so že prevedli v več evropskih jezikov. Pod okriljem Založništva tržaškega tiska (ZTT) že tretje leto v Trstu vodi cikel delavnic kreativnega pisanja z naslovom *Domišljene zgodbe*.

Tik pred koncem tega zanjo zelo uspešnega leta je znova stopila pred domačo publiko in v sklopu Festivala večjezičnosti in multikulturalnosti multiCULINGO konec novembra publiko zaupala, da je tudi čezmejni prostor zanjo vir navdiha.

Ana Cukijati

Fotografija: Tanja Mojzer

Vila Vipolže: Oktober Jazz

Piano Nobile tudi letos v oktobrski jazz preobleki

V Novi Gorici in Goriških brdih smo **med 23. in 27. oktobrom** bili priča jesenskim glasbenim odtenkom festivala **Oktober Jazz**, ki na Goriško prinaša pester nabor jazzistov iz Slovenije in dežele Furlanije - Julijske krajine ter drugih koncev Evrope in sveta s svežino najnovejše jazzovske produkcije. Korenine tega festivala, v sklopu katerega v Kulturnem domu Nova Gorica že tradicionalno organiziramo tudi dva koncerta v čezmejnem dolgoletnem sodelovanju z društvom Controtempo in festivalom **Jazz & Wine of Peace** iz Krmina, segajo v leto 2004, od leta 2015 pa so se ukoreninile tudi v Vili Vipolže, ki je tako postala naš zvest in ustaljen partner.

Ljubitelji jaza so letos lahko v goriškem hramu kulture s 44-letno tradicijo prisluhnili glasbeno-plesnemu triu **Fi!Da?Li***, zasedbi **Jan Sturiale 4TET**, saksofonistu in elektrofoniku **Boštjanu Simonu** s skladateljem, glasbenem opremljevalcem in oblikovalcem **Andrejem Kobalom** na vizualijah in norveškemu bobnarju in skladatelju **Paalu Nilssen - Lovu**, ki je na sobotnem dopoldanskem koncertu predstavil projekt **Circus**.

Festival smo tradicionalno sklenili v nedeljo zgodaj popoldne z nastopom **Erika Friedlanderja** v Vili Vipolže. Ameriški violončelist in skladatelj, ki živi v New Yorku, je veteran eksperimentalne scene, sodeloval pa je tudi v številnih drugih kontekstih z zavidljivim številom velikih imen sodobne glasbene produkcije. V briško renesančno vilo je prišel s projektom **»The Throw«**, ki so ga sooblikovali še pianist **Uri Caine**, znan kot izjemni vodja raznih skupin, kateremu je lastno mojstrsko predelovanje skladb klasične zapuščine, kontrabasist **Mark Helias**, ki je igral z originalnimi člani skupine Ornetta Colemana in številnimi



Erik Friedlander's The Throw

glasbeniki povezanimi z AACM, ter bobnar in skladatelj **Ches Smith**, ki je sodeloval z različnimi umetniki, kot so Fred Frith, The Secret Chiefs in rock skupina Xiu Xiu. Friedlander ponuja s svojimi glasbenimi sopotniki močne glasbene preplete intenzivnosti in gracioznosti s pridihom borbenega duha, s čimer ustvarja zvok, ki poslušalce osupne in tudi malce iztiri. V dvorani Piano Nobile je pred narodno pisanim občinstvom predstavil nov album **Dirty Boxing**, s katerim se 'podaja v glasbeni ring', pretvarja 'umazani boks' v očarljivo izkušnjo, ki raziskuje nepričakovane vzporednice med disciplinirano umetnostjo glasbe in strateškim bojem mešanih borilnih veščin. Čustvena globina albuma *Dirty Boxing* in usklajenost vseh štirih vrhunskih izvajalcev priča o moči ustvarjalnosti in neraziskanih povezav med glasbo in fizičnostjo borilnih športov. To je album, ki ne le izziva norme, temveč tudi slavi lepoto združevanja različnih svetov, ki se na odru zlijejo v emulzijo plesne in borilne izraznosti, zato ne preseneča, da je občinstvo s ploskanjem in spodbujanjem nastopajoče ujelo v primež nenasitnosti in klicalo: »Še, še!«

Norihiko Saburi, prejemnik letošnje nagrade Etko Tutta

»S srcem, polnim hvaležnosti, sem ustvaril ta dela«

Iztekel se je jesenski del festivala Art Circle, ki se je od svojih začetkov pred trinajstimi leti iz Brd in Vipavske doline razširil tudi v druge regije. Festival, na katerem sodelujejo umetniki z vsega sveta, ponuja intenzivno in navdihujočo izkušnjo ustvarjanja skupaj z drugimi ustvarjalci, hkrati pa jih povezuje z lokalno kulturo, ljudmi in okoljem. Ključni povezovalni del kroga so kulturne ambasade, posebna oblika umetniških rezidenc. Doslej se je v festival vključilo že dvajset kulturnih ambasad v regijah Brda, Vipavska dolina, Kras in italijanski Collio.

Jesenski krog se po tradiciji zavrti po Vipavski dolini, letos tudi v zamejstvu. Druga letošnja novost mednarodnega festivala vizualnih umetnosti Art Circle je podelitev nagrade Etko Tutta. »Velik človek je bil, dober prijatelj, soustanovitelj, in zato smo nagrado poimenovali po njem,« se preminulega umetnika spominja Klemen Brun, soustanovitelj in umetniški vodja festivala. Že v 90. letih prejšnjega stoletja je Tutta začel na Primorskem povezovati različne sektorje s kulturo. Njegove spodbude so bile izrednega pomena za začetke kulturnega turizma in povezovanja lokalnih ponudnikov s tujimi umetniki. »V sodelovanju z mednarodno žirijo smo za letošnjega nagrajenca izbrali japonskega umetnika Norihika Saburija, izvrstnega slikarja, in to je njegova nagrada: samostojna razstava, ki jo je ustvarjal v mojem ateljeju v Šempetru pri Gorici,«



Na odprtju razstave v Vili Vipolže, Klemen Brun, Norihiko Saburi s spremljevalko, Maša Gaja (z leve).



Norihiko Saburi, letošnji dobitnik nagrade Etko Tutta

pove Brun in poudari (tudi) letošnjo kvaliteto izbranih umetnikov. Trideset jih je iz desetih držav ustvarjalo na desetih lokacijah. Kiparji, slikarji in drugi vizualni umetniki iz Avstrije, Češke, Srbije, Slovaške, Madžarske, Romunije,

Turčije, Mehike, Brazilije in Japonske. Veleposlanik slednje podkrepi Brunove misli: »Krog umetnosti je že dodobra zaznamoval umetnike in gostitelje, ki so v zadnjih letih vzpostavili trajno vez in ponotranjili prepletanje kultur. Mednarodno sodelovanje umetnikov ne samo navdihuje, ampak tudi krepi kulturno razumevanje med sodelujočimi državami.«

Kompleksnost in dvojnost – naravni del življenja in umetnosti

Za umetniško odličnost, avtorsko izvornost, strokovno aktivno udeležbo in večletno podporo festivalu in podporo v tujini je umetnik iz dežele vzhajajočega sonca, raziskovalec in pedagog Norihiko Saburi prejel letošnjo nagrado Etko Tutta. »Med umetniško rezidenco na Japonskem mi je Etko, ki je slikal zraven mene, nekega dne rekel: ‚Saburi, zakaj ne bi poskusil delati samo v črno-beli za nekaj časa.‘ Podaril mi je eno svojih

črno-belih slik in ta dan pomeni začetek mojega ustvarjanja v črno-beli barvi. Opustil sem barve, teksture in strastne poteze čopiča. To, kar je tako rekoč štel za simbole mojega dela,« pove nagradenec na odprtju svoje razstave v začetku oktobra v prepolni dvorani Vile Vipolže. »Trenutno poskušam izraziti dvojnost sveta, kot so življenje in smrt, nebo in zemlja, tukaj in tam, sedanjost in prihodnost. To dosegam tako, da obrnem platno, razdelim isti prizor ali združim različne prizore, da ustvarim novega. Tokrat sem vzel skice iz Japonske, Slovenije, Avstrije in od drugod, jih razbil in ponovno sestavil.«

Neukemu ali površnemu opazovalcu se Saburijeve slike na prvi pogled zdijo kaotične ali težko razumljive, vendar so plod skrbnega načrtovanja in dela. A saj je zahodnjaku tudi japonska kultura, ki poudarja vljudnost in spoštovanje, estetiko, umirjenost in gostoljubje, težko razumljiva! »Saburijevo delo odraža osrednji koncept v Heglovi filozofiji, ki vključuje idejo o hkratnem izničenju in ohranjanju nasprotujočih si elementov, kontrastnih sil. Suburijeva umetnost vabi k raziskovanju teh nasprotij in kaže, da sta kompleksnost in dvojnost naravni del življenja in umetnosti,« utemeljuje strokovna žirija podeljeno nagrado. »S srcem, polnim hvaležnosti, sem ustvaril ta dela. Upam, da boste v njih uživali,« pa jih na odprtju razstave ponudi avtor na ogled, v razmislek in presojo.

Saburi še v novembru

Idejo za vizualno podobo nagrade Etko Tutta, dolgo pričakovane in uresničene želja ekipe festivala Art Circle, sta po navdihu Etko Tutte izdelala Klemen Brun v Ateljeju Šempeter in Kristjan Loverčič v Steklarstvu Loverčič, med organizatorji festivala pa so zapisani KUD Manifest, KD 3KOLEKTIV in ZTKMŠ Brda. In Maša Gala, akademska slikarka, vodja projektov, na spletni strani festivala zapiše: »Univerzalni likovni jezik kot temeljni civilizacijski dosežek omogoča umetnikom izražanje vsebin v njem. Prikazuje, kako se likovni umetnik odziva na svet in okolje, v katerem živi. Umetniki so in bodo za seboj pustili neprecenljiva likovna dela, ki bodo nas, ki ostajamo, nagovarjala še dolgo po tem, ko bodo oni že odšli.« Norihiko Saburi je že zdavnaj doma, obiskovalci pa smo si njegova dela lahko ogledovali še na Gradnikovih večerih proti koncu novembra.

Iva Sivec

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Oktobrski kamišibaj v Kojskem

Kar daš, to dobiš

Kamišibaj je papirno gledališče, ki izvira iz Japonske iz daljnega 12. stoletja. V obliki, kot jo poznamo danes, se je uveljavil v 20. stoletju. Ob kamišibaju nastopajoči pripoveduje zgodbo ali pesem in iz okvirja odra vleče posamezne liste s podobami. Butaj je lesen miniaturni oder, v katerega vstavimo liste z likovno podobo zgodbe, ki jo želimo pripovedovati. V današnjem svetu instant podob in videov se slike v kamišibaju premikajo v upočasnjenem ritmu, zavestno in premišljeno. Poglejmo, kako so se z njim prvič spoprijeli učenci podaljšanega bivanja v podružnični šoli Kojsko.

Za izhodiščno besedilo smo izbrali pravljico *Pod medvedovim dežnikom* Svetlane Makarovič, ki govori o prijateljstvu in medsebojni pomoči. Prav prijateljstvo je bilo v oktobru osrednja tema CiciVesele šole in slikanica kot nalašč prikazuje prastari rek, ki ga učenci vsak dan občutijo na lastni koži: kar daš, to dobiš. Učenci so imeli pri ustvarjanju kamišibaja več aktivnih vlog: bili so poslušalci, likovni ustvarjalci in pripovedovalci. Najprej so besedilo skupaj z učiteljico prebrali, razčlenili in ga razdelili na bistvene dele. Določili so dogajalni čas in prostor, značaje in odnose med posameznimi junaki ter sporočilo besedila. Skicirali so kadre in izdelali osnutek. Učenci so samostojno izdelali likovno gradivo in vadili pripovedovanje ob vlečenju listov iz butaja, tisti najbolj pogumni pa so se ob tem še prostovoljno pripravili na nastop pred starejšimi učenci. Kaj so pri pripovedovanju pridobili naši mladi kamišibajkarji? Učenci so na tak način poustvarili zgodbo, o njej poglobljeno razmišljali, ob pripovedovanju urili spomin in vadili izgovarjavo, ohranjali stik s poslušalci, vzdrževali primerno glasnost in napetost dogajanja; če strnemo,



trenirali so večšine javnega nastopa.

Kamišibaj pa ni namenjen le umetnostnim besedilom, pač pa se lahko uporabi tudi kot učno sredstvo in dragocen didaktični pripomoček. Vse bolj je prisoten tudi v šolah. Drugošolca sta s pomočjo kamišibaja predstavila življenjepisa znanega slovenskega športnika: samostojno sta ustvarila likovno gradivo in poiskala najzanimivejše informacije ter vse to predstavila sošolcem. Kamišibaj tako spodbuja kreativnost, samoiniciativnost in aktivno sodelovanje učencev. Prav aktivna vključenost učencev v celoten proces ustvarjanja pripomore k prepričljivemu končnemu nastopu.

Če bi se vaši otroci tudi doma radi preizkusili v ustvarjanju lastnega kamišibaja, ni potrebno, da butaj kupite. Dovolj bo že večja škatla ali star kovček, ki ga ne potrebujete, in nekaj iznajdljivosti. Pri ustvarjanju vam želimo veliko znanja in umejniškega navdiha!

Dablo in sveti Martin



Razstava slik Dablovcev v Solkanskem hotelu Sabotin

Dablovci smo združili tradicijo praznika svetega Martina z umetnostjo. Začeli smo že pred praznikom z dvema razstavama v Novi Gorici in Solkanu.

V Frnaži v Novi Gorici smo se predstavili z razstavo *Nalijmo si svežega vina*. Dablovci smo že dolgo nazaj stopili iz okvirjev tradicionalnega upodabljanja narave in prešli v raziskovanje zgodbe ter čustvene vsebine v sliki. Umetnost smo, pod vodstvom mentorja akad. slikarja Aleksandra Veliščka iz Vipolž, premaknili iz naravne reprodukcije v svet abstraktnih, osebnih in čustvenih izkušenj, kjer sama vsebina prevzame osrednjo vlogo, oblika pa izgubi prvinskost. Tak pristop omogoča umetnikom večjo svobodo in odprtost za različne interpretacije ter omogoča bolj osebno in subjektivno doživljanje umetnosti, kjer lahko vsak gledalec najde svoj lasten pomen v razpoloženju, ki ga slika vzbuja. Tako nastane nov svet, svet abstrakcije, simbolike in izraznosti. Razstava ponuja raznovrstna dela nastala v zadnjem letu. Naslov *Nalijmo si svežega vina* pa pomeni: pogledjmo resnici v oči. Izbor del je opravil naš mentor. Razstavo je oplemenitila Lili Grudina, ki je predstavila novo sfero umetnosti: ples.

Na poti je naslov razstave v Hotelu Sabotin v Solkanu. Razstava je posebna v smislu nove tehnike slikanja, s katero nam je naš mentor poskušal popestriti slikarsko izkušnjo. Gre namreč za nadrealizem. Slike so nastale na delavnicah in so drugačne od vseh ostalih, vredne ogleda.

Obe razstavi sta bili tudi vabilo na obisk martinovanja v Goriška brda.

Na Martinovo soboto in nedeljo smo napolnili ulice Šmartnega z barvami, ki so dale samemu prazniku



Razstava slik Dablovcev v novogoriški Frnaži

posebno noto. Zbrali smo se slikarji iz Goriških brd in okolice ter iz Italije in Avstrije, da bi skupaj ustvarjali ob kozarčku vrhunskega svežega vina. Prehod mošta v vino v kraju, kjer se umetnost prepleta s lokalno tradicijo, je bil opojen okus v barviti mavrici veselja.

Bili sta dve krasni jutri, ko smo se zbrali pred galerijo Dablo v Farovžu v Šmartnem. V galeriji se je s projektom avtor meseca predstavila naša mlada članica Lili Grudina s samostojno razstavo z naslovom *Pogledi v neznanu*. Razstava pokaže svež pristop v slikarstvo samo, z zanimivim prepletom različnih nanosov barve, ki med seboj ustvarja svojevrstno simfonijo in edinstveno poetiko. Je zgovoren pristop mlade osebe do neznanega, neslutnega. Vse to na dan, ko kmetje predstavijo mlado vino. Njeno delo je bilo zanimiv uvod v naš umetniški projekt slikanja na flaškone. Namen je bil združiti vizualno umetnost z bogato vinsko kulturo briškega okoliša. Prijetno vzdušje na samem prazniku med vsemi 31 slikarji in obiskovalci pa je pokazatelj, da je projekt društva dobro uspel. Naslikani flaškoni, platna in druge slikarske podlage so ostale trajen spomin na krasen jesenski trenutek. Našle so svoje mesto v arkadah Gradu Dobrovo. Skozi vitrino vabijo k ogledu.

Alda Grudina

Opravičilo

V 116. številki Briškega časnika se nam je prikradla neljuba tiskarska napaka. V članku Zgodbe Dabla na strani 65 je bil priimek akademskega slikarja Aleksandra Veliščka napačno zapisan. Veliščku se za neljubo napako opravičujemo.

uredništvo Briškega časnika

Lepi razgledi

PICCO DI MEZZODI – POLDNIK (2063 m)

Sredi julija smo se člani PD Brda v zgodnjih jutranjih urah odpravili na Picco di Mezzodi – Poldnik. Gora se nahaja nad Belopeškimi jezери, severno od Mangarta. Z vrha se ponuja zelo lep razgled na greben od Visoke Ponce do Mangarta, na gore, ki obdajajo Rabeljsko jezero, ter na najbolj zahodni del Karavank.

Zapeljali smo se do parkirišča pri Belopeških jezerih. Od tam smo pot nadaljevali po makadamski pešpoti do razpotja, od koder smo sledili oznakam za naš zastavljeni cilj. Pot je dokaj hitro pridobivala na višini, zato je

CMIR (2393 m)

Za cilj glavne ture letošnjega poletja smo si izbrali manj znano goro Cmir. Dvodnevno turo smo pričeli v dolini Kot, saj od tam vodi najkrajša pot do Doma Valentina Staniča, kjer smo prespali. Seveda najkrajša pot pomeni, da je tudi najbolj strma, oziroma da se večino časa vzpenja.



Mala Rjavina

Prvi dan smo imeli v načrtu vzpon na Rjavino, prvotno po plezalni smeri. Po tehtnem razmisleku pa smo to idejo opustili, ker gre za zelo zahtevno turo in smo se raje odločili za normalno pot. To je pomenilo, da smo se najprej ustavili pri Staničevem domu in se malo odpočili. Šele nato smo se odpravili proti našemu prvemu cilju. Po krajšem vzponu smo se kar nekaj časa spuščali, dokler nismo prispeli pod steno. Pred nami je bil prvi resnejši vzpon, ki so ga olajšale jeklene pletenice in klini na poti. Ko smo premagali prvo strmino, nas je pričakal širok greben, ki pa je ves čas skrbel, da nam ni bilo dolgčas. Kar nekaj časa je minilo, da smo prispeli do Male Rjavine. Višinska razlika med tem vrhom in Rjavino je le dva metra, vendar je med njima še kar nekaj plezanja. Zato smo sklenili, da je bolje, da se vrnemo in pustimo ta vzpon za kdaj drugič. Raje smo uživali v razgledih.

V Staničevem domu je bilo zvečer kar živahno. Veči-

bila za vzpon potrebna dobra fizična kondicija. Trud in napor na poti pa je bil na cilju poplačan z lepimi razgledi na sosednje gore. Po krajšem počitku smo se z vrha odpravili proti izhodišču. Pri spustu v dolino je bila zaradi nevarnosti zdrsa potrebna velika previdnost.

Čas v prijetni družbi je hitro mineval in tako smo prispeli do naših avtomobilov, kjer smo se po napornem dnevu malo okrepčali. Proti domu smo se odpravili z lepimi mislimi in novimi idejami.

Nataša Klinec



Na Cmiru

noma se je slišala tuja beseda in večina je imela v mislih vzpon na Triglav. Zjutraj je bilo res prijetno, zajtrk s pogledom na s soncem obsijanega očaka pa nekaj posebnega.

Nas pa je čakal Cmir, za katerega smo hitro ugotovili, da se ga od kočice ne vidi, pot do tja pa je bila nadvse zanimiva. Hitro na začetku se nam je odprl pogled na celotno severno steno Triglava. Ob poti smo občudovali planinsko cvetje, tudi planik je bilo v izobilju. Na južnih pobočjih so se pasle večje skupine gamsov. Na stezi je bilo občasno potrebno kar nekaj pazljivosti, saj je severozahodna stran prepadna in se strmo spusti v dolino Vrat. Deležni smo bili tudi nekaj plezanja, oziroma strmega spusta po klinih ob pomoči jeklenic. Užitek pa so nam nudili čudoviti razgledi na vse strani na znane in neznane vrhove. Ta ne preveč zahteven vrh je zaradi bližine Triglava kar malo zapostavljen.

Na poti v dolino pa je - da do avtomobilov ne bi prišli preveč prepoteni - poskrbela kar narava. Dež nas je dobro (o)pral, na poti je drselo, vseeno pa smo bili veseli, da se ni razbesnela nevihta. Nenadoma smo pred nami zaslišali glasbo, tri tuje pohodnice so se šele vzpenjale, zato smo jim zaželeli sreč(n)o.

Po krajšem postanku v Kranjski Gori smo se po uspešni turi zadovoljni odpravili domov.

Bojan Bužinel

Jesenski barviti pohodi

VELIKA BAVHA, 1980 m (MONTE ROBON), 20. 10. 2024



Velika Bavha

S PD Brda smo odšli na Veliko Bavho, 1980 m (Monte Robon). Našo pot smo začeli na Žlebeh (Sella Nevea). Z vrha, ki je prepleten s številnimi kraškimi razpokami, brezni in luknjami, se nam odpre lep razgled na Strmo peč, Montaž, Viš, Mangart, Jalovec, Kaninsko pogorje ... Zlato-rumeni macesni so bili le dodatek za popoln dan.



V NEZNANO (Poključka soteska, Radovljica), 26. 10. 2024

Konec oktobra ali v začetku novembra društvo pripravi pohod v neznano, ki je namenjen in prilagojen prav za vse člane. Odpravili smo se na Gorenjsko, natančneje v Poključko sotesko. Soteska nam ponuja čudesa narave s soteskami, naravnimi jamami, naravnim mostom, navpičnimi stenami – skratka, vredno ogleda. Nato smo za kratek čas obiskali še Brezje. V Radovljici pa smo v butični čokoladnici Radolška čokolada izvedeli veliko o izdelavi čokolade. Čas nam je dopuščal še ogled starega dela Radovljice. Pozno popoldansko kosilo so nam pripravili v gostilni Osvald v Žirovnici. Ko pa je Silvan zaigral na harmoniko, se je družba razživela. Pelo in plesalo se je. Pozdraviti nas je prišel tudi naš prijatelj Boris iz Žirovnice, ki nam je pomagal pri organizaciji izleta.

6. MARTINOV POHOD PO BRDIH, 10. 11. 2024



Martinov pohod

PD Brda je uspešno izpeljalo 6. Martinov pohod. Sončno in toplo vreme je v Brda privabilo veliko pohodnikov (420), precej jih je bilo iz sosednje Italije in prav prijetno smo bili presenečeni nad številnimi domačini. Pot nas je popeljala ob reki Reki in se nato povzpela skozi vas Snežeče v smeri vrha Log. Hodili smo mimo vinogradov in sadovnjakov do Višnjevika, rojstnega kraja rebule. V vaškem domu smo se ustavili na prvi postaji, kjer smo se malo okrepčali z obloženimi kruhki s salamo, s »krodegini« in klobasami. Na voljo je bila tudi degustacija oljčnega olja ter seveda rebula. Povzpeli smo se na grebensko cesto, od koder so se nam odprli pogledi na vse strani, po celotnih Brdih in daleč v Furlansko nižino. Skozi področje, ki mu pravimo Šebeč, smo prišli v vas Slavče. Na srečo se od tu nismo spustili v nobeno od dolin, ampak smo šli po slemenu do Šlovrenca. Tu smo se ustavili pri vinarju Jošku Mavrič. Ponudil nam je njegova vina, še posebej aktualno je bilo mlado vino. Pohodniki so se okrepčali s pršutom, ocvirkovco in kruhom z grozrdjem - marikano. Tu so se nam pridružili planinci iz Planinske družine Benečija in PD Kobarid. Za veselo razpoloženje so poskrbeli glasbeniki iz Benečije in Brd. Sledil je spust v dolino potoka Šebeč in nadaljevanje skozi vinograde nazaj do Kleti Brda, kjer smo jim postregli Martinov krožnik in kozarček briške kapljice. Družba se je ob zvokih harmonik razživela in zaplesala vse do poznih popoldanskih ur. Z zahvalami za odlično organizacijo in ponudbo so pohodniki zadovoljni zapuščali Brda. Da je pohod uspel v vseh pogledih, gre zahvala prav vsem članom društva za angažiranost in požrtvovalnost, kakor tudi VS Višnjevik, vinarju Jošku Mavriču, kmetiji Drnovšček, Kleti Brda in glasbenikom.

Gaber Ferlinc: kanuist Kajak kluba Soške elektrarne

V Brdih je doma članski državni prvak v spustu na divjih vodah

Gaber Ferlinc iz Medane je uspešno zaključil tekmovalno sezono 2024. V začetku pa ni kazalo, da bo tako. Dva dni pred začetkom izbirnih tekem za izbor slovenske reprezentance si je na treningu v Tacnu poškodoval ramo, zato se izbora ni mogel udeležiti. Ob pomoči kinziologa Matije Reya iz Equilibrium studia Kozana se je uspešno pripravil za izbirne tekme v spustu na divjih vodah.

Po dveh uspešnih izbirnih tekmah v spust klasiki in doseženem 2. mestu na državnem prvenstvu v spust sprintu se je drugo leto zapored uvrstil v mladinsko reprezentanco. Z njo je nastopil na evropskem prvenstvu v Dallenwilu v Švici, kjer je najprej v spust klasiki med 21 tekmovalci zasedel 9. mesto, v spust sprintu pa se je najprej uvrstil med najboljših 12 in s tem v finale, ki ga je končal na 11. mestu. Na državnem prvenstvu v spust klasiki v Solkanu je osvojil 1. mesto in državni naslov v članski kategoriji ter s tem tudi 1. mesto med mlajšimi člani in mladinci. Udeležil se je tudi nekaj tekem evropskega pokala v slalomu na divjih vodah, kjer je v avstrijskem Flatachu dosegel 1. in 5. mesto, kar je prineslo skupaj 3. mesto. Udeležil se je še tekem v Krakovu na Poljskem in v Bratislavi na Slovaškem, s čimer se je uvrstil na skupno 14. mesto med 67 tekmovalci kljub nekaj manjkajočim tekmam zaradi poškodbe in udeležbe na evropskem prvenstvu v spustu. Dobro formo je potrdil tudi na državnem prvenstvu v slalomu zadnjega avgusta v Celju, kjer je zmagal v kategoriji mlajših mladincev in postal državni prvak v tej kategoriji.

Do konca sezone ga čaka še pokal Alpe Adria v Celovcu

Do konca sezone ga čaka še ena tekma v slalomu, in sicer pokal Alpe Adria v Celovcu in morda udeležba na Maratonu Ardeche v Franciji, ki se ga je uspešno udeležil tudi lani.

Prihodnje leto bodo največje tekme v Solkanu

Cilje za naslednje leto ima visoke, saj bodo največje tekme sezone ravno v domačem Solkanu, kjer se bo namreč odvijalo svetovno prvenstvo za mlajše člane in mladince v spustu ter evropsko mladinsko prvenstvo v



Evropsko prvenstvo spust Dallenwil 2024



Državni prvak v kategoriji C1 slalom mlajši mladinci, 31. 8. 2024, Celje



Članski državni prvak v kategoriji C1 spust klasika, 1. 9. 2024, Solkan

slalomu. Načrt je uvrstitev v mladinsko reprezentanco v spustu, kjer načrtuje naskok na oder za zmagovalce, ter uvrstitev v mladinsko reprezentanco v slalomu na divjih vodah.

Balinarke Društva upokojencev Kojsko

Sezono zaključile z zlato medaljo in pokalom za prvo mesto

Zadnji ženski balinarski turnir te sezone je 4. novembra organiziralo Društvo upokojencev Tolmin. Na turnirju v Tolminu je tekmovalo šest ekip. Sodelovale so ekipe iz DU Kanal, DU Ajdovščina, DU Prvačina, DU Vrtojba, DU Tolmin in DU Kojsko. Veselile smo se zmage in zlate medalje ter pokala. Balinarski turnirji niso samo športna tekmovanja. Tu se rodijo nova poznanstva in prijateljstva, tu je veliko pozitivne energije in dobre volje kljub temu, da se na koncu delimo na zmagovalce in poražence.

Letošnje leto je bilo za balinarke DU Kojsko zelo uspešno. Gostova-



le smo na osmih turnirjih in organizirale turnir v Športnem parku Vipolže na balinišču Balinarskega kluba Brda. Uspešnost dokazuje zbirka odličij, ki smo jih prijeli. V Vipavi, Desklah in Prvačini smo bile tretje, v Kanalu druge, v Tolminu prve, na turnirju, ki ga je naše društvo organiziralo v Vipolžah, pa sta naši ekipe dosegli prvo in drugo mesto. Moški del ekipe DU Kojsko je sodeloval na petih turnirjih. Na turnirju DU Kanal so dosegli četrto mesto, na turnirju v Vipavi tretje mesto, v Braniku pa so bili drugi.

Majda Korenjak

Društvo upokojencev Dobrovo

Druženje pohodnikov na Rilkejevi poti

Mnogim je poznana lepa in urejena pot, imenovana Rilkejeva pot, pešpot, ki se prične v Sesljanu in poteka do Devina v Italiji. Pot je speljana po robu visokih pečin nad Sesljskim zalivom v dolžini dveh kilometrov in nudi lepe razglede na morje. Toda po mnenju naše Ivanke Zuza ne bi bili pohodniki, če bi prehodili le štiri kilometre poti. Tako nam je Ivanka pripravila prav poseben program za druženje na sončen, kar poletni dan 12. aprila. Zbralo se je 11 pohodnikov. Prehodili smo Rilkejevo pot s pričetkom v Sesljanu in koncem v Devinu, se nato sprehodili naprej do morja, kjer smo uživali ob pogledu na morje in na terasi kavarne z odlično kavico. Vrnili smo se po isti poti nazaj do Sesljana, kjer smo se sprehodili po plaži in obali vse do Portopiccola, kjer smo si ob prijetnem soncu privoščili zasluženo hladno pivo.

Vrnili smo se do izhodišča v Sesljanu in ugotovili, da smo prehodili kar deset kilometrov poti. Zadovoljni in polni lepih vtisov smo se odpravili domov.

Mariza Prinčič



Kolesarsko društvo Brda

Najuspešnejše kolesarsko društvo v Sloveniji



Kolesarsko društvo Brda je bilo ustanovljeno leta 1995 na pobudo pokojnega Jožeta Blažiča, ki je s svojo vizijo postavil temelje za uspešen razvoj društva. V letu 2025 bo društvo praznovalo 30. obletnico obstoja.

V treh desetletjih se društvo lahko pohvali z izjemnimi dosežki, ki smo jih dosegli v različnih kategorijah cestnega amaterskega kolesarstva, kamor med drugim sodijo naslovi državni prvaki v OMR kolesarstvu. Ta laskavi naziv smo letos dosegli že osemnajstič, kar je

dokaz trdega dela, vztrajnosti in strasti do kolesarstva. Lahko se pohvalimo, da smo najuspešnejše kolesarsko društvo v Sloveniji. V društvu smo ponosni na vse naše dosežke, hkrati pa se tudi zavedamo, da za vsemi temi uspehi stoji podpora naših članov, sponzorjev in vseh tistih, ki nam stojijo ob strani. Skupaj ustvarjamo zgodbo, ki nas povezuje in motivira, da strmimo k novim zmagam in izzivom.

Daniela Pirih

Društvo upokojencev Kojsko

Pohod na Vodice

Zadnjo novembrsko nedeljo se je 13 pohodnikov, članov DU Kojsko, odpravilo na pohod s ciljem obiskati pomnike 1. svetovne vojne. Iz Zagomile smo pot nadaljevali na vrh Vodice, kjer je lep razgled na Sveto Goro in Sabotin. Tu smo si ogledali mavzolej generala Gonzage. Pot smo nadaljevali do lepo ohranjenih vojaških rovov in kavern. Ustavili smo se tudi pri spomeniku Pri orlih, ki je posvečen italijanskim alpinom. Počitek in malico smo si privoščili na domačiji pri Vodičarjevih, kjer so nas prijazno pričakali s čajem in kavo. Ko smo se vračali v dolino, smo že načrtovali pot za naslednji planinski izlet.

Besedilo in fotografija: Majda Korenjak



Petošolci v šoli v naravi na Debelem rtiču

Morska tombola, kvizi in skoki v bazen

Petošolci smo po jutranjem ogledu Luke Koper srečno prispeli na Debeli rtič, kjer smo preživeli naslednjih pet dni. Hitro smo se nameslili v sobah in se že lotili dejavnosti. Brali smo na svežem zraku, raziskovali čudovito okolico in uživali v skokih v bazen. Za piko na i smo se podali še na nočni pohod ter raziskovali naravo pod zvezdami.

Drugi dan šole v naravi smo poleg plavanja izkoristili za spoznavanje značilnosti obmorskega sveta ter se preizkusili v lovu na zaklad. Zvečer smo se sprostili na zabavi Odbiti stil, kjer smo pokazali svoje izvirne kostume in plesne gibe. Uživali smo v kreativnosti, ki je ustvarila nepozaben večer.

Tretji dan je bil prepleten z ustvarjalnostjo, raziskovanjem in igro. Brali smo in risali utrinke iz



naših doživetij, raziskovali rastline v okolici ter nadaljevali z učenjem o obmorskem svetu. Skozi morsko tombolo smo spoznavali morske živali, zvečer pa se sprostili ob družabnih igrah in prijetnem druženju.

Kljub deževnemu vremenu je bil zadnji dan pester in aktiven. Ustvarjali smo miselne vzorce o

Luki Koper, nato pa po postajah trenirali naše možgane. Tudi plavanja ni manjkalo. Učitelji so preverili pridobljene plavalne veščine. Zvečer smo svoje znanje preizkusili na Zasoljenem morskem kvizu, na koncu pa podelili še nagrade za najbolj urejene sobe: čestitke vsem zmagovalcem!

Ulična akcija Otroci za varnost v prometu

S policistkama so ozaveščali voznike

POŠ Kojsko je letos novembra skupaj s policijo in NIJZ sodelovala v preventivni akciji Otroci za varnost v prometu. Namen je dvig ozaveščenosti o posledicah pitja alkohola pri udeležencih v prometu.

Učitelji smo z otroki spregovorili o prisotnosti alkoholnih pijač v naši družbi in o posledicah pitja alkohola za posameznika. Učenci so pripravili izobešanke, na katere so narisali sporočilo voznikom: ko sedemo za volan, nikoli ne pijemo alkohola. Izobešanke so učenci v času martinovega razdelili naključno ustavljenim voznikom v prisotnosti policistk s Policijske postaje Nova Gorica. Voznikom so izročili svoj izdelek in strokovno gradivo, ki ga je pripravil NIJZ, ter jim obenem zaželeli srečno pot.



Tradicionalni slovenski zajtrk na podružnični šoli

Prvošolci zaplesali tudi čebelji ples

Na dan tradicionalnega slovenskega zajtrka smo se učenci s podružnične šole skupaj zbrali v učilnici, kjer smo jutro otvorili s pesmijo *Čebelar*. Nato smo pozorno prisluhnili predstavitvi čebelarja Danila Štekarja, ki nam je približal svet čebel in pomen čebelarstva za naravo in naše življenje.

Po zanimivem uvodu smo se odpravili vsak v svojo učilnico, kjer nas je že čakal okusen zajtrk. Na mizi so se znašli svež kruh, domače maslo, med, mleko in jabolka.

Prvošolci smo nadaljevali z naravoslovnim dnevom. Prisluhnili smo pravljici, ki ozavešča o pomenu lokalno pridelane hrane, likovno ustvarili svojo čebeljo družino ter zaplesali čebelji ples.



Hrana nas obkroža neprestano in povsod

Kako vzljubiti solato?

24. oktobra smo imeli v 5. c razredu naravoslovní dan z naslovom Hrana. Za cilj smo si postavili vprašanja: *Kako pripraviti res dobro solato? Kako vzljubiti solato? Za tiste, ki so jo že vzljubili pa: Kako jo vzljubiti še bolj?*

Najprej smo načrtovali, nato pa pripravili pripomočke in sestavine. V kuhinji so nam odstopili nekaj sestavin, ostale smo prinesli od doma. Vsak učenec je zapisal recept za izbrano solato in nastala je brošura z recepti solat.

Pri sami pripravi smo spoznali različne načine priprave solat, se urili v merjenju in ročnih spretnostih, sodelovalnem učenju, kritičnem mišljenju, medsebojnih vrednotah in pomoči. Poskrbeli smo za urejen delovni prostor, dekoracijo mize, pravilno smo ločili odpadke, predstavili svoje jedi, se samo-evalvirali in kulturno zaužili izbrane solate. Po opravljenem delu smo poskrbeli za čisto učilnico.

Naše pripravljene solate so poskusili tudi drugi učenci in učiteljice POŠ Kojško.



Literarni dogodek Pod skalco

V spomin Zoranu Božiču

28. septembra je bil v sadovnjaku Pod skalco v Kojškem organiziran literarni dogodek, posvečen pred tremi leti preminulemu pesniku, slavistu in sadjarju Zoranu Božiču.

V kulturnem programu so sodelovale tudi učenke naše šole, ki so recitirale njegove pesmi, in sicer petošolke Angela, Paula in Vita ter šestošolke Taja, Zoja in Žana. Božičeve pesmi pa so v italijanščini povzele in interpretirale devetošolke Ameli, Lana in Lea.



Četrtošolci v Beli krajini

Spoznávali naravo in praznovali

Tudi letos smo se četrtošolci odpravili v Belo krajino v ČŠOD Lipa. Po namestitvi po sobah smo v dveh skupinah raziskovali Divji potok in na njem postavljali mlinčke ter spuščali splave. Večer smo zaključili z večernim sprehodom in klepetom ob tabornem ognju.

Po jutranji telovadbi na svežem zraku in okusnem zajtrku smo naslednji dan kolesarili, premagovali ovire na poligonu ter se spuščali po jeklenici (zip line). Pri raziskovanju življenja v Divjem potoku smo bili zelo uspešni, saj smo poleg številnih manjših živali našli kar pet potočnih rakov, dva majhna in tri velike. Večer smo tudi drugi dan preživeli ob tabornem ognju ali na večernem sprehodu.

Tretji dan smo se preizkusili v streljanju z lokom in izvedli mini



tekmovanje. Po skupinah smo iz kartona izdelali stanovanjske hiše ter v njih napeljali vodovodni sistem. Vsem skupinam je uspelo, da je iz pip pritekla voda. Vsi smo pomagali pri pripravi večerje - rezali smo zelenjavo za enolončnico. Popoldne smo se pogovarjali o orientaciji, se učili ob zemljevidih in narisali prep-

rost načrt okolice doma. Druga skupina pa je za vse nas pripravila okusne mafine. Zvečer smo se zabavali ob športnih igrah ali gledali film.

V deževnem četrtku sta se skupini zamenjali. Dan pa je bil poseben, saj sta dva naša učenca praznovala 9. rojstni dan.

Briški dan športa

Mini olimpijada

20. septembra smo na šoli obeležili dan slovenskega športa, ki je posvečen telesni aktivnosti, promociji športa in zavedanju o pomembnosti telesne dejavnosti za zdravje.

Namen športnega dne je spodbujanje učencev h gibanju, zato smo ga praznovali aktivno.

Športni dan je bil organiziran za vse učence OŠ Alojza Gradnika Dobrovo in POŠ Kojsko in je potekal v športnem parku v Vipolžah po principu »mini olimpijad«.

Učenci so krožili po postajah, na katerih so športna društva/klubi predstavljali različne športe (nogomet, košarka, rokomet, lokostrelstvo, balinanje, odbojka, zračne akrobacije na različnih rekvizitih,



ples, frizbi, poligon, karate, kolesarstvo in twirling). Na tak način smo učencem omogočili, da v enem dnevu spoznajo in preizkusijo različne športe.

Briški športni dan so organizira-

li #lospravilos, Občina Brda, Športna zveza Nova Gorica in ZTKMŠ Brda. Vsem klubom in društvom se zahvaljujemo za sodelovanje.

90-letnica Marija Sirk

Z močno vero in voljo do življenja ji je uspelo

29. septembra smo praznovali 90. rojstni dan Marije Sirk iz Višnjevika. Ožji domači smo se zbrali v Grediču v Ceglem, kjer so nam pripravili okusno kosilo.

Marija Sirk se je rodila v Gradnem kot najstarejši otrok Fanice in Hilarija Erzetiča. Poročila se je leta 1960 z Albertom Sirkom v Prton v Višnjeviku. V zakonu so se jima rodili trije otroci: Nataša, Alenka in Ivan. Danes jo razveseljuje sedem vnukov in devet pravnukov.

Marijino življenje ni bilo vedno lahko in posuto z rožicami. Veliko je bilo težav in preizkušenj, vendar jih je z Božjo pomočjo uspela premagati. Njena velika strast so knjige, ki jih še danes z veseljem prebira, kar ji



njen bistri um tudi omogoča.

Prepričani smo, da so prav knjige zaslužne za njeno razgledanost in pozitivno gledanje na današnji svet. Veliko lepih trenutkov je doživela

tudi kot aktivna članica kmečkih žena.

Marija – vsi tvoji ti želimo še veliko zdravih in srečnih let.

Vabilo v Medano

Božični koncert v cerkvi Marijinega vnebovzetja

MoPZ Ludvik Zorzut že vrsto let ohranja tradicijo božičnih koncertov v cerkvi Marijinega vnebovzetja v Medani. Božični koncerti so nastali na pobudo Zarjana Kocine in solista ljubljanske opere Ivana Andresa Arenška, na njih naj bi nastopali glasbeniki, ki imajo medanske korenine. K sodelovanju povabijo vokalne soliste, instrumentaliste in sestave, v katerih delujejo Medanci. Ta glasbeni dogodek je postal nepogrešljiv del prazničnega dogajanja v Brdih. Objavljamo fotografijo z lanskega koncerta in vas vabimo, da se jim pridružite v torek, 26. decembra, ob 18. uri. Za praznično vzdušje bodo poskrbeli Medanski otroci, MoPZ Ludvik Zorzut, Vokalna sku-



pina Majnice, Vokalna skupina Mozaik, Nonet Brda, vokalista Martina Kocina in Andrej Rustja, harfistka

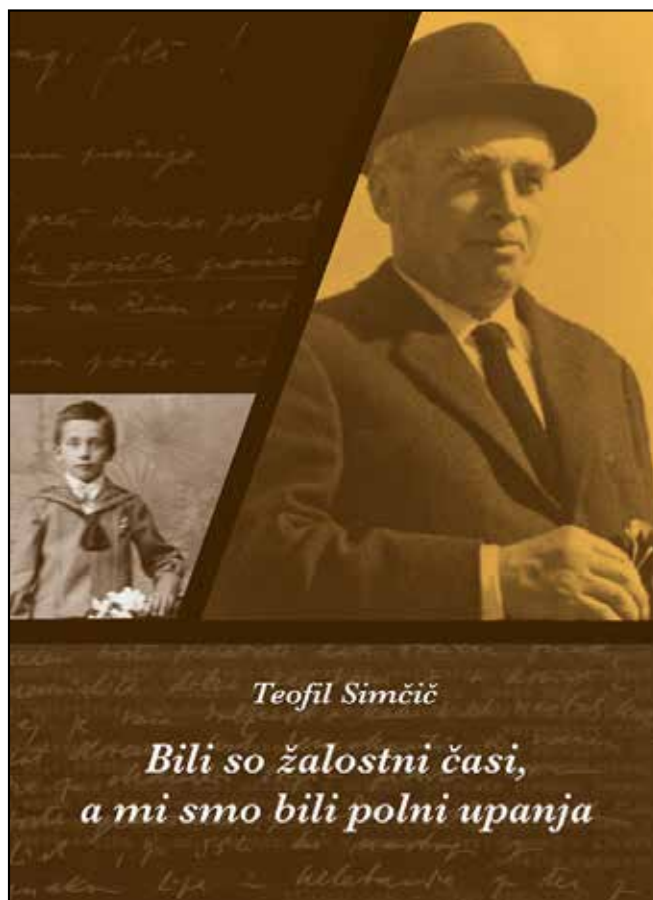
Naja Mohorič, kitarista Franko Reja in Bine ter pianist David Tomasevski.

LPT

Namigi za branje

Teofil Simčič: Bili so žalostni časi, a mi smo bili polni upanja

Knjiga nam razkriva življenje Slovencev v zamejstvu skozi oči odvetnika, politika in časnikarja dr. Teofila Simčiča. Za njeno izdajo je poskrbel sin, prof. Tomaž Simčič, ki je zbral in uredil očetove spise ter napisal spominski esej, spremno besedo h knjigi pa je prispeval Ivo Jevnikar. Knjigo sestavljajo trije deli. V prvem najdemo avtobiografijo Teofila Simčiča od rojstva do julija 1944, ki nas zapelje v čas Primorske pod fašizmom, med Teofilove spomine na prijatelja Lojzeta Bratuža, pa tudi v čas zelo revnih Brd ter begunstvo tega predela Goriške, nenazadnje tudi upora proti raznarodovanju itd. V drugem delu beremo izbor Teofilovih povojnih političnih govorov, ki, kot piše Jevnikar, »plastično opisujejo takratne probleme manjšinske skupnosti«. Tretji del pa je nastal pod peresom Teofilovega sina Tomaža, ki kot odličen poznavalec obravnavanega časa in v prepletu s pričevanji drugih protagonistov in očetove korespondence skrbno preučuje očetovo delo in njegov čas. Knjiga nam odstira pogled v številna nepoznana ali manj poznana dejstva v zgodovini slovenstva na tem našem obmejnem območju in zamejstvu.



Decembrski koncert Pihalnega orkestra Brda

Gregor Ravnik z orkestrom ogrel briška srca

Dober glas seže v deveto vas. Rek je ponovno potrdil decembrski koncert Pihalnega orkestra Brda v Vili Vipolže, ki ga je z žametnim glasom polepšal slovenski pevec Gregor Ravnik. Prav gotovo še vedno odzvanjajo prodorne in čarobne melodije našega orkestra z gostom, prizanim opernim pevcem, nekdanjim članom tria Vivere in lanskim zmagovalcem glasbenega festivala Melodije morja in sonca. Briška publika je bila navdušena, saj je bilo nepozabno. Prepričani smo, da smo pogreli srca in z iskrivimi melodijami pričarali lep vstop v praznične dni.

Vesele praznike in srečno v novem letu vam želi vaš orkester.

Anja Rožič
Fotografija: Marjan Feri



Duhovna spodbuda ob prazniku Gospodovega rojstva

Kljub predpraznični mrzlici naj bodo srca vselej pri bistvenih stvareh

V teh prazničnih dneh se po vsem svetu razlegajo angelski glasovi, ki nas vabijo, da skupaj odhitimo pogledat veliko skrivnost, ki se dogaja v Betlehemske jasliah – na svet prihaja Odrešenik, ki je Kristus, Gospod. Prihaja zato, da bi nam oznanil mir in ker nam želi pokazati, kako zelo Bog ljubi človeka, ki je ustvarjen po njegovi podobi. Ta veliki čudež, da Bog postane človek, je namenjen nam vsem. Nanj se kristjani pripravljamo z adventnim časom, v katerem smo posebej povabljeni, da svoj pogled usmerimo najprej na Boga, ki nas neskončno ljubi, ter na naše bližnje, ki smo jih mi dolžni ljubiti. Veliki krščanski mislec sv. Avguštin se upravičeno sprašuje: »Kako lahko trdiš, da ljubiš Boga, ki ga ne vidiš, obenem pa ne ljubiš bližnjega, ki ga vidiš?« Če ljubimo Boga, moramo nujno ljubiti svoje bližnje. Zatorej je na mestu spodbuda, ki neredko izpade že kot kakšen poceni »kliše« – v teh prazničnih dneh si vzemimo več časa za naše drage domače, za tiste, s katerimi preživimo največ časa. To ne pomeni, da poskrbimo za draga darila, za lepo ok-

rasitev, za preobilno kosilo, ampak da podarimo največ kar lahko – svoj čas in svoje srce. Podobno velja za vse bolne, ostarele in osamljene člane naših skupnosti. Tudi teh ne pozabimo. Končno pa poskrbimo tudi sami zase – pa ne na egoističen način. Pripravimo se na bližajoče praznike, počistimo našo notranjost. Naša srca naj bodo, kljub predpraznični mrzlici, vselej pri bistvenih stvareh.

Ob sklepu starega leta se spodobi, da se Bogu zahvalimo za vse dobro, kar smo prejeli – in tega gotovo ni malo. Obenem se mu priporočimo in v njegove roke izročimo tudi leto, ki je pred nami. Naj nas vse še naprej obsipava z obiljem svojih dobrot.

Spoštovani Brici, cenjene Brike! Iz srca vam voščim vesel in blagoslovljen božič! Naj luč, ki prihaja na svet, razsvetli tudi globine vaših src in v vas prižge luč upanja, ki jo vsi tako zelo potrebujemo. V novem letu, svetem letu 2025, pa naj vas vselej spremlja Božji blagoslov in varstvo Kraljice Svetogorske!

Mel Kovic

Miklavžovanje



Šlovrenc

Na predvečer 5. decembra nas je v cerkvi sv. Lovrenca v Šlovrencu kot vsako leto tudi letos obiskal sv. Miklavž. Letos ga je pričakalo veliko otrok, ne samo iz župnije Šlovrenc, ampak tudi iz drugih briških župnij. Zbralo se je kar 125 otrok. Z nasmeškom na obrazu je vsak prejel Miklavževo darilo. Po predstavitvi poučne zgodbe je k njemu steklo kar 20 angelov.

Naj še omenimo, da je letos sv. Miklavž v Šlovrenc prišel z novo obleko, za kar smo hvaležni donatorjem. Bog vam povrni.

Blanka Ribolica



Medana



Vrhovlje